

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HRVATSKA

RIJEČ

BROJ 1138

7. VELJAČE 2025. CIJENA 50 DINARA

Dvodnevna blokada tri novosadska mosta

Maratonom do Slobode – i Nobela

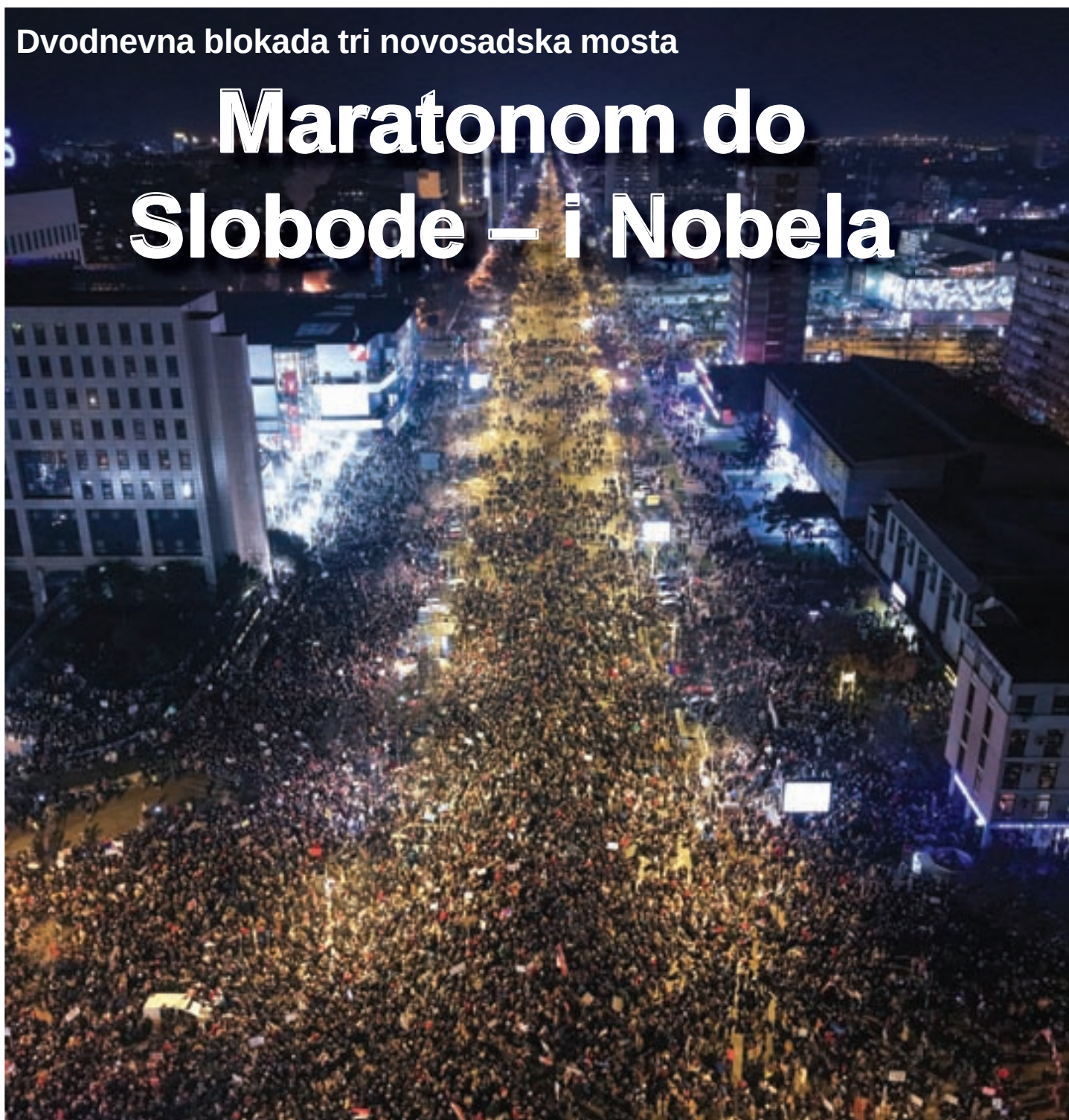

FOTO: AP Photo/Armin Durgut

SADRŽAJ

5

Hrvatski sabor
**Duboka zabrinutost
zbog govora mržnje
prema Hrvatima
i Hrvatskoj**

8

Potrošači nezadovoljni visokim
cijenama
**Bojkot supermarketa
ujedinio regiju**

10

Proslavljena 22. obljetnica tjednika
Hrvatska riječ
**Kroničar političkog i
društvenog života
Hrvata u Srbiji**

12

Prof. dr. sc. Vladimir Vuletić,
profesor Filozofskog fakulteta
Sveučilišta u Beogradu
**Jedini pravi izlaz iz ove
situacije je razgovor iz-
među vlasti i studenata**

30

Predstavljen novi dvobroj *Nove riječi*
Točka okupljanja

36

*Nazorovo sjećanje na somborske
salaše*
**»Falje Isus.
Jeste radi prelu?«**

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova
Hrvatska riječ, Preradovićeve 11
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

vlč. Vinko Cvijin (predsjednik), vlč. Josip
Ivešić, Mirjana Stantić, Gordana Jerković, Ne-
venka Tumbas, Renata Kuruc, Marica Stantić,
Amalija Šimunović, Mirjana Trkulja

RAVNATELJICA:

Karolina Bašić

e-mail: direktor@hrvatskarijec.rs

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:

Zlata Vasiljević (urednica@hrvatskarijec.rs)

REDAKCIJA:

Ivana Petrekanić Sič

(koordinatorka dopisne službe)

dr. sc. Jasminka Dulić

(novinarka, urednica političke rubrike)

Željka Vukov

(novinarka, urednica društvene rubrike)

• Davor Bašić Palković
• (novinar, urednik rubrike kultura)
• Ivan Ušumović
• (novinar, urednik sportske rubrike)
• Zvonko Sarić
• (novinar)
• Jelena Dulić Bako
• (novinarka)
• Suzana Darabašić
• (novinarka dopisništva Srijem)
• e-mail: desk@hrvatskarijec.rs

LEKTOR:

• Zlatko Romić

TEHNIČKA REDAKCIJA:

• Thomas Šujić (tehnički urednik)
• Jelena Ademi (grafička urednica)

FOTOGRAFIJE:

• Nada Sudarević

FINANCIJE I RAČUNOVODSTVO:

• Mirjana Trkulja
• (tajnice@hrvatskarijec.rs)
• (distribucija@hrvatskarijec.rs)

ADMINISTRACIJA:

• Branimir Kuntić

• TELEFON: ++381 24/55-33-55;

++381 24/55-15-78;

++381 24/53-51-55

• TEKUĆI RAČUN: 325950060001449230

• E-MAIL: ured@hrvatskarijec.rs

• WEB: www.hrvatskarijec.rs

• TISAK: Rotografika d.o.o., Subotica

• List je upisan u Registar javnih glasila

• Agencije za privredne registre Republike Srbije

• pod registarskim brojem: NV000315

• COBISS SR-ID 109442828

• CIP - Katalogizacija

• u publikaciji Biblioteka

• Matice srpske, Novi Sad

• 32+659.3(497.113=163.42)

Skeniraj
i preuzmi
aplikaciju

Srbija u valu prosvjeda

O d početka studenoga u Srbiji više ništa nije isto. U zemlji u kojoj se mislilo da je zavládala apatija, prepuštanje, mirenje, prvi su ustali oni u koje se najmanje nade polagalo. Studenti. I istrajali su, ostali dosljedni, i samo svoji. I na tome im treba čestitati. I na tome što su pokrenuli masovnu pobunu koja na ulice svakoga dana izvodi sve više građana koji traže tako jednostavne i podrazumijevajuće stvari: pravdu i odgovornost, društvo bez korupcije i nepotizma. No, te jednostavne stvari kod nas se izgleda ne podrazumijevaju, pa se za njih treba boriti tri mjeseca i tko zna još koliko. Na ulicama. Treba im čestitati i na tome što nisu dozvolili da ih ovi ili oni razbiju, uzmu pod svoje, iskoriste za svoju (političku) borbu. I to je jedan od razloga masovne podrške mladosti na ulicama. Pitanja od milijun dolara su koliko sve ovo može trajati, u kom pravcu može ići, što će donijeti dan poslije? Promjene, gubljenje energije prosvjeda, razočaranje, trežnjenje, ili što drugo?

Promjene su već vidljive. Pokazali su da trpeljivost ljudi u ovoj državi ima svoje granice, da i strah ima svoje granice. Razdrmali su vlast pod čijom palicom su se godinama gomilali mnogi problemi sistemske korupcije, urušavanja vladavine prava. Razdrmali su i političke aktere s oporbenog spektra i pokazali im da isto tako nemaju naklonost ljudi na ulicama. Nisu prosvjedi u Srbiji u novijoj povijesti bili neuobičajeni, ali uvijek su ih predvodili politički lideri, a ovi su postali neka vrsta autentičnog narodnog pokreta. Pokreta koga Zapad, za razliku od nekih ranijih, promatra s distancom i blagom nezainteresiranošću. Naravno ne zato što se ne žele miješati u unutarnje stvari jedne države, već zato što još uvijek važu što je korisnije za njihove političke i gospodarske interese. Teško mogu povjerovati da je distanca napravljena da bi prosvjedi u Srbiji ostali autentični i da im se ne bi mogla prišiti etiketa da su diktirani iz vana (iznimka su prozivke hrvatske službe, studenata, nevladinih aktivista). Politika je ipak vrlo pragmatična.

Z. V.

Vojnić: Zahvala županijama za pomoć

U Zagrebu je 5. veljače održana 72. sjednica Izvršnog odbora Hrvatske zajednice županija. Sjednicu je otvorio predsjednik HZZ-a **Danijel Marušić**, a prisustvovali su potpredsjednik Vlade Hrvatske i ministar financija **Marko Primorac**, zastupnica u Hrvatskom saboru i predsjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća **Jasna Vojnić**, predsjednik IO-a HNV-a **Marinko Katić** i ravnateljica NIU *Hrvatska riječ* **Karolina Bašić**.

Predsjednica HNV-a Vojnić imala je izlaganje na sjednici s ciljem iskazivanja zahvale županijama Hrvatske koje su po Pismu namjere pomogle redovito funkcioniranje, te programe i projekte Hrvatskog nacionalnog vijeća. Od ukupno 21 županije, svoju uplatu izvršile su njih 14 u iznosima od 3.000 do 30.000 eura, objavio je HNV.

»Hvala vam što smo tu, što ste nam dali i razlog i priliku da vam kažemo hvala i što su zahvaljujući i vama Hrvati u Srbiji ne samo opstali nego i ojačali u odnosu na naš posljednji susret«, izjavila je Vojnić.

Tijekom predstavljanja utrošenih sredstava, Vojnić je pohvalila Osječko-baranjsku, Požeško-slavonsku i Brodsko-posavsku županiju koje su izdvojile više od dogovorenog iznosa, dok su Krapinsko-zagorska i Bjelovarsko-bilogorska županija, osim za redovito funkcioniranje, izdvojile dodatna sredstva za 8 stipendija za učenike i

studente. Iz ovih sredstava financirano je redovito funkcioniranje i rad hrvatskih udruga kulture, prijevoz učenika od kuće do škole, razvojni projekti te redoviti rad HNV-a.

Podsjetimo, inicijativa za potporu Hrvatske zajednice županija potekla je u rujnu 2023. godine od župana Krapinsko-zagorske županije **Željka Kolara**. Sporazum Pisma namjere potpisan je u prosincu 2023. na tri godine.

H. R.

Žigmanov: DSHV postupao odgovorno a ne avanturistički

U priopćenju koje potpisuje predsjednik DSHV-a **Tomislav Žigmanov**, koji je i ministar u Vladi Srbije, ocijenio je da je Vlada Srbije odgovorno pristupila kada je u pitanju stav spram tragedije na željezničkom kolodvoru u Novom Sadu – ministri koji su bili neposredno zaduženi za te resore, dio infrastrukture koja je pratila tu obnovu, dali su ostavku, a prije nekoliko dana i sama Vlada zbog novog incidenta koji se dogodio također je podnijela ostavku.

»U tome vidimo odgovorno postupanje i nas kao dijela ove vlasti«, navodi se u tekstu.

Kada su u pitanju interesi i položaj hrvatske zajednice, u priopćenju se ističe:

»Za razliku od drugih, kao politička stranka jasno, promptno i u kontinuitetu smo iskazivali naše stavove

kada su u pitanju dostojanstvo ili ugroženost određenog prava pripadnika hrvatske zajednice te očuvanje stabilnih međunarodnih odnosa. DSHV je jedini u Srbiji nedvosmisleno iznosio u javnost svoje stavove, osuđivao sve oblike povrede ugleda i časti, neprimjereno ponašanje ili neprimjerene stavove spram pripadnika hrvatske zajednice od kog su god dolazili, ali i geste i postupke koji su usložnjavali i ugrožavali normalizaciju hrvatsko-srpskih odnosa. I na taj način smo iskazivali jasna očekivanja da institucije koje su predviđene da djeluju u tim područjima i reagiraju«.

Na koncu se zaključuje:

»S punim ponosom možemo iskazati da interesi i prava pripadnika hrvatske zajednice ni na koji način, u našem djelovanju, nisu ostali po strani. Naprotiv, kalkulacije sa sudbinom vlastitoga naroda ni ovoga puta kao odgovorni dionici vlasti i partneri nismo pravili, niti smo zarad kratkoročnih politikantskih dobitaka podlijegali svakovrsnim avanturizmima te podilazili gdje i kad i zloradoj javnosti u Hrvatskoj. No, je li se moglo više? Je li trebalo očekivati više od političke organizacije jedne malobrojne manjinske zajednice koja ima najspecifičniji – ranjeni položaj u Republici Srbiji, da iskaže i da djeluje na drukčiji a ne strateški utemeljen i odgovorni način? Tko tako misli, politički je analfabet«.

Hrvatski sabor

Zabrinutost zbog govora mržnje prema Hrvatima i Hrvatskoj

Saborska zastupnica i predsjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća **Jasna Vojnić** sastala se s izvišteljem Europskog parlamenta za Srbiju **Toniom Piculom** kako bi razgovarali o trenutačnoj situaciji u Srbiji.

Govor mržnje prema Hrvatima i Hrvatskoj od strane predstavnika vlasti Srbije, širenje međuetničke netrpeljivosti i kršenje ljudskih i manjinskih prava mora postati dio

ječila eskalacija ovoga problema i daljnja tolerancija od strane srbijanske javnosti i vlasti prema ovakvim istupima. Sudionici su se usuglasili kako bi se takvo ponašanje trebalo sankcionirati u skladu s europskim principima i vrijednostima. Predloženo je kontinuirano izvješćivanje Europske komisije i Europskog parlamenta kako bi se dodatno senzibilizirali europski partneri, institucije kao i europska javnost za probleme prouzročene neprimjerenim i neprihvatljivim javnim diskursom u Srbiji. Zaključno je još jednom iskazana snažna potpora hrvatskoj manjini u Srbiji i potreba da se i kroz parlamentarnu diplomaciju aktivnije zauzme za osnaživanje međusobnog povjerenja, tolerancije, poštivanje ljudskih i manjinskih prava kako bi se osigurao miran i stabilan život u jugoistočnoj Europi.

»Ono o čemu smo danas govorili najviše na sjednici odbora je trenutačna situacija u Srbiji. Veliki su prosvjedi, možemo reći najveći prosvjedi od vremena **Miloševića**, pokrenuli su ih studenti ali su se tome pridružili i odvjetnici, medicinari, obrazovanje i mnoge kulturne ustanove. Gotovo u svim gradovima u Srbiji odigravaju se prosvjedi protiv

ograničavanja slobode medija i za vladavinu prava. Kao što se i ranije događalo, retorika i javni narativ je da je Hrvatska kriva na neki način za prosvjede i taj govor mržnje prema Hrvatima i prema Hrvatskoj ne prestaje. To zapravo nije incident, nije slučaj već je na žalost višegodišnja politika Srbije prema Hrvatskoj. Ono što tražimo s nultom tolerancijom je da takav govor prestane i da se u izvješćima Europske komisije nađe stavka da politički predstavnici vlasti u Srbiji spriječe, odnosno zaustave govor mržnje prema Hrvatima i hrvatskoj zajednici, da zaustave širenje međuetničke netrpeljivosti i da se zaustavi zapravo čitava ova situacija kršenja ljudskih i manjinskih prava. Od tih zahtjeva nećemo odustati, inicirat ćemo ih i dalje prema institucijama EU a kao dva odbora zauzeli smo o tome jedinstveni i isključivi stav«, rekla je Jasna Vojnić.

J. D.

izvješća Europske komisije o napretku Srbije na EU putu, te se nad tim mora vršiti stalni monitoring – zaključeno je na sastanku.

I dva odbora Hrvatskog sabora, Odbor za vanjsku politiku i Odbor za Hrvate izvan Republike Hrvatske, održali su 31. siječnja zajedničku tematsku sjednicu o položaju Hrvata u Vojvodini i Srbiji u sadašnjem političkom trenutku. U raspravi je iskazana duboka zabrinutost zbog govora mržnje prema Hrvatima i Hrvatskoj, kao i zbog neprestanog širenja međuetničke netrpeljivosti i kršenja ljudskih i manjinskih prava od strane predstavnika vlasti u Srbiji. Istaknuto je da takvo ponašanje ugrožava međusobno povjerenje i stabilnost u ovom području te stvara duboke podjele koje ne koriste potrebnim dobrosusjedskim odnosima.

Izražena je briga za hrvatsku manjinu u Srbiji te naglašena potreba za poduzimanjem koraka kako bi se spri-

Dvodnevna blokada tri novosadska mosta

Maratonom do Slobode – i Nobela

Video bim, šatori, drva za loženje ili prase na ražnju u Limanskom parku, odnosno improvizirani teren za basket na Bulevaru oslobođenja ili zvučnici s glasnom muzikom Balaševića, EKV... koje su mladi ponijeli zaista je podsjećalo na vašarsku atmosferu, ali jednu drugu: već davno zaboravljenog Woodstocka 1969. Studenti su kod ljudi koji ih podržavaju, a kojih je iz dana u dan sve više, probudili i oslobodili davno zaboravljene osobine i emocije kao što su empatija, solidarnost, ljubav, sreća i nada, izmamivši kod njih istodobno i osmijeh i suze

»**O**vaj dan produžio mi je život deset godina«, izgovorio je u mikrofonsku Studentske televizije jedan vremešni nenovosađanin, koji je još dodao da ide unuci odnijeti čvarke »jer ona to najviše voli«.

Ove riječi – po skromnom mišljenju doljepotpisanoga – odslikavaju samu srž fenomena zvanog studenti, jer ne samo da je riječ o vidno učinkovitoj terapiji njihova prosvjeda nego je svoju kulminaciju (bar za sada) isti taj fenomen doživio protekle subote i nedjelje (1. i 2. veljače) na blokadi tri mosta u Novom Sadu. Oslobođanje najpozitivnijih emocija počelo je još onda kada su uz studente stali njihovi profesori i dekani, a zatim i srednjoškolci, glumci, glazbenici, sportaši, poljoprivrednici, odvjetnici... svi oni koji su svoje bitke za pravicu do sada vodili parcijalno da bi najljepša slika bila ona tijekom dvodavnog maratona studenata kada su ih građani Beograda, Batajnice, Nove i Stare Pazove, Indije, Beške, Srijemskih Karlovaca i Petrovaradina dočekivali kao nekoć partizane: s ushićenjem i suzama u očima, grleći ih i ljubeći, spremiv-

ši im topla i hladna jela i napitke s dva najdragocjenija sastojka: srcem i dušom i kada su ih domaćini u Novom Sadu u petak navečer na Varadinskom mostu dočekali s crvenim tepihom – poput kraljica i kraljeva.

Oslobođanje duha

Atmosfera slobode i sreće prekinula je u subotu dostojanstvena petnaestominutna šutnja građana koji su se okupili kod željezničkog kolodvora kako bi odali počast žrtvama neznanja, neodgovornosti, bahatosti i korupcije, a među njima i nekoliko desetaka veterana 63. pado-branske brigade Vojske Srbije. Paljenje svijeća, cvijeće, igračke, slike i suze u očima dobrog dijela prisutnih na odavanju počasti najbolji su opis toga koliko su duboki bol i tuga građana za nevino stradalim ljudima, od kojih jedan broj njih još nije ni stao na prag života.

Da su ulice i bulevi Novoga Sada otvoreni za blokadu mostova dalo se naslutiti dobrih dva sata prije njihovog »službenog zatvaranja«: ogromna kolona bajkera

defilirala je Futoškom i Bulevarom oslobođenja, pa onda preko centra i Keja nazad do Bulevara cara Lazara, gdje su ih trubljenjem, zviždanjem, mahanjem i skandiranjem pozdravljali vozači zaustavljeni u prometu i građani na pločnicima. Odmah nakon toga ogromna kolona građana – nešto poput derbija iz najslavnijih dana *Vojvodine* – zaputila se za njima u tri pravca: prema Žeželjevom, Varadinskom (Duginom) i mostu Slobode, potvrđujući na taj način da se odazivaju pozivu studenata da ih zajedno s njima blokiraju. Za sve to vrijeme, to treba posebno istaknuti, prometna policija regulirala je promet, sprječava-

Ako bismo s nečim mogli uspoređivati doživljeno, onda je to svakako svečana povorka naše *Dužijance* (samo mnogo emotivnije). Na najavu djevojaka i momaka zaduženih za sigurnost da dolaze, sredina Bulevara oslobođenja za tili čas je imala svoj špalir s lijeve i desne strane kako bi omogućila nesmetan prolaz njihovoj prethodnici: poljoprivrednicima u traktorima i pokojem bajkeru. A nakon toga delirij: zviždaljke, paranje grla, mahanje, grljenje, poljupci, rosa, potočić i onda bujica suza s obje strane, posebno kod starijih.

Prinčevi-čistači

Iz kuta kako su on i njegovi doživjeli blokadu mostova u Novom Sadu Nenadležni je možda i u pravu: atmosfera je zaista podsjećala na vašar. Nesporazum vjerojatno nastaje oko njegove prirode: ako je mislio na šabački ili one »raspevane« u studijima *Pinka*, *Happyja* ili *Informera*, gdje kreštalac kreštaljku smjenjuje, onda je, kao i u mnogo čemu drugom, totalno fulao. Video bim, šatori, drva za loženje ili prase na ražnju u Limanskom parku, odnosno improvizirani teren za basket na Bulevaru oslobođenja ili zvučnici s glasnom muzikom **Balaševića**, EKV... koje su mladi ponijeli zaista je podsjećalo na vašarsku atmosferu, ali jednu drugu: već davno zaboravljenog *Woodstocka* 1969. Čak i taj detalj otkriva koliko su udaljeni paralelni svjetovi u kojima živimo.

»Tea time« mnogi su Novosađani, i oni koji su u glavni grad Vojvodine došli s istoka i zapada, juga i sjevera, iskoristili za šetnju uz obalu Dunava, od mosta do mosta. I taman kad pomisliš da si se iskobeljao iz nezapamćene gužve, dočeka te ona druga: na Varadinskom mostu, gdje je atmosfera u dlaku ista kao i onoj par stotina metara niže – »važarska«.

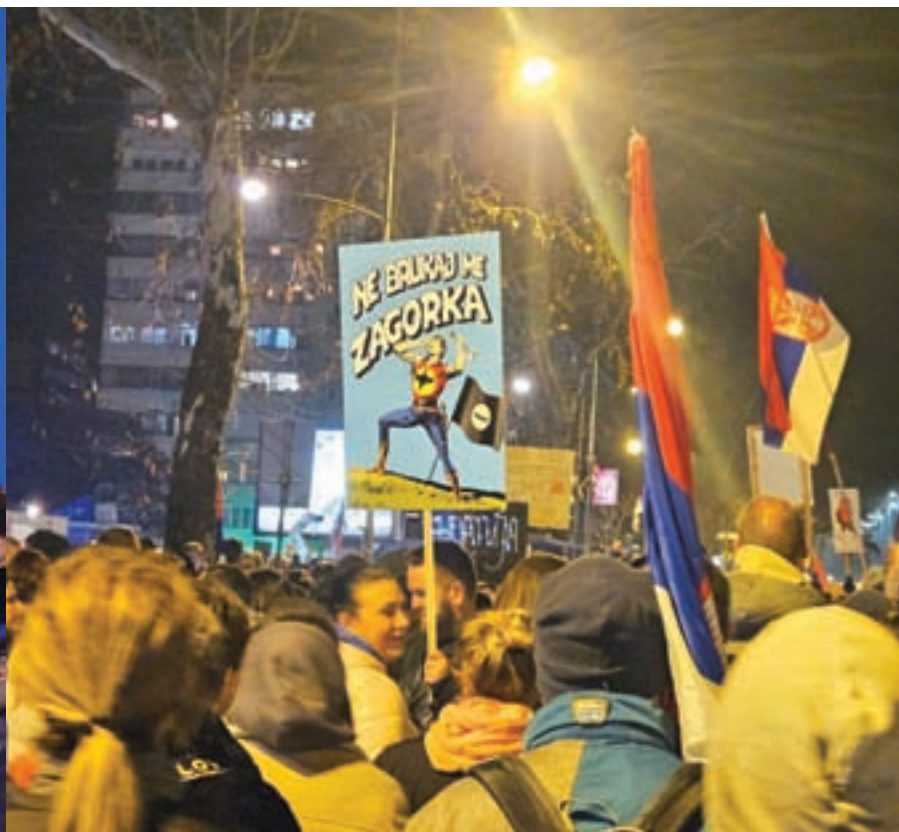
Mnogi od vas zacijelo su u izravnom prijenosu gledali što se tijekom dva dana događalo u Novom Sadu za njegov Dan grada i dan poslije i mnogi od vas zacijelo imaju vlastiti doživljaj i sud o istom. Ono što je nesporno zacijelo je da su studenti kod ljudi koji ih podržavaju, a kojih je iz dana u dan sve više, probudili i oslobodili davno zaboravljene osobine i emocije kao što su empatija, solidarnost, ljubav, sreća i nada, izmamivši kod njih istodobno i osmijeh i suze. Za razliku od onih koji kao da sve vrijeme borave u Kraljevstvu zla: vječno natmurenih, zabrinutih, ogorčenih, strogih i punih mržnje prema svemu što voli i smije se. Zbog toga su i beogradski studenti, dočekani kao kraljice i kraljevi, ispraćeni na isti način: u koloni bijelih taksija koji su se ponudili besplatno ih voziti – poput princeza i prinčeva. Ispraćeni ljubavlju Novosađana i ovjenčani nominacijom za Nobelovu nagradu za mir. E, da: prije toga su – baš kao i nešto ranije na beogradskoj Autokomandi – zajedno s građanima počistili smeće koje su ostavili iza sebe. Čak i iz tako jednostavnog čina izvire – čista simbolika.

Zlatko Romić

vajući na taj način da bilo kojoj zvijeri za volanom padne na pamet zaletjeti se u ljude.

Iako je blokada službeno počela u 15 sati, već sat vremena prije toga pješaci i biciklisti slobodno su se kretali uz rubove ceste na mostu Slobode i iz Novog Sada i iz Petrovaradina, a snimatelji i novinari TV N 1, Nove TV, Televizije Slovenija... zauzimali su najbolje pozicije za kasnije izvještavanje svojih gledatelja.

Ogroman broj ljudi okupio se već na samom početku blokade, i to iz svih pravaca: *Promenade*, Limana s obje strane i samoga mosta, a najveća gužva bila je kod zgrade NIS-a. Iz sata u sat broj ljudi stalno se povećavao: dolazili su roditelji sa svojom djecom, stariji građani, grupe mladih, a na improviziranim kartonskim štandovima prodavači zviždaljki (raznih veličina i boja), bedževa i zastava obavljali su pravu pravcatu žetvu novca. Poneki obavijeni zastavama, a mnogi naoružani uglavnom duhovitim transparentima, zviždeći i praveći galamu ubijali su vrijeme do pojave najočekivanijeg – kolone studenata.

Potrošači nezadovoljni visokim cijenama

Bojkot supermarketa ujedinio regiju

Tijekom bojkota pet velikih trgovinskih lanaca u Srbiji izdano je 25,24 posto manje računa nego dan ranije odnosno 21,52 posto manje u odnosu na dva tjedna ranije

Udruženje za zaštitu potrošača *Efektiva* pozvalo je potrošače u Srbiji na jednodnevni bojkot trgovinskih lanaca u petak, 31. siječnja. Pritom, istakli su i kako bi eventualna kupovina u četvrtak za naredna dva dana ili kupovina u subotu, koja bi nadomjestila petak, obesmisliila spomenuti bojkot.

»Sredinom listopada prošle godine Komisija za zaštitu konkurencije pokrenula je postupak protiv četiri trgovinska lanca, pod sumnjom kako su dogovarali cijene. Radi se o lancima: *Delhaize (Maxi i Shop&go)*, *Mercator (Roda i Idea)*, *DIS* i *Univerexport*«, stoji u obavijesti *Efektive*.

Skuplje od Europe

Već nekoliko godina *Efektiva* na svojim društvenim mrežama redovito objavljuje usporedbu cijena u regiji (odnosno, u zemljama bivše Jugoslavije), ali i s onima iz europskih zemalja.

»Te usporedbe pokazuju da građani Srbije hranu i kućnu kemiju plaćaju značajno više od potrošača u Europi. Ono što je zanimljivo, proizvodi koji se prave u Srbiji jeftiniji su u zemljama regije nego kod nas«, poručuju iz *Efektive*.

Iz ovog udruženja naglasili su i kako je premijer u ostavci **Miloš Vučević** još u listopadu prošle godine najavio istragu koju su trebale provesti BIA i NBS povodom razloga visokih cijena. Od te najave, kao i trenutka kada je Komisija za zaštitu konkurencije pokrenula postupak, nije se ništa konkretno dogodilo. Osim nastavka politike visokih cijena.

»U skladu s tim, donijeli smo odluku da pozovemo potrošače da na jedan dan za početak bojkotiraju kupovinu u ovim lancima, kojima smo priključili i *Lidl*, koji se također priklonio politici visokih cijena, a često ima i cijene s obmanjujućim karakterom i lažne popuste«, stoji u *Efektivnom* pozivu na bojkot.

Portal *Nova.rs* napravio je usporedbu cijena nekoliko proizvoda u hrvatskim i srpskim trgovinama. Tako recimo, jedan kilogram pšeničnog brašna u Srbiji košta 40-ak eurocenti, dok je u Hrvatskoj cijena znatno veća, čak 75 eurocenti. Litru suncokretovog ulja u Hrvatskoj ćete platiti 1,39 eura, a u Srbiji tek nešto manje – 1,32 eura. Deset jaja u hrvatskim trgovinama košta 1,79 eura, a u srpskim dva eura. Za litru mlijeka hrvatski kupci izdvojit će 1,02 eura, a srpski oko 93 eurocenta.

Bojkot krenuo iz Hrvatske

Inspiracija za ovaj potez došla je iz Hrvatske gdje je Europski centar izvrsnosti potrošača (ECIP) preko svoje Facebook stranice pod nazivom »Halo, inspektore!« pozvao potrošače u Hrvatskoj na bojkot 24. siječnja. Porezna uprava Hrvatske objavila je rezultate bojkota, te stoga znamo kako je ukupni iznos potrošen u trgovinskim radnjama opao za 53 posto, kao i da je ukupan broj izdanih računa u maloprodaji na dan bojkota bio za 44 posto manji nego istog dana sedam dana ranije. Pojedini trgovinski lanci su već poslije prvog dana bojkota snizili cijene pojedinih proizvoda. Reagirala je i hrvatska Vlada, ograničivši cijene 70 proizvoda koji se smatraju neophodnim.

U četvrtak, 30. siječnja, u Hrvatskoj je započeo i tjedni bojkot trgovačkih lanaca: *Lidla*, *Eurospina* i *DM-a*, jer su njihovi proizvodi u Hrvatskoj viši nego u drugim zemljama EU. Uz to, akcent je stavljen na tri proizvoda – *coca colu* i druga gazirana pića, vodu u bocama i deterdžent za posuđe. Potrošačka platforma »Halo, inspektore« pozvala je građane da 31. siječnja, uz trgovine, bojkotiraju platni promet, ugostiteljske objekte, smještaj, prijevoz, dostavu i telekomunikacijske usluge.

Prema podacima Porezne uprave Hrvatske, ukupan broj računa izdanih u trgovini na malo u petak, 31. siječnja, bio je za 20 posto veći nego prošlog petka kada je također bio bojkot. Iznos izdanih računa je do 15 sati bio 15 posto veći u odnosu na tjedan dana ranije, a broj izdanih računa je porastao za 18 posto. Građani su tog dana potrošili 16,5 milijuna eura manje nego prije bojkota. Od tog broja čak 14,4 milijuna eura odnosi se na maloprodaju.

Konzum je uoči drugog bojkota snizio cijene 250 domaćih proizvoda, a *Kaufland* je najavio sniženje redovitih cijena za više od 1.000 proizvoda, koje će početi 5. veljače ove godine. Usprkos svemu tome, organizatori najavljuju nastavak bojkota.

Slovenija i Sjeverna Makedonija

U bojkot trgovinskih lanaca pored Srbije, ušli su i Slovenija, Bosna i Hercegovina, Sjeverna Makedonija i Crna Gora. Poziv na bojkot u ovim je državama dao i različite rezultate.

U Sjevernoj Makedoniji 31. siječnja osam najvećih trgovinskih lanaca imalo je pad prometa od 46,59 posto u usporedbi s prošlim petkom, navodi se u priopćenju Uprave javnih prihoda (UJP) Sjeverne Makedonije. Kod tih osam

najvećih lanaca supermarketa zabilježen je i pad od 46,29 posto u odnosu na četvrtak, 30. siječnja.

U Sloveniji je u tijeku višednevni bojkot kupovine u određenim tržišnim centrima i marketima. Bojkot će trajati do 9. veljače. Kako prenosi *N1*, prema podacima Statističkog zavoda Slovenije (SURs), za hranu se sada mora u prosjeku platiti 44 posto više nego prije deset godina. Rast cijena je u posljednjih godinu dana nešto usporen, a tim povodom oglasila se i predsjednica Privredne komore Slovenije (TZS) **Marija Lah**, koja je naglasila kako je rast cijena hrane kod slovenskih trgovaca manji od prosjeka Europske unije. Bitno je istaći i kako su u Sloveniji najveće prosječne zarade u regiji – u lipnju prošle godine prosječna neto plaća prešla je 1.500 eura, dok je u Srbiji iznosila 855,8 eura. Također, Marija Lah je istakla kako je u Sloveniji zabilježena i manja stopa inflacije od recimo one u Hrvatskoj, odnosno ona iznosi 1,9 posto u Sloveniji, a u Hrvatskoj 4,5.

Crna Gora

Bojkot trgovina u Crnoj Gori u petak, 31. siječnja, obuhvatio je pet najvećih trgovinskih lanaca u toj zemlji. Iz crnogorske Porezne uprave saopćili su kako je zabilježen pad prometa od 56,14 posto u odnosu na prethodni petak. Međutim, prema anketi koju je proveo crnogorski portal *Vijesti.me*, dan nakon bojkota građani nisu primijetili sniženja cijena u trgovinama.

Kako prenosi portal *Slobodna Europa*, među prvima akciju je u Crnoj Gori podržao premijer **Milojko Spajić**. Dan kasnije i njegov potpredsjednik za ekonomiju **Nik Gjeloshaj**, koji je predložio da bojkot ne obuhvati domaće proizvođače. Međutim, akciji se usprotivila Privredna komora, čiji su članovi vlasnici trgovinskih lanaca, kao i Crnogorsko udruženje potrošača. Veliki trgovački lanci u toj zemlji ovim povodom se nisu oglašavali. Protivnici bojkota iz Privredne komore smatraju kako je crnogorska privreda uvezno zavisna i kao takva u velikoj mjeri podložna utjecaju globalnih i regionalnih ekonomskih kretanja. Ukazuju kako se uvećavanjem administracije i rastom plaća, koji nije praćen povećanjem produktivnosti rada, došlo do paradoksa – da su primanja u javnom sektoru veća od primanja u privredi koja puni budžet i financira javni sektor, stoji u tekstu *Slobodne Europe*. U Crnoj Gori je inflacija od 2021. do 2024. godine iznosila 30,5 posto, dok su cijene hrane porasle za čak 41 posto, podaci su crnogorske Uprave za statistiku. S druge strane, trgovački lanci su, sudeći po poreznim prijavama, tijekom 2023. zabilježili rast prometa od 40 do 50 posto u odnosu na 2021. godinu. Neto profit im je porastao od 120 do skoro 200 posto.

Slučaj BiH

Najzanimljivije je bilo u Bosni i Hercegovini. *Al Jazeera* je objavila priopćenje Poreznih uprava bosanskohercegovačkih entiteta Federacija BiH i Republike Srpske. Prema njihovim objavljenim podacima bojkot u BiH i RS nije uspio. Podaci Porezne uprave Federacije BiH na dan 31. si-

ječnja govore kako je evidentiran ukupan promet u iznosu 251.568.163 konvertibilnih maraka (128.630.097 eura), dok je promet konkretno trgovinske djelatnosti na području tog entiteta iznosio ukupno 101.908.646 konvertibilnih maraka (52.107.225,70 eura). Dan uoči bojkota, na području Federacije BiH evidentiran je ukupan promet u iznosu 199.668.251 konvertibilnih maraka (102.092.992,39 eura), što bi značilo da je promet bio manji uoči bojkota nego na dan bojkota. Slično je bilo i u Republici Srpskoj. Porezna uprava Republike Srpske objavila je kako je istog dana promet porastao gotovo za trećinu, a ne opao, iako su građani bili pozvani na bojkot kupovine u trgovinskim lancima. Ukupan evidentirani promet putem fiskalnih kasa u tom entitetu je u petak iznosio 59,3 milijuna konvertibilnih maraka (30,4 milijuna eura) što je za 16,8 milijuna KM (oko 8,6 milijuna eura) više u odnosu na prethodni dan, navodi se u tekstu *Al Jazeera*.

Portal *Klix* podsjeća kako treba uzeti u obzir i da sektor trgovine podrazumijeva veleprodaju, maloprodaju, uvoz/izvoz i e-commerce, pa je moguće da je, naprimjer, određena kompanija ili više njih koje se bave uvozom ili izvozom robe, na dan bojkota mogla uvesti ili izvesti značajne količine robe, u višemilijunskom iznosu.

Rezultati bojkota u Srbiji

Portal *Nova ekonomija* ukazala je kako posljednji podaci Ministarstva unutarnje i vanjske trgovine za rujnu 2024. godine pokazuju kako je prosječna potrošačka korpa iznosila 104.571 dinara, dok je prosječna neto plaća za isti mjesec iznosila 96.115 dinara, odnosno kako je prosječna potrošačka korpa za rujnu 2024. bila veća za 8.456 dinara od prosječne neto zarade. Isti portal pisao je na dan bojkota kako se čini da marketi posluju uobičajeno. Kao razlog tome ukazali su na lavinu akcijskih cijena u marketima koji su bili obuhvaćeni pozivom na bojkot. Naveli su primjer tjestenine *barilla* jer je cijena ovog proizvoda u *Maxi* marketima pala s 261 na 100 dinara. Još neki popularni proizvodi, poput *nutelle*, gaziranih pića, raznih čokolada, piva, pa i oni neophodnih – krumpira, higijenskih uložaka, toalet papira, voća, pelena za bebe... našli su se tog dana na popustima.

Poreska uprava Srbije oglasila se tek u srijedu, 5. veljače, povodom izdanih fiskalnih računa u petak 31. siječnja. Kako su objavili, tijekom bojkota pet velikih trgovinskih lanaca izdano je ukupno 865.758 fiskalnih računa. To je za 25,24 posto manje nego u četvrtak, 30. siječnja. U odnosu na isti dan, ali dva tjedna ranije, 17. siječnja, izdano je 21,52 posto manje računa.

Udruženje potrošača *Efektiva*, kao inicijator jednodnevnog bojkota uputilo je javni poziv trgovinskim lancima, dobavljačima i nadležnim tijelima u državi, da bez odgađanja poduzmu korake u cilju smanjivanja cijena prehrane i kućne kemije, prenio je list *Danas*.

Oni su pozvali i Poresku upravu da javnost upozna s konkretnim efektima bojkota od petka, onako kako to redovito rade PU Hrvatske i Makedonije.

I. B.

Proslavljena 22. obljetnica tjednika *Hrvatska riječ*

Kroničar političkog i društvenog života Hrvata u Srbiji

»Rekla bih da radimo u složenim, kako društvenim tako i političkim okolnostima, što se može reći da je tako bilo tijekom svih ovih 22 godine. Kada govorimo o uređivačkoj politici, potrebno je naći nekakav razvnomjeran omjer tema koje se izravno tiču naše manjinske zajednice, ali svakako i ostalih tema u društvu«, kaže glavna i odgovorna urednica tjednika Zlata Vasiljević

Prvi broj informativno-političkog tjednika *Hrvatska riječ* izašao je 31. siječnja 2003. godine, a prošloga petka, 31. siječnja, kada je izašao 1.137. broj, u Hrvatskoj kući – Matici, gdje se nalaze i prostorije NIU *Hrvatska riječ*, u povodu 22. obljetnice priređena je prigodna proslava za uposlenike i suradnike tjednika.

O uređivačkoj politici i izazovima

Tjednik izdaje Novinsko-izdavačka ustanova *Hrvatska riječ* iz Subotice, prva profesionalna institucija Hrvata u Srbiji koja je osnovana odlukom Skupštine AP Vojvodine u svibnju 2002. godine. U srpnju 2004. osnivačka prava nad ustanovom preuzelo je Hrvatsko nacionalno vijeće.

O uređivačkoj politici te izazovima rada u tjedniku u današnjim okolnostima, kako u državi tako i u hrvatskoj zajednici, njegova glavna i odgovorna urednica **Zlata Vasiljević** kaže:

»Rekla bih da radimo u složenim, kako društvenim tako i političkim okolnostima, što se može reći da je tako bilo tijekom svih ovih 22 godine. Kada govorimo o uređivačkoj politici, potrebno je naći nekakav ravnomjeran omjer tema koje se izravno tiču naše manjinske zajednice, ali svakako i ostalih tema u društvu. Hrvati žive u Srbiji i sve ono što jeste politički, gospodarski, društveni problem u zemlji, problem u odnosima Srbije i Hrvatske, ujedno je i problem hrvatske manjinske zajednice. Svakako, pripadnici naše zajednice očekuju da čitaju teme koje se izravno tiču rada udruga, pojedinaca, hrvatskih profesionalnih institucija, pa gledamo da pravimo ravnotežu između navedenih tema. Riječju, trudimo se u pravom smislu riječi biti informativno-politički tjednik«.

Na prigodnoj je proslavi nazočne pozdravila i obratila im se novoimenovana ravnateljica ustanove **Karolina Bašić**. O budućim planovima, odnosno njenom prijedlogu programa rada među ostalim je rekla:

»U svom sam prijedlogu svakako naglasila da ćemo i dalje ostati objektivni, pravodobni, nepristrani u informiranju na hrvatskom jeziku kako pripadnika naše zajednice tako i većinskog stanovništva. Nastavljamo s onim što je već u dobroj praksi ustanovljeno kroz tjednik *Hrvatska riječ* i njegove podlistke *Hrcko* i *Kužiš?!*, kako i s nakladničkom djelatnošću. Osim toga, tu su neizostavne društvene mreže koje su uzele maha u ovom vremenu. U tom smislu radit ćemo na promociji na Facebooku i Instagramu koji su doista praćeni. Ono što je novina u našoj ustanovi to je novoizgrađeni TV studio *Matica*. To je potencijal koji nema granica i tu ćemo se truditi osigurati veću vidljivost, veću dostupnost i to kroz moderne, nove, medijske sadržaje. Želimo prenositi aktualne i pravodobne informacije iz hrvatske zajednice, osigurati veću vidljivost, što će rezultirati i većoj profesionalnosti same ustanove«.

Novinari o svom tjedniku

U nastajanju tjednika koji izlazi svakoga petka sudjeluje oko 20 uposlenika i suradnika.

Novinar i urednik rubrike *kultura* **Davor Bašić Palković** u tjedniku radi gotovo od samog njegova osnivanja:

»U *Hrvatskoj riječi* radim od 2004. godine, počeo sam kao novinar pokrivajući različita područja, ali prije svega kulturu da bih kasnije postao urednik kulturne rubrike. U međuvremenu su se pojavile društvene mreže koje su se pokazale kao efikasan način da se bude aktualniji, budući da su tiskana izdanja došla u određenu vrstu krize. Imamo, naravno, i našu web stranicu. Izazov je ispratiti sve događaje i dimenzionirati ih na pravi način budući da ih je sve više, kao i projekata, zahvaljujući uvećanoj potpori iz Hrvatske«.

Novinarka dopisništva Srijem **Suzana Darabašić** za tjednik piše 13 godina:

»Novinarski posao jeste izazovan, i inače a i kada izveštavamo o hrvatskoj nacionalnoj zajednici. Nastojimo te prepreke svladati uz pomoć ljudi koji su spremni na suradnju. Tu prvenstveno mislim na kolege koje rade za hrvatsku redakciju na RTV-u, pa tako i na župnike koji djeluju u srijemskim župama, kao i na predstavnike srijemskih udruga. Stvorili smo tu neku mrežu suradnika, a kada si na terenu upoznaš brojne župljane koji nam također izlaze u susret. Kada su neke osjetljivije teme u pitanju, teže je doći do sugovornika. Ima onih koji me često pitaju kako doći do tjednika koji ovdje stiže uglavnom u župe, a može se dobiti i putem pretplate. U svakom slučaju, mislim da bi promidžba *Hrvatske riječi* po župama dobro došla«.

Čestitke osnivača i sestrinskih ustanova

Osnivanje NIU *Hrvatska riječ* iniciralo je 2002. godine Hrvatsko akademsko društvo, a čestitku istoimenom tjedniku uputio je nositelj ove inicijative te prvi predsjednik Upravnog odbora ove ustanove **Tomislav Žigmanov**:

»Narod bez vlastite javnosti ne može se konstituirati u modernu zajednicu. Ovaj su cilj Hrvati u Vojvodini ostvarili, nakon brojnih lomova i nedaća u povijesti, prije 22 godine u području tiskanog medija. Čestitam! Radujmo se tako čemu, uz čuvanje zrcalne naravi slavljenice«.

U ime osnivača, čestitala je i predsjednica HNV-a **Jasna Vojnić**:

»Ponosni na našu *Hrvatsku riječ*. Nek vam je sretan i blagoslovljen rođendan!«.

Dugogodišnju suradnju s NIU *Hrvatska riječ* ima profesionalna ustanova kulture Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata, čija je ravnateljica **Katarina Čeliković** u povodu 22. obljetnice također uputila čestitku:

»Suradnja između dviju profesionalnih institucija postoji od samog osnutka Zavoda, a *Hrvatska riječ* je kao starija sestrinska ustanova za nas bila gnijezdo ili, ako

mogu reći, bunar u koji je pohranjeno sve ono što hrvatska zajednica radi. A iz tog bunara crpimo jednu bistru, čistu vodu, ne samo informativnu, već i jedno kulturno naslijeđe i suvremenu kulturu. Stoga danas treba čestitati svima – i onima koji su ravnali ovom ustanovom, onima koji su uređivali, jednako tako novinarima, lektorima, korektorima, svima onima koji su surađivali i s onima koji su na terenu, što je prevažno. Naša zajednica jeste okupljena u *Hrvatskoj riječi*. Želim joj da ima što više čitatelja, da se i u suvremenom pogledu još više razvija i da taj razvojni aspekt bude i u drugim medijima. Naravno, i dalje sam veliki pobornik nečega što se može uzeti u ruke, pogotovo kada je tjednik u pitanju. To nije obična informativna kuća koja skrbi samo o tome da informacija dođe do nekog čitatelja, već je našim novinarima *Hrvatske riječi* stalo da čuju što se u narodu događa ali i da podrže ono što rade. Stoga moja čestitka ide u tom razvojnom pogledu, da imaju što više čitatelja, da dobiju dovoljno sredstava, da kadrovski jačaju s mladim snagama, na čemu oni zaista i rade«.

Rođendan tjedniku na društvenim je mrežama čestitao i Demokratski savez Hrvata u Vojvodini:

»Prije 22 godine, 31. siječnja 2003. objavljen je prvi broj obnovljenog tjednika *Hrvatska riječ*. Godine prolaze, medijsko tržište i općenito medijski svjetovi brzo se mijenjaju, a mi Hrvati i dalje stojimo uz naš tjednik, čitamo ga i pomažemo njegovu društvenu misiju. Čestitamo NIU *Hrvatska riječ* Subotica!«.

U proteklom razdoblju tjednik se mijenjao glede uređivačkih pristupa, rubrika i dizajna ali je bio i ostao nezaobilazni kroničar političkog i društvenog života Hrvata u Vojvodini, odnosno Srbiji. Tjednik ima i dva mjesečna podlistka: *Hrcko* za djecu i *Kužiš?!* za mlade.

Suvremena *Hrvatska riječ* oslanja se na tradiciju istoimene novine na hrvatskom jeziku koja je izlazila u Subotici od 1945. do 1956. godine.

I. Petrekanić Sič

Prof. dr. sc. Vladimir Vuletić, profesor Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Beogradu

Jedini pravi izlaz iz ove situacije je razgovor između vlasti i studenata

*Ukoliko studenti dozvole da budu uvučeni kao svojevrsni trojanski konj i štit u političku borbu, to može dovesti do destabilizacije društva * Ukoliko, međutim, ostanu dosljedni svojim deklaratornim zahtjevima i oslonjeni na Sveučilište mogu doprinijeti, a već i jesu, demokratizaciji društva*

Intervju vodila: Jasminka Dulić

U Novom Sadu su proteklog vikenda u blokadi mostova sudjelovali deseci tisuća studenata i građana. Blokade su organizirane točno nakon tri mjeseca od pada nadstrešnice u Novom Sadu kada je poginulo petnaest ljudi a dvoje teško ozlijeđeno i nakon više dva mjeseca blokada i prosvjeda diljem Srbije. Kako će se razriješiti ova društvena i politička kriza nakon višemjesečnih prosvjeda i pada Vlade, pitanje je koje visi u zraku i o kojem smo razgovarali sa sveučilišnim profesorom iz Beograda prof. dr. sc. **Vladimirom Vuletićem**.

► **Kako objašnjavate toliko veliku podršku koju imaju studenti među građanstvom, prosvjetnim radnicima, profesorima na fakultetima, poljoprivrednicima, odvjetnicima, inženjerima...?**

Uzroci su različiti, kao i motivi onih koji sudjeluju i podržavaju studentske prosvjede. Upravo je jedan od najvažnijih razloga masovnosti to što ciljevi prosvjeda nisu jasno definirani pa svatko od sudionika učitava svoje ciljeve i interese vjerujući da će prosvjedi doprinijeti upravo realizaciji njihovih zamisli. Među onima koji podržavaju prosvjede su aktivisti i simpatizeri oporbenih političkih stranaka, zatim ljudi koji su izgubili vjeru u bilo kakvu promjenu i postali apatični pa ih je pojava novog aktera na javnoj sceni prenela iz apatije. Nemali broj je onih koji su tijekom posljednjih desetak godina surađivali u različitim područjima sa sadašnjim režimom pa osjetivši moguć-

nost promjene pokušavaju se predstaviti kao protivnici režima kako bi sačuvali svoje privilegirane pozicije itd. Osim toga, postoji i efekt ugledanja i grudve snijega. Sve to je na nivou pojedinačnih svijesti i onoga što ljudi mogu sebi objasniti. Na strukturnom nivou koji traži teorijsko objašnjenje uočavamo da glavnu podršku daju dvije socijalne grupe ili sloja. Važni su dijelovi srednje klase koji se bave nemanualnim zanimanjima u državnim sektorima koji uslijed promjena na tržištu rada doživljavaju stagnaciju. Riječ je prvenstveno o prosvjeti na svim nivoima, od predškolskog do sveučilišnog. U najkraćem, svi oni čiji materijalni položaj stagnira i društveni ugled opada. Oni na globalnom nivou, a to se prenosi i na nacionalni nivo, postaju svojevrsna lako zamjenljiva radna snaga kao što su nekada bili manualni radnici. U nastavi, na primjer, ostaju samo oni koji ne uspijevaju naći bolje plaćene poslove, a broj doktora znanosti i profesora se svake godine enormno uvećava kao i broj raznih fakulteta i viših škola. Dovoljno je reći da je danas broj novorođenčadi u Srbiji isti kao i broj akreditiranih mjesta na višim školama i fakultetima što statistički daje svakom svršenom srednjoškolcu šansu da postane student. Otuda i veliki broj profesora. Socijalni uspon drugih, nekada nižih, slojeva kao što su poduzetnici, krupni poljoprivrednici pa čak i visokokvalificirani radnici i majstori stvara kod pripadnika srednje klase osjećaj uskraćenosti i frustriranosti. Naravno, kao vjeran pratitelj svih potencijalnih buna i prosvjeda njima se, poput galebova koji prate brodove, pridružuju i oni s dna društvene ljestvice u (uzaludnoj) nadi da će promjene donijeti i njima neku sitnu dobit.

► **Studentski prosvjed se različito tumači: kao spontano nastao ili da su studenti instruirani, ispolitizirani ili pak pod utjecajem stranih (hrvatskih) službi? Kako ih Vi vidite?**

Prosvjed je počeo kao reakcija studenata FDU-a na fizički napad što se tijekom par tjedana proširilo po drugim fakultetima. Način na koji se prosvjed širio svjedoči da je osim spontane reakcije na događaj on bio i dobro organiziran, koordiniran i usmjeren. Relativno mala grupa ljudi okupljena u takozvanim plenumima uspjela je, zahvaljujući blokadi fakulteta, privući pažnju javnosti i voljno ili nevoljno sve studente učiniti njihovim suučesnicima u bojkotu nastave. Značajnu ulogu u svemu tome imale su društvene mreže preko kojih su dijeljene objave koje su privlačile sve veći broj studenata, nastavnika i ljudi koji su i ranije išli na prosvjede. Dakle, mada naizgled spontan, početak i širenje prosvjeda imali su značajne elemente

Foto: Screenshot/RTS

takozvane horizontalne organiziranosti. Upravo ovaj tip organizacije karakterističan je za većinu društvenih procesa i promjena tijekom posljednjih dvadesetak godina, od onih koji su zahvatili arapske zemlje tijekom takozvanog arapskog proljeća, preko višemilijunskih prosvjeda u Brazilu ili dugotrajnih prosvjeda žutih prsluka u Francuskoj do prosvjeda Okupirajmo Wallstreet. I ovi prosvjedi su slični jer se oslanjaju na metode građanske neposlušnosti što podrazumijeva mirne prosvjede, blokadu institucija, blokiranje prometa i pozive na generalni štrajk. Podrazumijeva se da takva zbivanja uvijek pokušavaju iskoristiti različiti akteri za svoje ciljeve. To im omogućava horizontalna organizacija preko koje lakše učitavaju svoje ciljeve. Na osnovu tijeka i širenja prosvjeda, konspirativnosti, načina horizontalne organizacije očigledno je da postoji stručna koordinacija, ali se ne bih usudio tvrditi o kojim centrima moći je riječ. Ne bih komentirao prisustvo hrvatske tajne službe jer o tome ne znam ništa i to je uostalom pitanje za naše službe. Međutim, njeno javno pominjanje očigledno je imalo za cilj stigmatizaciju prosvjeda. Sigurno da je spominjanje isključivo hrvatske službe moglo nepovoljno utjecati na ugled hrvatske nacionalne manjine u Srbiji. Da bi se to izbjeglo, kasnije je pojašnjeno kako ključnu ulogu na terenu imaju zapravo Srbi iz Krajine koje je navodno vrbovala hrvatska služba. U svakom slučaju, djelovanje različitih tajnih službi u ovakvim okolnostima je vjerojatno, ali to je pitanje za kontrašpijunažu a ne za javnost.

► **Je li studentski prosvjed samo pokazatelj nagomilanih frustracija i nezadovoljstva s aktualnom vlašću, koji se za sada distancira od svih političkih stranaka, ili se radi o artikuliranom pokretu koji možda može prerasti i u neku političku snagu?**

Kod studenata se svakako ne radi o frustriranosti aktualnom vlašću. Jedina institucija s kojom studenti imaju neposredan kontakt je Sveučilište, a ono je potpuno autonomno u odnosu na vlast. Studentska populacija nije kontaminirana ni medijskim monopolom vladajućih stranaka jer je njima glavni izvor informacija internet i društvene mreže. Položaj studentske populacije nije na bilo koji način direktno ugrožen o čemu uostalom svjedoči činjenica da u zahtjevima nema ničega što se odnosi na te teme. Mladi ljudi su, međutim, posebno osjetljivi na bilo koji vid nepravde i otuda ne čude njihove emotivnije reakcije na konkretne događaje. Osim toga, studentske blokade i prosvjedi daju studentima psihološke nagrade koje daje svaka grupna aktivnost, a također postoji i pritisak grupe da se ostane solidaran do ispunjenja nekog cilja. U ovom slučaju to su zahtjevi koji mnogima nisu ni jasni a više ni bitni, ali to je od drugorazrednog značaja u odnosu na samu grupnu dinamiku. To što se studenti distanciraju od stranaka ne znači da se one distanciraju od studenata. Naprotiv, kroz davanja takozvane podrške razne grupe građana koje često iniciraju stranački aktivisti motiviraju studente da nastave dalje i da čak žrtvuju godinu studija zarad ciljeva koje im sve češće tumače

ljudi iz njihovog okruženja, uključujući razne stranke i pokrete. Samo je pitanje trenutka kada će energiju studentskog prosvjeda stranke pokušati pretočiti u borbu za vlast. To nije ništa novo niti specifično samo za Srbiju. Obično studentski ili ekološki ili neki drugi pokreti imaju inicijalnu ulogu, a kasnije se stranke infiltriraju u studentske prosvjede. To obično dovodi do podjele u njima, a nastavak procesa preuzimaju stranke. Tako je bilo uvijek, tako će biti i sada. Neki od studentskih aktivista završit će u političkim strankama, a većina će se povući. U borbu za vlast ući će preimenovane partije stare oporbe, ostaci vladajuće partije, pokret Kreni-promijeni i Proglas. Sve ove grupe i sada na različite načine pokušavaju i ostvaruju suradnju sa studentskim plenumima.

► **S druge strane, kako tumačite formiranje Pokreta za narod i državu od strane već jedne etablirane, najveće i vladajuće stranke, SNS-a? Nije li to obrnut put od uobičajenog da od pokreta nastaju stranke a ne obrnuto? I kako tumačiti da je to nadstranački pokret u jednom višepartijskom sustavu?**

Ideja o tom pokretu stara je bar tri godine. Formalno, cilj stvaranja pokreta je obrana nacionalnih interesa stvaranjem bloka sastavljenog od partija i utjecajnih pojedinaca. Problem je što ovaj pokret nikada nije šire elaboriran pa je zatajna ostala njegova struktura, ciljevi i organizacija. U svakom slučaju **Aleksandar Vučić** će biti zaštitno lice tog pokreta, ali sigurno neće imati nikakvu vodeću funkciju u njemu. Po mom mišljenju to je pokušaj da se jasnije razdvoje ciljevi i politike koju ova vlast vodi, od same vlasti kako se ona prakticira na terenu. Aleksandru Vučiću je jasno da, mada značajna za funkcioniranje vlasti, istovremeno predstavlja i smetnju za šire uključivanje različitih društvenih slojeva u realizaciju državne politike. Drugo je pitanje da li i u kojoj mjeri ljudi to razumiju. Nije neobično da stranke budu inicijatori pokreta. Zapravo, u našoj povijesti najznačajniji takav pokret je bio Narodni front nakon Drugog svjetskog rata. Vodeća partija u njemu je bila KPJ koja je okupila sve tadašnje političke stranke koje su bile zainteresirane za suradnju i poslijeratnu izgradnju. Međutim, iako je taj pokret imao za cilj podršku društvenom i ekonomskom razvoju, on je kao posljedicu imao neutraliziranje djelovanja oporbenih partija koje su u njemu sudjelovale i monizam KPJ-a.

► **Rekli ste kako se podjele u društvu, odnosno podrška, ne odražavaju u Narodnoj skupštini. Posljedica čega je to? Pristrasnosti medija, nedemokratskih izbora, nesposobnosti oporbe ili nečeg drugog?**

Ako pogledamo ukupno javno mnijenje, vidimo da je politički podijeljeno za i protiv Vučića na nivou koji je nerazmjern podjeli na partije vlasti i oporbe u parlamentu. Takva nerazmjera je izvor frustriranosti pristalica oporbe što nalazi oduška u čestim uličnim prosvjedima. Oporba često ističe da su njeni slabi rezultati posljedica neravnopravnih izbornih uvjeta među kojima posebno ističu medije i izborne manipulacije. Istina je da je medijska scena naklonjenija strankama vlasti i posebno Aleksandru Vučiću, ali to nije nikakva novost. Utjecaj televizije je danas

zapravo mnogo manji nego što je bio prije dva desetljeća jer je porastao značaj interneta i društvenih mreža. Također, kada je riječ o izbornim manipulacijama tu je više riječ o sumnjama nego o realnim dokazima. Pitanje je, dakle, jesu li kapilarni glasovi i glasanje ljudi koji imaju dvojno državljanstvo nedozvoljeni budući da je to praksa u mnogim zemljama. Izvjesno je, međutim, da oporbi nije oduzet nijedan glas, odnosno da ima točno onoliko koliko je ljudi za nju glasalo. Dakle, čini se da je veći problem u tome što oporbene stranke nisu našle pravi put do birača koji nisu naklonjeni vlastima. Oporbene stranke prihvatile su »igru« za ili protiv Vučića. Takva polarizacija je osigurala da oni koji su za njega predstavljaju relativno homogeno i ujedinjeno tijelo, dok oni koji su protiv njega nemaju jasnu alternativnu politiku već im teme određuje Vučić. Osim toga, razjedinjenost oporbe je dovela do toga da i tamo gdje je izborna pobjeda bila izvjesna – kao u Novom Sadu i Beogradu, nije došlo do preuzimanja vlasti. Ne treba sumnjati da su i mnogi političari oporbe korumpirani pa i to otežava jedinstvo oporbe. Najveći problem je, međutim, nepostojanje jasne alternativne političke strategije nego se politički ciljevi ravnaju protiv onoga za što se Vučić zalaže, čak i kada je to suprotno njihovim interesima.

► **Često se govori, prosto žali na to, kako je Srbija podijeljena i stalno se traži jedinstvo. Je li to možda indikator neprevladanog naslijeđa jednopartijskog sustava i suštinskog neprihvatanja višestranačja, demokracije? Oko čega je u državi potrebno jedinstvo, a oko čega su razlike i različiti pogledi normalni u jednom višestranačkom društvu?**

Normalno je da u jednom društvu postoje razlike po različitim pitanjima, zato i postoje političke stranke. Nekada nije moguće postići čak ni konsenzus o važnim nacionalnim pitanjima, pa ni to nije nepremostiv problem. U osnovi uvijek postoje različiti pogledi, ali neke ideje prevladaju u tihoj većini i to onda predstavlja konsenzus. Na primjer, ne slažu se svi u Srbiji po pitanju rješavanja kosovskog problema, ali to nije problem jer je jasan stav većine prema tom pitanju bez obzira na stranačke razlike. Problem je što razlike koje postoje često stvaraju jaz među sugovornicima koji onemogućava bilo kakav dijalog i poštovanje većinskih odluka. Drugim riječima, većina ljudi, bilo da su na jednoj ili drugoj strani, naprosto podrazumijevaju jednomyšlje, a kada ga nema podrazumijevaju da je njihovo mišljenje jedino ispravno. Kada se sudare dva mišljenja čiji zastupnici smatraju da je njihovo jedino ispravno, dolazi do sukoba koji slabe čitavu zajednicu. Demokratizacija društva na političkom planu uvođenjem višepartijskog sustava samo je prvi korak, ali dok ne dođe do promjena u političkoj kulturi, što je mnogo sporiji proces, ovaj problem će opterećivati zajednicu. Dakle, nije rješenje u nužnom jedinstvu stavova nego u toleranciji prema različitosti koja podrazumijeva i poštovanje odluka većine i većinskog mišljenja dok je ono na snazi.

► **Zašto je oporbena politička ponuda toliko rascjepkana i neprepoznatljiva?**

Do velikih političkih promjena u Srbiji uglavnom je dolazilo na nedemokratski način i uz pomoć stranog faktora. Bilo da je riječ o smjeni dinastija; bilo o 27. ožujku 1941; socijalističkoj revoluciji 1945; 5. listopada 2000. Jedino je SNS na vlast došla na izborima, ali i tu je bio očigledan utjecaj stranog faktora. Dakle, gotovo nikada oporba nije pobijedila vlast na izborima, već bi se uvijek stara vlast urušila pod pritiskom unutrašnjih proturječnosti, a onda bi uz pomoć stranog faktora bila zamijenjena i na njeno mjesto bi dolazili oni koji su se tu našli. Takva situacija ne motivira oporbu da se ukupnjava i stvara alternativne političke planove s kojima bi izlazila na izbore. Dovoljno je biti najglasniji protivnik vlasti i tako zaslužiti mjesto u budućoj nomenklaturi kada dođe do smjene vlasti. Drugi razlog je što stranke vlasti aktivno rade na podrivanju i korumpiranju stranaka oporbe. Nekada u potpunosti stvaraju i financiraju fiktivnu oporbu. Najzad, kada partije padnu s vlasti, u njima dolazi do rascjepa i podjela pa one ne mogu biti snažna oporba. To se dogodilo i sa SPS-om i s DS-om i vjerojatno će se dogoditi i sa SNS-om kada jednog dana padne s vlasti.

► **Kada se promatra politička scena, vidi se da među političkim suparnicima nema dijaloga već samo obračunavanja, uvreda na dnevnoj bazi preko medija. Što je uzrok tome i može li se prevladati takva situacija? Kako se može uspostaviti dijalog u društvu?**

Pažnja javnosti teško se stječe kultiviranim dijalogom, mnogo lakše senzacionalizmom i to je jedan razlog što umjesto dijaloga češće čujemo govor mržnje. Nisu svi podjednako obdareni smislom za humor. Drugi razlog je što su pojedini mediji postali propagandna sredstva bilo da podržavaju stranku na vlasti bilo da joj se protive. Taj propagandni rat u kome se ne biraju sredstva i u kome dominiraju lažne vijesti i govor mržnje prenosi se na društvene mreže koje multipliciraju taj problem. Rast njihovog značaja vidljiv je posljednjih desetak godina, a poseban problem predstavlja to što se preko njih uglavnom kontaminiraju mlađe starosne kategorije stanovništva. Vidimo da rast ekstremizma nije specifičnost samo Srbije. Najbolji primjer za to su SAD. Slično kao i tamo, i ovdje se vodi svojevrsni kulturni rat između zagovornika takozvane woke kulture i onih koji se zalažu za retraditionalizaciju kulturnih vrijednosti. Kulturni simboli su zgodni za grupnu homogenizaciju pa često skrivaju dublje socijalne sukobe.

► **Kako se može razriješiti? Koji su mogući putovi razrješenja aktualne političke i društvene krize? Što je izvjesnije: nova vlada ili novi izbori?**

Širok je dijapazon mogućih izlaza od kojih se za neke, vjerujemo, ili se bar nadamo, da neće doći do izražaja i zapravo i ne predstavljaju izlaz već ulazak u dublju krizu. U osnovi postoje dva glavna puta: zakonski i nezakonski. Oba puta imaju račvanja, odnosno podvarijante. Odmah treba reći da su neka rješenja već predložena. S jedne strane, savjetodavni referendum nakon kojeg bi se predsjednik države povukao, a s druge strane pre-

lazna vlada. Ni o jednom od ovih prijedloga ne postoji politički konsenzus. Zakon predviđa da u situaciji u kojoj premijer podnese ostavku dolazi do formiranja nove vlade ili ako se ona ne formira u određenom roku do novih izbora. Kada je riječ o formiranju nove vlade, predsjednik može dati mandat bilo kome tko ga uvjeri da će imati stabilnu većinu u skupštini a to, u zavisnosti od političkih dogovora, ne mora nužno biti netko iz vladajuće stranke. Izvanredni izbori imali bi smisla samo ako se najvažniji politički akteri suglase o njima. Način na koji bi oni bili organizirani posebno je pitanje. Alternativa ovim zakonskim modalitetima je da demonstranti nasilno pokušaju preuzeti vlast stvaranjem »plenuma« u različitim državnim institucijama. Pokušaj nasilnog preuzimanja vlasti nosi, međutim, rizik od fizičkog nasilja pa čak i oružanih sukoba. U takvim okolnostima obično dolazi do uvođenja izvanrednog stanja ali, u zavisnosti od intenziteta sukoba, ono ne mora nužno dovesti do smirivanja situacije već može rasplamsati sukobe. To je najgori scenarij koji zemlju uvodi u razdoblje dugotrajnog kaosa i borbe za vlast pa čak i stvaranja različitih paramilitarnih milicija. Zato je jedini pravi izlaz iz ove situacije razgovor između vlasti i studenata koji bi bio u interesu obje strane.

► **Smatrate li da je stabilnost društva i države, ekonomskog razvoja ugrožena studentskim prosvjedima? Ili će možda upravo ovi prosvjedi i aktiviranje brojnih građana, udruga, komora, stručnjaka dovesti do jedne kvalitativno nove faze u razvoju društva?**

Studentski prosvjedi su inicijator promjena. Do čega će te promjene dovesti zavisi od ponašanja ostalih političkih aktera, ali i studenata. Ukoliko studenti dozvole da budu uvučeni kao svojevrsni trojanski konj i štiti u političku borbu, to može dovesti do destabilizacije društva. Ukoliko, međutim, ostanu dosljedni svojim deklaratornim zahtjevima i oslonjeni na Sveučilište mogu doprinijeti, a već i jesu demokratizaciji društva.

► **Rekli ste kako pojedini mediji stvaraju toksičnu atmosferu. Zašto se ne reagira prema takvim medijima, REM na primjer? Ili zaštitnik prava građana? Recimo, često se događa da se svi Hrvati proglašavaju ustašama, što je vrlo otvoren govor mržnje, a na to nitko ne reagira.**

Takva izjednačavanja svakako su neprihvatljiva i nema opravdanja za takve pojave. Slično tome, partije u Srbiji se međusobno etiketiraju kao fašističke što je također nonsens. Objašnjenje je, međutim, jednostavnije. Obzirom na tragično povijesno iskustvo dvadesetog stoljeća politički predstavnici, dva u kulturnom i geografskom pogledu najbliža naroda, nerijetko koriste te emocijama nabijene narative da bi, prije svega, homogenizirali unutarnje politike. Vidimo da se po pravilu takvi narativi pojačavaju u razdobljima prije izbora ili u situacijama određenih unutarnjih napetosti. Problem je što, nažalost, nacionalne manjine na taj način postaju svojevrsni žrtveni jarci. Budući da je broj pripadnika tih manjina mali, nema opasnosti od nekog većeg otpora pa je tim lagodnije koristiti takav uvredljiv rečnik.

Goran Rotim, novinar HRT-a

Novinar ne bira teren, nego priča bira njega

Bio je drugi novinar iz HRT-a koji je tijekom 90-ih izvještavao iz Srbije, prvi je istaknuo hrvatski barjak na tek otvorenom Hrvatskom konzulatu u Subotici 2000., autor je dokumentaraca koji su nagrađeni najvećim priznanjem Hrvatskog novinarskog društva

Goran Rotim rođeni je Subotičanin. U Subotici je završio Osnovnu školu *Jovan Jovanović Zmaj* i Pedagošku gimnaziju. Kako kaže, odrastanje u tom prelijepom gradu zacijelo je razlog zašto je, kasnije, kao svoje doživljavao i gradove poput Baje, Bratislave, Budimpešte, Beča, Salzburga, Graza, Udina, Zagreba, Slunja, Krakowa ili Praga...

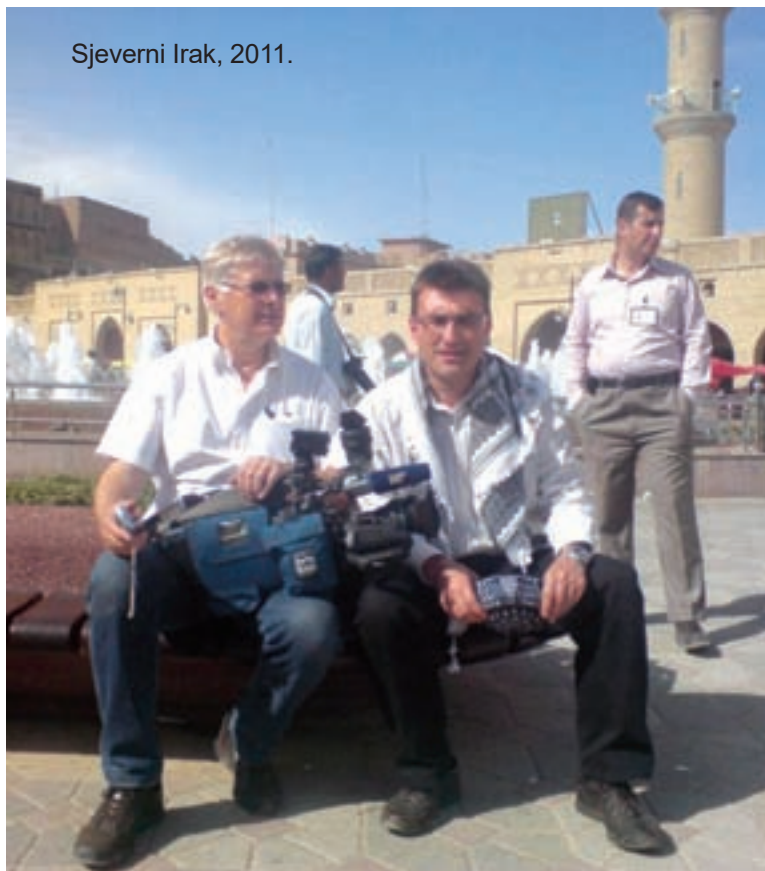
»Sve je to izraslo na kulturnim temeljima stare monarhije. Tko je tu istinski rastao i istinski volio isto to osjeća. Kaže li drukčije – laže ili nema pojma. Živjeli smo u Ulici Györgya Dózse koja se jednim krajem naslanja na Frankopansku, a drugim na Jasibaru. Ne znam postoji li Jasibara i danas? Mama **Ana** je rodom iz Tavankuta. Ondje i danas imam rodbine koju posjećujem. Kao i u varoši, naravno. Pokojni otac **Mirko** rođen je u Gornjem Gracu kod Širokog Brijega u Hercegovini. Moji su roditelji bili objekti politike 'humanog preseljenja'. Početkom 1993. preselili su u Osijek. U školama smo bili podijeljeni na srpskohrvatske i mađarske razrede. Učili smo sve isto, svak na svome jeziku. Točnije, mi na srpskom. Mađari su učili povijest svog naroda, a mi uglavnom povijest Srba. Tek puno kasnije, pred studij, spoznao sam da je hrvatski bio službeni jezik u školama do 1956. u Subotici. I da postoji i neka druga povijest«, kaže Rotim za naš tjednik.

Prva novinarska iskaznica iz *Subotičkih novina*

Studij sociologije završio je u Zagrebu. Kada ga pitamo zašto Zagreb, odgovara da su ga to isto pitali i mnogi prijatelji u Zagrebu.

»Još na početku 90-ih, kad u hrvatskoj javnosti gotovo nije značilo ništa specifično 'biti iz Subotice' ili Petrovaradina – danas je drukčije – odgovarao sam im 'to nema nikakve veze s ovim ratom'. Stoljećima Hrvati iz Subotice dolaze na studij u Zagreb, a Mađari u Budimpeštu, Srbi u Beograd. Neki ostanu na dva subotička fakulteta ili dvije više škole, ili odu u Novi Sad. To je tako. Sociologiju sam odabrao potkraj srednje škole. Učinila mi se kao najbolja

Sjeverni Irak, 2011.

podloga za opće znanje potrebno za biti dobrim novinarom. I nisam pogriješio. Diplomirao sam sociologiju na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. A, još od 7. osnovne odlučio sam i znao da ću biti novinar. Počelo je na Radio Subotici nekoliko mjeseci. Školske vijesti s čitanjem u sinkronizaciji. Pa *Pionirski glasnik* **Ruže Vučinić** u *Subotičkim novinama*. U ljeto između 7. i 8. razreda, dakle davne 1983., dobio sam svoju prvu službenu novinarsku iskaznicu. Iskaznicu *Subotičkih novina* od urednika

sporta, legendarnog čika **Milenka Brustulova**. I danas je imam. I više nikad nisam stao«, govori Goran o svojim novinarskim počecima u rodnoj Subotici.

Na televiziju pod oružanom pratnjom

Kao što je u Subotici kao učenik paralelno radio kao novinar, tako je Goran kao student u Zagrebu radio za nekoliko redakcija. Prije dolaska na HRT radio je za magazini *Start* i *Večernji list*. Na HRT je došao potkraj 1991. godine.

»Na televiziju sam prvi put ušao, pod oružanom pratnjom, hodajući od vanjske porte do zgrade za vojnikom između protuavionskih mitraljeskih gnijezda 6. studenoga 1991. Te večeri bio sam u uredu šefa Informativnog programa **Tomislava Marčinka**. Samo dvanaest dana kasnije okupiran je Vukovar. Najteži i najcrnji dani u Hrvatskoj. Trudio sam se da što prije naučim osnove televizijskog izričaja i novinarstva: 'govoriti slikom'. Počeo sam

i snimao svoj izvještaj. Opet, naravno, pod oružanom pratnjom i uz tri sata čekanja na ulazu... Moje albanske kolege su drhturile od straha, a meni je sve to bilo tek zanimljivo... Ostao sam ondje nekih 15-ak dana i svakodnevno izvještavao za HTV«, kaže Rotim.

Kaže, u HRT-u jedino nije prao prozore. Sve drugo je radio. Danas uređuje vijesti na HRT-u 4.

»Najsretniji i najzadovoljniji sam kad sam sa snimateljem i dobrom ENG-ekipom na nekom terenu. Obožavam raditi dokumentarce. Za prvi, *Mađarska – gulaš za Europu* 1998., dobio sam najvišu nacionalnu novinarsku nagradu **Marija Jurić Zagorka** Hrvatskog novinarskog društva. I petnaestak godina kasnije sam, s kolegicom **Moranom Kasapović** dobio *Zagorku* za najbolju emisiju *Paralele*. Posljednji dokumentarac bio mi je u povodu 25 godina Daytonskog sporazuma *Pax Americana*. A vrlo drag dokumentarac mi je, dvije godine prije toga, *Albanija – posljednja europska tajna*«, kaže Goran.

Drugi novinar HRT-a u zemlji koja je ratovala protiv Hrvatske

Hrvatima u Vojvodini najviše se bavio 1990-ih, cijelo to desetljeće. Teme su bile pitanja ostanka i opstanka i kultura. Bio je drugi novinar HRT-a koji je izvještavao iz zemlje koja je ratovala protiv Hrvatske.

»U proljeće 1992., sjećam se da je premijer u SRJ na kratko bio povratnik iz Amerike **Milan Panić**, snimio sam dvije dugačke reportaže. Svaka je bila po 20 minuta. Objavljene su kod **Denisa Latina** u tada kulturnoj emisiji *Slikom na sliku*. Snimao sam na području od Beograda, Petrovaradina, Tekije, Beške do Subotice. Došao sam iz Mađarske i vratio se na isti način. Bio sam drugi novinar koji je za HRT snimao na teritoriju zemlje koja je ratovala protiv nas. Prva je bila kolegica **Silvana Mengušić** s prvim izvještajem iz Pančeva na dan kad su ondje stigle prve snage UNPROFOR-a, nakon Sarajevskog primirja«, priča Rotim o svojim prvim novinarskim dolascima u Srbiju.

Prva njegova reportaža svjedočila je o životu u Srbiji, raspoloženju, mišljenju ljudi o ratu protiv Hrvatske, početku djelovanja međunarodnih sankcija, kršenjima istih, medijima, lažima, slobodi i neslobodi. Druga je reportaža govorila o onome što se događa pripadnicima hrvatske nacionalne manjine u Vojvodini, o bacanju bombi u dvorišta, prijetnjama i zastrašivanjima, ali i hrabrim tvrdnjama pojedinaca. Kao što je izjava tadašnjeg gradonačelnika Subotice **Józsefa Kasze** koji je u njegovu kameru izjavio: »Da, onih 18 (mislim da je 18) mladića nije trebalo poginuti u Vukovaru i onaj spomenik njima ispred kina *Jadran* nije nikada trebalo dignuti«.

»Čuo sam da je poslije imao problema zbog te izjave i tog nastupa«, kaže Rotim.

Prvi je stavio barjak na hrvatski konzulat u Subotici. U svojoj bogatoj karijeri imao je i nekoliko izleta iz novinarstva. U diplomaciju i privatni sektor. Njegov rad u diplomaciji pamte i Subotičani.

»Bio sam jedan od onih Subotičana koji su u Zagrebu imali stanovitog utjecaja i koji su se zdušno zalagali da

Nakon intervjua s nobelovcem Lechom Walesom, Zagreb, 2009.

s malim reportažama za tadašnju emisiju *Spektar Nikole Kristića*, pa ubrzo došao do izvještaja za Dnevnik. Dvije godine kasnije me je **Jozo Ćurić** 'adoptirao' u novu redakciju Vanjske politike u kojoj sam i za koju sam odradio više od 20 godina«, kaže Rotim.

Izvještavao je s ratom zahvaćenih područja u Domovinskom ratu. To nije običan teren. I pitanje za svakog novinara na takvim terenima kako je izvještavati s ratišta, koliko je teško ostati pribran, objektivan? »Izvještavati s terena u Domovinskom ratu? Pa, to je posebna novinarska zadaća, jer je svima nama, baš kao i našim vojnicima, iza leđa dom i obitelj. I, ako neprijatelj probije crtu, slijedi užas. Isti onaj koji se danas događa na ukrajinskom tlu. Izvještavati iz 'tuđih' ratova i revolucija je ipak malo drukčije. Meni je barem u tim situacijama bilo lakše biti i objektivan i hrabar. Recimo, bio sam u Tirani u Albaniji 1997., dan nakon što su pobunjenici socijalističkog premijera izveli tenk na glavnu ulicu pred Vladu i zauzeli Televiziju. Ja sam tog drugog dana bio na toj televiziji

Generalni konzulat Republike Hrvatske u Vojvodini bude otvoren upravo u Subotici, a ne u Novom Sadu (kao glavnom gradu Pokrajine) ili nekom drugom mjestu. Da bude ondje gdje živi i diše najveći broj pripadnika hrvatske nacionalne manjine i da upravo njima u prvom redu bude potpora i službi. I to je uspjelo. Našim putem je kasnije krenula i Mađarska koja je također otvorila konzulat u Subotici. Sjećam se, mađarski konzul je dolazio iz Beograda k meni u Suboticu da bi se raspitao o iskustvima, jer su i oni kanili baš u Subotici otvoriti svoj konzulat. U prvim danima rada, a ja sam osobno prvi stavio hrvatski barjak na zgradu 13. siječnja 2000., konzulat je služio ponajprije vojvođanskim Hrvatima da olakša putovanja u Hrvatsku. Još je bio vizni režim. Ali, služio je i hrvatskim Srbima povratnicima da se lakše i brže vrate domovima. Sjećam se sjaja u očima jednog djeda iz, mislim, okolice Gline koji je bojažljivo stajao u redu i potihom me pitao 'može li se putovati?'. Kad mi je rekao odakle je, rekao sam njemu i njegovoj ženi: 'Ajte ljudi kući, vraćajte se! Treba zemlju raditi'. Oči su mu se zacaklile... A postupak je bio jednostavan – mi izdajemo jednosmjerni 'putni list', sve druge papire priskrbljuje doma kad se vrati«, govori Rotim o počecima rada Hrvatskog konzulata u Subotici.

Nepunu godinu dana Goran se oprobao i u privatnom sektoru. Bio je i generalni tajnik u *Atlantic grupi*. Kaže, bilo je to zanimljivo iskustvo, puno je naučio, ali opet je prevagnula ljubav i zov TV-novinarstva i kaže »vratilo sam se kući na HRT«. Drugi put.

Suradnik *Hrvatske riječi*

Listajući prve brojeve tjednika *Hrvatska riječ* među novinarima koji su pisali za tjednik nalazi se i Goran Rotim.

»Pa, kako bih ja odbio zamolbu iz Subotice?! Dogovor je bio jednostavan, tadašnji glavni urednik *Hrvatske riječi* bio je **Zvonimir Perušić** s kojim sam dijelio 80-ih moju prvu pravu redakciju *Subotičke novine*. Odatle se znamo. On je smislio formulu da 'dva Gorana' (**Milić** i Rotim) dobiju dvije tjedne kolumne u *Hrvatskoj riječi*. Pa sam slao tekstove nekih godinu dana«, kaže Goran o svojoj suradnji s našim tjednikom.

Kada razgovarate s kolegom, onda je neizbježno pitanje prati li medije u Srbiji i vara li nas dojam da su hrvatski mediji bolji, drugačiji od srbijanskih?

»Recimo to ovako. U pogodnom plodnom tlu, močvarnom, mutnom i zatrovanom, farme trolova i propagandista naprosto bujaju. Vrlo rijetko, kao neka zezalica na društvenim mrežama, do mene dođu naslovi i naslovnice glavnih beogradskih tabloida. Pa se zgranem. Pa se milijuniti put u životu pitam – ljudi Božji, tko je vama dao

S obitelji u Subotici, 2016.

za pravo da nekoga ili cijelu moju zemlju i narod zovete ustašama?! Jeste li normalni, znate li kamo to vodi? S druge strane, ne znam koliko uopće takvi mediji, kao i deseci kojekakvih televizija (sastavljenih po receptu: 900 gr cajki i 100 gr informativnog otrova, ili obrnuto) uopće imaju dosega i utjecaja? To ne znam, ne poznajem situaciju u srbijanskom društvu i medijima. Da je to dobro – nije. Da nema utjecaja – valjda ne bi vlast guslala u iste gusle posljednjih 40 godina. Ne znam. Želim im sve najbolje... Što se tiče hrvatskih medija, stanje nije usporedivo. Mi nemamo cajkaško-reality televizije i onakve tabloide. Srećom. Je li kod nas dobro? Nije. Ekonomsko stanje profesionalnih mainstream medija, privatnih i javnih, je jezivo. I to danas u svijetu kad uloga profesionalnih novinara – ja u to vjerujem – nikad nije bila važnija za opstanak našeg načina života. Demokratskog, slobodnog, zapadnog. A ne vidim da se Hrvatska s tim izazovom makar pokušava nositi na pravi način. Duga je to priča«, kaže Rotim.

Usprkos tome, i dalje u njemu ima strasti za nove novinarske izazove i kaže već dugo sprema dokumentarac u dvije epizode po 52 minute.

»Šefice su ga odobrile, čekam njihove odluke o producentu, redatelju i sl. Kad bude, pričat ću«, obećao je.

U Suboticu dolazi, ali ne često koliko bi želio. Svaki dolazak mu je lijek za dušu i punjenje baterija.

»Već kad pogledom preletim vrhove klasja i kuruza od Bezdana do Bajmaka osjećam se potpuno opušteno i nasmijsano. Lani sam bio dvaput. Od toga je jedan dolazak bio proslava 40 godina završetka 8.a razreda Osnovne škole *Jovan Jovanović Zmaj*. Na Paliću se okupilo pola razreda. Puno je prošlo, a ovo je bilo prvo okupljanje. Neki se nisu međusobno prepoznali... A, eto, još se družimo i još se volimo. Mi Subotičani«, kaže Rotim na kraju razgovora.

Z. V.

Solidarnost kao takva

I ma na fejsu zabilježen video uradak (ako se to tako zove) kada dvojica muškaraca nedavno idu subotičkim Korzoom i bilježe koja se to radnja odazvala pozivu studenata da se priključi pozivu za jednodnevni generalni štrajk. Na radost kroničara lokalnih prilika sve se to odvijalo prije dva petka (24. siječnja) u vrijeme kada je više od tisuću Subotičana nakon petnaestominutne šutnje kod *Jadrana* upravo Korzoom došetalo na Trg slobode kako bi zviždanjem i bukom ispred Gradske kuće, kao simbolom »jedinice lokalne samouprave«, iskazalo nezadovoljstvo radom državnih institucija i poslušalo što su im imali reći profesori koji su odlučili da ne nastave nastavu u drugom polugodištu. Na snimci se dobro čuje nezadovoljstvo vlasnika radnji zbog aktivnosti slučajnih prolaznika koji su, iz tko zna kojih razloga, odlučili praviti inventuru objekata koji su se pridružili studentskom pozivu.

Ako bi se neaktivnost radnji koje su stupile u jednodnevni generalni štrajk moglo nazvati solidarnošću, po istom načelu mogla bi se istim imenom nazvati i aktivnost dvojice muškaraca – nazovimo ih kodnim imenima **Ilija** i **Đura** – koji su radili to što su radili iz tko zna kojih pobuda: za osobne potrebe (»uspomena i dugo sjećanje«) ili pak kasniju širu društvenu korist. Uostalom, javna je tajna da se i ravnatelj škole već neko vrijeme bave istim aktivnostima: bilježe koji su to nastavnici ili profesori u štrajku i to dostavljaju svojim nadređenima kako bi ovi onda imali materijala za prijetnje umanjnjem plaća i ucjene gubitkom radnog mjesta. I te aktivnosti direktora škole – ma koliko i same bile iznuđene – mogle bi se podvesti pod pojam solidarnosti s nositeljima vlasti koji zbog 15, 155 ili 1.555 ljudskih života nisu spremni na to da država stane. U najširem smislu – ma koliko to djelovalo odvratno i bolesno – solidarnošću se mogu nazvati i aktivnosti vozača-ubojica (»u pokušaju«) koji svojim zalijetanjem u djevojke ili medicinske radnice pokazuju fanatičnu odanost politici mira, stabilnosti i napretka zemlje, žrtvujući čak i vlastitu slobodu zarad potencijalne medalje za građansku hrabrost iskazanu u ovako kriznim vremenima.

Solidarnost, kao i medalja, ima i svoju drugu stranu. Uvidjevši da se među studentima i učenicima nalaze i njihova djeca ili pak unuci; djeca ili pak unuci njihove rodbine ili susjeda, ili pak jednostavno nečija djeca – ali ipak djeca – u sve većem broju starijih proradio je iskonski nagon za obranom, i to tako što će stati na stranu onih

koji na svojoj strani nemaju silu. U prilog tome zacijelo ide i činjenica da su studenti sve veći broj društvenih slojeva pridobili svojim gandijevskim metodama borbe za univerzalne ciljeve kao što su neometani i poštenu rad institucija, odnosno funkcioniranje pravne države. Toliko univerzalni da su to prepoznali i njihovi vršnjaci u zemljama regije čije se vlasti (opravdano) boje sličnih potresa i na svome tlu. Odsustvo lidera i brisanje ideologije u javnim nastupima, jasan i nedvosmislen rječnik i odlučnost da na verbalnu mržnju i fizičko nasilje odgovore lijepim odgojem i još većom istrajnošću politika je koja poput tihe vode otapa i najhladnije srce i dušu.

To što su se pozivu na generalni štrajk u Srbiji, pa tako i Subotici, odazvali brojni pekari, kafići, frizeri... zacijelo je akt individualne časti, ali je zaista – čak i izvan okvira naše države – teško istu vrstu solidarnosti bilo očekivati i od tzv. kompanija koje i kod nas i u svijetu sve više poprimaju oblike nemilitantnih vojarni, čiji su radnici tek uniformirani (dakle, bezlični) redovi kojima čak i govor o visini primanja predstavlja najgrublji vid kršenja poslovne tajne. Pa ipak, upravo to se dogodilo tog 24. siječnja u Subotici: u znak potpore studentima prodavaonica *Slatka kuća* kompanije *Swisslion Takovo* u Ulici Matka Vukovića bila je zatvorena. Boljim poznavateljima tržišnih prilika zacijelo nije promakla informacija da je ova kompanija sredinom prosinca, u znak potpore studentima, pokrenu-

la i prodaju *studentskog bloka*, i to po sniženoj cijeni od samo 34,5 dinara za pakiranje od 80 grama.

Provjerom po okolnim dućanima utvrdili smo da je ime novani proizvod sumnjivog naziva ili planuo za Novu godinu (kada je bio i dijeljen) ili je proizvodnja istog obustavljena. Ne znajući jesu li Ilija i Đura s početka teksta u svojoj bilježnici unijeli i da *Slatka kuća* 24. siječnja nije radila, a još manje znaju li da je vlasnik *Swisslion*a **Rodoljub Drašković** (rođeni brat **Vuka** istoga prezimena) slobodni smo ih uputiti na naknadnu provjeru ovih podataka. Za osobnu uporabu ili pak iskazivanje solidarnosti i lojalnosti onima kojima to ovih dana više treba.

Z. R.

Razvoj turizma u Općini Šid

Podrška privatnoj inicijativi i obnova javnih objekata

»Naše vinarije u Erdeviku, Ljubi, Principovcu i Sotu naslanjaju se na isto vinogorje i svaki posjetitelj koji dolazi i kod nas i susjednu Hrvatsku može vidjeti sličnosti i razlike i s jedne i druge strane. To nam je gospodarska veza«, kaže Zoran Semenović

U plan razvoja Općine Šid u razdoblju do 2028. godine između ostalih prioritetnih ciljeva u smislu jačanja gospodarstva u ekološki očuvanoj sredini i povećanja zaposlenosti je i urbani i ruralni razvoj. Velike poljoprivredne površine, pošumljenost, rijeke i jezera, izuzetan geostrateški položaj, multikulturalnost, kulturno-povijesne znamenitosti, samo su neki od potencijala najzapadnije općine u Srijemu. Kako bi privukli turiste iz zemlje i regije, promovirati prirodne ljepote i vino, posljednjih mjeseci otvoreno je nekoliko vinarija te prvi vinski hotel u Srijemu, koji se nalazi na jugozapadnoj strani Fruške gore, blizu Bačinaca. Kako navode u lokalnoj samoupravi, u narednom razdoblju svi kapaciteti će biti usmjereni ka razvoju turizma, ugostiteljstva i poljoprivrede, kako bi djelatnici koji se time bave imali veće prihode, a posjetitelji šidske općine bogatiju turističku ponudu. Ali potrebno je poduzeti još neke korake.

Prvi vinski hotel

Dragan Krsmanović iz Šida već 37 godina bavi se vinogradarstvom. Prije nekoliko mjeseci odlučio je u svom domaćinstvu otvoriti dvoranu za degustaciju vina kako bi promovirao svoju ponudu.

»Vinogradarstvo i vinarstvo je moja obiteljska tradicija. Sin i ja radimo ovaj posao. Iako je Šid malo mjesto, ono ima svoje prednosti, posebno u pogledu uzgoja voća i vinove loze. Južni obronci Fruške gore idealni su za uzgoj grožđa. Posjedujemo pet hektara na kojima uzgajamo grožđe i godišnje proizvedemo do 20.000 litara vina. Iako se ne radi o velikoj proizvodnji, tu smo kao obitelj vidjeli perspektivu. Kako bismo svoja vina prezentirali drugima, nedavno smo otvorili dvoranu za degustaciju vina u našoj obiteljskoj kući. Ispostavilo se da je to bio dobar pogodak, kako za nas kao obitelj tako i za bogatiju ponudu naše općine. Osim stanovnika naše općine, često nam dolaze i ljudi iz Hrvatske kušati naša vina i domaće proizvode. Na taj način stvaramo i produbljujemo suradnju te ujedno proširujemo ponudu«, ističe ovaj vinar iz Šida.

U svibnju prošle godine na jugozapadnoj strani Fruške gore, kod Bačinaca nedaleko od Šida, otvoren je prvi vinski hotel u Srijemu *Dve kule*.

»Smještena u srcu prirode, vinarija koristi najbolje sorte grožđa i najmodernije tehnologije kako bi se osiguralo da svaka boca vina nosi jedinstven pečat Fruške gore i ljubavi prema ovom plemenitom piću. Ovo je prvi vinski hotel u Srbiji gdje osim degustiranja vina i prepoznatljive srijemske kuhinje, posjetiteljima nudimo mogućnost promocije kulturnih i povijesnih potencijala šidske općine. Za te i druge svrhe imamo konferencijsku dvoranu koja može primiti oko 50 ljudi. Organiziramo vinske ture s okolnim vinarijama, a osim domaćih gostiju često nam

Vinski hotel *Dve kule*

dolaze i gosti iz susjednih zemalja, BiH i Hrvatske. U skoro godinu dana koliko radimo mogu reći da smo zadovoljni. Postoji veliki interes ljudi i grupa, posebno onih koji žele mir u prirodnom okruženju, kao i predstavnika velikih tvrtki koji su naši česti gosti», ističe direktorica prodaje **Anđelka Kodžo**.

Veza s Hrvatskom

Mještani Općine Šid slažu se da općina ima potencijala za razvoj turizma, posebno u ruralnim područjima.

»Šidska općina obiluje prirodnim ljepotama. Jedno od mjesta je Morović gdje se spajaju dvije rijeke: Bosut i Studva. Tu su i vjerski i povijesni spomenici kulture, koji su zanimljivi turistima. Bilo bi lijepo kada bi se Morović našao na turističkoj mapi, ali ga treba urediti. Vjerujem da bi time procvjetao i seoski turizam, a koliko znam ima ljudi spremnih za to, samo ih treba potaknuti«, kaže **Ljiljana Đurić** iz Adaševaca.

»Ako bi stanovnici šidske općine imali koristi od toga i mogli ostvarivati prihode, isplatilo bi se ulagati u razvoj turizma. Mi smo mala nerazvijena općina, ali imamo puno izletišta, rijeka i povijesnih spomenika, kako u Šidu tako i u okolnim selima. Bilo bi dobro da nam turisti češće dolaze, ali mislim da treba još raditi na tome«, kaže **Marko Užarević** iz Gibarca.

Iako postoje solidni uvjeti za razvoj turizma i povećanja prihoda, kako se navodi u planu razvoja Općine Šid, ne može se očekivati da općina na tome zasniva svoj razvoj, ukoliko se najprije ne poduzmu mjere za rješavanje najvažnijih problema: razvoj i promocija turističkih kapaciteta, izgradnja i adaptacija turističke infrastrukture, edukacija osobe koje direktno ili indirektno utječu na unaprje-

đenje i razvoj turizma. Povećanje smještajnog kapaciteta predstavlja preduvjet daljnjeg ulaganja u razvoj turističke infrastrukture i promociju područja šidske općine.

»Kompletnom obnovom Muzeja naivne umjetnosti *Ilijanum*, Galerije slika **Sava Šumanović**, njegove spomen kuće, izgradnjom arheološke zbirke Gradina na Bosutu, spomen obilježja *Sremski front*, spomen kuće Filipa Višnjića u Višnjićevu, imamo sadržajnu turističku ponudu. Kada to spojimo s tradicionalnom proizvodnjom suhomesnatih proizvoda, kulena, kobasice i slanine i ako napravimo dobru priču dovoljno prihvatljivu za sve ljude koje to interesira, a podaci govore da je veliki broj zainteresiranih posjetitelja i onih koji su u tranzitu, možemo biti zadovoljni. Ali tu ponudu moramo podići na još veću razinu. Prije svega vinarije, vina i rakije i proizvođače suhomesnatih proizvoda«, navodi predsjednik Općine Šid **Zoran Semenović**.

Bogatstvo šidske općine je i Park prirode Mali Bosut koji se nalazi na granici s Europskom unijom.

»S jedne strane u Hrvatskoj imamo zaštićeno područje i naslanjamo ga na novo, park prirode koji je međudržavni i turisti mogu potencijalno posjećivati i jednu i drugu stranu. Naše vinarije u Erdeviku, Ljubi, Principovcu i Sotu naslanjaju se na isto vinogorje i svaki posjetitelj koji dolazi i kod nas i susjednu Hrvatsku može vidjeti sličnosti i razlike i s jedne i druge strane. To nam je gospodarska veza«, kaže Semenović.

Cilj je u ovoj godini završiti rekonstrukciju postojećih objekata koji su javni, povijesni i kulturni a zatim skupa sa svim zainteresiranim poljoprivrednim proizvođačima i vinarima upotpuniti ponudu, kako bi turisti u šidskoj općini ostali nekoliko dana.

S. D.

poziva Vas na

Književno prelo

u Hrvatski kulturni centar „Bunjevačko kolo“ u Subotici
u petak, 28. 2. 2025. godine
s početkom u 18 sati

gdje će na preljskom stolu biti knjiga i riječ, u izvedbi
recitatora, pjesnika, ali i glumaca.

- Predstavljamo
monografiju **DESETLJEĆA DVA**
– *Hrvatska čitaonica Subotica (2002. – 2022.)*
- Predstava
„Disnotor“
po tekstu Marjana Kiša u izvedbi glumaca Etno-kampa 2024.

*Na prelu se jede i pije,
al' pravo bez duševne hrane nije!*

Marinbal u Lemešu

Sezona je balova i prela. Vrijeme je to do korizme koje udruge koriste za okupljanje i zabavu članova i gostiju. Od Subotice, pa do Vajske i Plavne, sva-

Dio tradicije u Lemešu je i juneći paprikaš koji se kuha za sve veće proslave, pa tako se ni *Marinbal* ne može zamisliti bez ove lemeške delicije. Za kuhanje je bila zadužena ekipa koja je sama sebe nazvala *Bača i njegova banda*.

»Kuhamo 80 kilograma junećeg mesa u četiri kotlića i to je za oko 180 ljudi. Kuha se oko dva sata. Koliko vode i paprike? Mi ne mjerimo ništa, sve od oka dodajemo«, kaže glavni kuhar **Paja Tošaki** i objašnjava da se vatra loži u krugu tako da samo rub kotlića bude iznad vatre, jer se tako izbjegava da paprikaš zagori.

Čak i kod tog dodavanja od oka bojazni da će gosti dobiti loš paprikaš nije bilo, jer je Tošaki vrhunski majstor koji je to svoje majstorstvo potvrdio i na brojnim natjecanjima. Lemeški juneći paprikaš služi se bez tijesta, samo uz kruh. Nisu izostali ni *fanki* (krafne) koji su posluženi oko ponoći. Do ponoći je prošla i tombola, pa je nekoliko narednih sati, koliko je još potrajalo prelo, proteklo u pjesmi i plesu uz

somborske *Đuvegije*.

Z. V.

koga vikenda je negdje neko prelo. Negdje su to zabave koje broje tek nekoliko godina, subotičko prelo broji 146 godina, ono u Somboru 91, a lemeški *Marinbal* je tu između. Kada je organiziran prvi, nitko sa sigurnošću ne može reći, jer su *Marinbal* prvo organizirali članovi konjičkog kluba. Prije više godina preuzeo je organizaciju HBKUD-a *Lemeš*, pa ako se tako gleda ovo je bio 23.

»Uvijek su sva mjesta popunjena, karte se rasprodaju puno prije bala, jer je broj mjesta ograničen veličinom dvorane doma kulture. Ove godine pomogao nam je GKUD *Sombor* koji je splotom bunjevačkih plesova otvorio *Marinbal*«, kaže organizatorica *Marinbala* **Tamara Kanjo Brkić**.

Lemeški bal ne vole samo Lemešani, pa su gosti *Marinbala* bili iz Sombora, Čonoplje, Gradine, Subotice.

Zvezdan Bašić Palković, profesor harmonike, korepetitor i nastavnik glazbenog

Glazba je dar i rad

»Istina je da harmoniku svi vide u kavani, rijetki na koncertnim scenama, a folklor nudi brojne mogućnosti. Nudi nešto što drugi ne nude, a to me ispunjava«, kaže Zvezdan Bašić Palković

Profesor harmonike **Zvezdan Bašić Palković** već gotovo dvije godine radi kao korepetitor u Hrvatskom kulturnom centru *Bunjevačko kolo* u Subotici, te uz to predaje glazbenu kulturu u osnovnim školama *Đuro Salaj* i *István Széchenyi* u Subotici. Kako nam je ispričao, na sate uvijek nosi harmoniku, jer možda će netko poželjeti zapjevati ili će ju iskoristiti kako bi sat učinio interesantnim.

Kada je sat glazbenog radost

Iako je gotovo 10 godina učio i studirao izvan Subotice, Zvezdana možemo svrstati među rijetke koji su se vratili u rodni grad.

»Nižu glazbenu školu, smjer harmonika, završio sam u Subotici u klasi prof. **Veronike Binđesko Tót**, a potom sam srednju školu, također na harmonici završio u Zemunu, prvo kod prof. **Danijele Vagner**, a kasnije kod prof. **Stevana Ušljebrke**. Kada je u pitanju akademija za harmoniku, i nije neka velika ponuda. Postoji tri opcije: u Kragujevcu, Nišu i Sarajevu, gdje sam i završio akademiju, prve dvije godine u klasi prof. dr. **Zorana Rakića**, a kasnije u klasi prof. **Vladimira Blagojevića**. Nikada

nisam ni planirao ostati u Sarajevu. Volim Suboticu i ovu sredinu, ovaj miran način života. Istina je da mi je žao jer sam tamo ostavio dobre prijatelje, ali i oni su na raznim stranama svijeta. Iz Subotice sam otišao još 2012. godine i dolazio sam kad sam mogao, a sada tu planiram i ostati. Budući da još uvijek ne radim kao profesor harmonike, ukazala mi se prilika zaposliti se u školi, što sam i prihvatio«, priča Bašić Palković.

Glazbenu kulturu mnogi svrstavaju u sporedne predmete, ali naš sugovornik priprema se i radi na tome da učenicima svaki sat glazbenog bude i odmor i radost, ali i mogućnost kroz glazbu nešto naučiti.

»Ni u moje vrijeme nitko nije volio suhoparnu nastavu, gdje bi nastavnik diktirao gradivo i sve se svelo samo na to. Kod današnjih generacija takav način rada ne prolazi. Na meni je da ih zainteresiram, da im sve što je moguće kroz glazbu objasnim, da ih naučim, a da im pritom to bude interesantno i da ih ne zamara. Činjenica je da se udžbenici nisu previše mijenjali godinama, ali možemo promijeniti pristup. Ono što je novo jest digitalni pristup glazbi, koji je njima vrlo blizak. Učenici su opterećeni brojnim drugim predmetima i želim da im glazbeno bude nešto gdje će rado dolaziti. Moram reći da ima učenika koji su zaista zainteresirani i aktivni na satima, ali ima i onih kojima ništa nije zabavno, ne samo glazbeno, nego doslovno ništa. Učenicima koji žele raditi i učiti i ja želim posvetiti vrijeme, da taj predmet zavole, ali i glazbu koja je opća kultura«, priča sugovornik.

Zvezdan radi u dvije škole, te ima svoj odjel, ali kako je rekao ne voli »izigravati strogoću«, sve dok to nije potrebno, nego radije s učenicima ode na klizanje ili neku drugu aktivnost.

Korepetitor u folkloru

Folklorni ansambli često nemaju korepetitore, a više njih se u protekla dva desetljeća promijenilo i u HKC-u *Bunjevačko kolo*, gdje je sada u ovoj ulozi Zvezdan.

»Ne znam kako je točno bilo prije mene, ali imao sam sreće pa sam se uključio u ovu ekipu. Sestra **Đurđica**, koja svira violinu, svirala je u *Mladosti* i tada je radila s voditeljem folklornog odjela **Marinom Jaramazovićem**.

Sada sam se i sâm uvjerio koliko je kompetentan i sposoban za ovaj posao. Nekada sam svirao za folklor u Zemunu, ali to je bilo samo za dječju skupinu. Folklor ima mogućnost sviranja melodija različitih regija, zemalja, što me je oduvijek privlačilo. Kada sam došao u *Kolo*, bilo je već dosta mladih koji su znali svirati tambure, a ujedno su se družili s folklorasima, pa su već često bili tu. Kao i kod folkloru, mladi odlaze na studij, pronađu posao... i prosto se mijenjaju. Trenutačno imamo baš mladu postavku, ali kompletan sastav. Redovito smo prisutni i na probama folkloru, ako ne svi, onda nas troje-četvero. Kad imamo određene nastupe ili putovanja, probe se češće održavaju i kao i u svemu zahtijeva se dodatni rad. Tako se kao orkestar usavršavamo. Po karakteru nisam takav da se postavim iznad njih, niti zbog zvanja ili godina, nego više volim da imamo prijateljski odnos i to je vidim urodilo plodom. Kada je potrebno, raspišem im note, ispravimo što treba, radimo, a onda i krajnji proizvod mora biti dobar«, kaže Bašić Palković.

Nismo mogli izbjeći pitanje otkuda to da profesor harmonike radi za folklor, na što je sugovornik odgovorio:

»Istina je da harmoniku svi vide u kavani, rijetki na koncertnim scenama, a folklor nudi brojne mogućnosti. Nudi nešto što drugi ne nude, a to su razni melosi i broje mogućnosti. Tu imam priliku svirati ono što zapravo nema nigdje drugdje, a to me ispunjava«.

Harmonika

Prošao je naš sugovornik i razna natjecanja, gdje je, kako kaže, izvodio isključivo klasičnu glazbu. Program koji je obuhvaćen u nastavnom planu i programu muzičkih škola jest klasika, od koje danas mali broj ljudi može živjeti.

»Tijekom mog školovanja na repertoaru nikada nisu bili narodnjaci. Tu je uvijek zastupljena klasika, koju volim, ali nekako mislim da ne bi bilo na odmet i nešto drugo svirati. Kada bih mogao, to bih ipak malo promijenio, jasno ne u potpunosti, ali da učenici koji žele mogu neka-da odsvirati i neko kolo i isprobati neki triler ili ukras, da

imaju mogućnost improvizacije, naravno u granicama. Generalno, u klasičnoj glazbi postoje stilovi kod kojih nema odstupanja, što tako i treba biti, dok kod narodne ili konkretno u folkloru imaš određeni prostor za neki svoj stil sviranja. No, činjenica je da se i jedno i drugo mora vježbati i raditi. Znam dosta vrhunskih izvođača koji nisu završili ni osnovnu glazbenu školu. Naučili su note eventualno na privatnim satima, a pojedincima ni to nije bilo potrebno. Glazba je dar i rad. Oprobao sam se i u tezgaranju, budući da i moj otac svira harmoniku, ali nisam se tada pronašao u tome. Možda bih i imao želju osnovati neki svoj bend, ali u budućnosti. Moj karakter je drugačiji, dosta sam povučen i nisam netko tko će biti zabavljač na nekoj zabavi. No, moram biti jasan i tezgaranje zahtijeva puno vježbanja i rada, jer ti moraš imati repertoar, inače nemoj ni ulaziti u kavanu. Dakle, nisam protiv toga, ali se još nisam pronašao u tome«, kaže sugovornik i nadovezuje se na priču da je danas, osim za pojedince, gotovo nemoguće živjeti od klasične glazbe.

I oni koji se bave time profesionalno, bar velika većina uz to predaje u školi.

»U Srbiji je to poprilično teško, da ne kažem nemoguće. Nema ni neki veliki orkestar gdje bismo mogli nastupati... Tu je jedino orkestar Radiotelevizije Beograd i u sklopu srednje škole u Novom Sadu ima veliki orkestar harmonika. Izvođači iz Srbije koji se bave klasičnom muzikom nastupaju uglavnom u inozemstvu«, pojašnjava Zvezdan.

Kada sluša glazbu, onako sebi za dušu, Zvezdan, kako je rekao, sluša uglavnom instrumentalnu glazbu i to uglavnom za harmoniku. Najradije sluša rumunjsku, makedonsku, bugarsku interpretaciju, a voli poslušati i jazz. Današnju glazbenu scenu u Srbiji i regiji Zvezdan je prokomentirao:

»Svaka vrsta glazbe ima svoju publiku. Iako ne slušam novokomponiranu glazbu, prinuđen sam je čuti, jer učenici slušaju. Generalno, mislim da u toj vrsti nije bitan ni tekst ni glazba, nego samo doživljaj koji ona pruža, odnosno kako bi mladi rekli nek 'vajb'. Ne vidim u tome kvalitetu, pa i nisam u tome«, kaže Zvezdan.

Ž. V.

Poljoprivredno zemljište u Europskoj uniji

Prosječna cijena hektara 11.791 eura

Najveće razlike u cijeni zabilježene su između Hrvatske, gdje je hektar obradivog zemljišta u prosjeku koštao 4.491 euro, i Malte, gdje je ista površina dosegla nevjerojatnih 283.039 eura

Prema najnovijim podacima Eurostata od 28. siječnja ove godine, prosječna cijena jednog hektara obradivog zemljišta u Europskoj uniji (EU) iznosila je 11.791 eura u 2023. godini. Ova prosječna vrijednost pokazuje značajne razlike između država članica, pri čemu su zemlje s ograničenom dostupnošću zemljišta i većim urbanim pritiscima bilježile znatno više cijene. Istovremeno, prosječna godišnja najamnina po hektaru poljoprivrednog zemljišta u EU iznosila je 131 euro, što je čak 90 puta manje od prosječne cijene zemljišta. Podaci Eurostata pokazuju kako cijene poljoprivrednog zemljišta u EU značajno variraju, ovisno o zemlji, regiji i namjeni zemljišta. Dok su cijene u pojedinim državama izrazito visoke zbog pritiska za prenamjenu zemljišta, druge zemlje bilježe niže vrijednosti zbog ekonomskih i klimatskih uvjeta. Razumijevanje ovih trendova ključno je za buduće planiranje poljoprivredne politike, investicija u ruralni razvoj i održivost poljoprivrede u Europi.

Velike razlike

Među 22 države članice EU za koje su dostupni podaci za 2023. godinu, najveće razlike u cijeni poljoprivrednog zemljišta zabilježene su između Hrvatske, gdje je hektar obradivog zemljišta u prosjeku koštao 4.491 euro, i Malte, gdje je ista površina dosegla nevjerojatnih 283.039 eura. Ova razlika odražava brojne ekonomske, geografske i zakonske čimbenike koji utječu na tržište zemljišta, uključujući pritisak za prenamjenu zemljišta, lokalne subvencije te vlasnička ograničenja. Cijene su također bile izrazito

visoke u Nizozemskoj, Luksemburgu i Danskoj, dok su osim Hrvatske, među najnižima bile u Rumunjskoj, Bugarskoj i Mađarskoj. U tim državama poljoprivredna proizvodnja i dalje zauzima velik dio gospodarstva, dok su niži troškovi zemljišta povezani s manjim pritiskom za urbanizaciju i prenamjenu zemljišta.

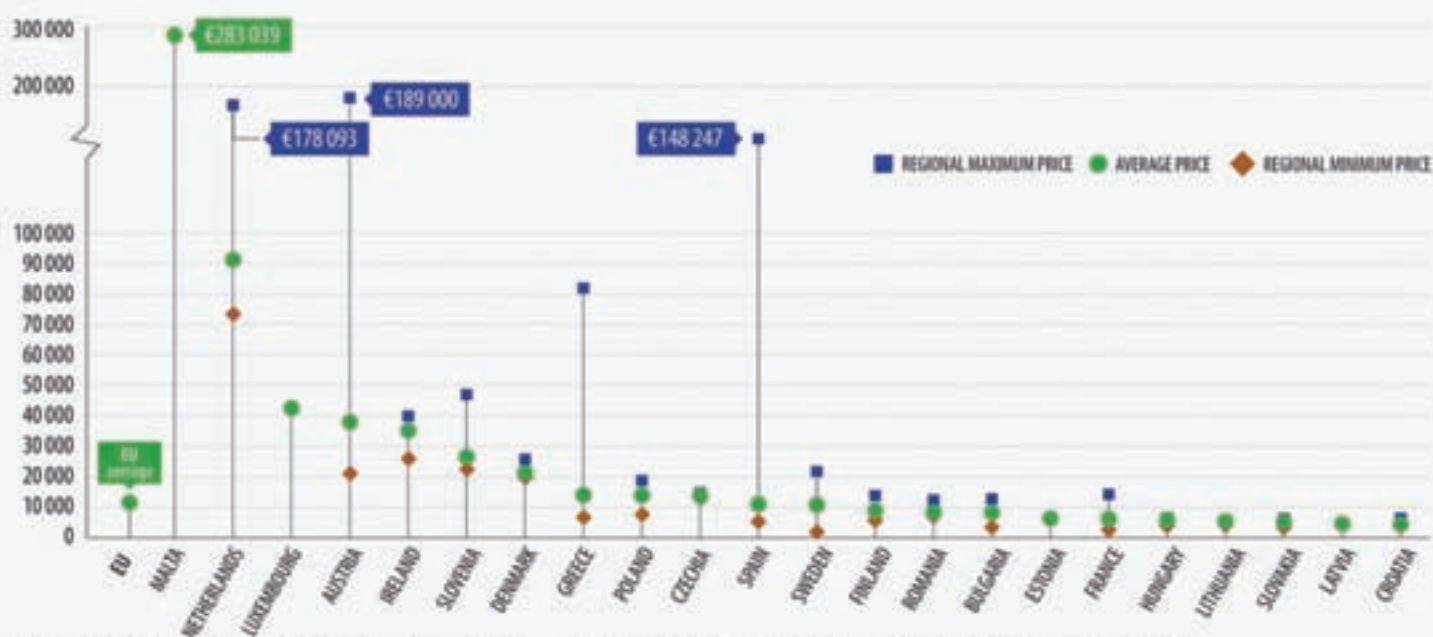
Osim razlika među državama, značajne su i regionalne razlike unutar pojedinih zemalja. Primjerice, najviša prosječna cijena poljoprivrednog zemljišta u EU zabilježena je u austrijskoj regiji Wien, gdje je hektar obradivog zemljišta 2023. godine koštao 189.000 eura. S druge strane, najniža regionalna cijena zabilježena je u Övre Norrland u Švedskoj, gdje je hektar zemljišta u prosjeku iznosio samo 1.951 euro. Takve razlike često proizlaze iz specifičnih lokalnih faktora kao što su blizina urbanih centara, kvaliteta tla, klimatski uvjeti te mogućnosti za navodnjavanje. Regije s povoljnim agroekološkim uvjetima i dobro razvijenom infrastrukturom obično imaju više cijene, dok ruralna područja s manjim ekonomskim potencijalom bilježe niže vrijednosti zemljišta.

Poljoprivredno zemljište u EU može se podijeliti na obradivo zemljište i trajne travnjake (pašnjake), pri čemu je obradivo zemljište uvijek skuplje zbog svoje veće produktivnosti i mogućnosti intenzivne uporabe. Prosječna cijena jednog hektara obradivog zemljišta u 2023. godini bila je 2.212 eura viša od cijene jednog hektara trajnih travnjaka, koji su u prosjeku koštali 9.578 eura.

Najveće razlike između cijena obradivog zemljišta i trajnih travnjaka zabilježene su u Grčkoj, konkretno u regiji Voreio Aigaio, gdje je razlika bila čak 20 puta veća

Average prices of arable land in the EU, 2023

(€ per hectare)

There is a break in the vertical axis. Ranked on national average, Ireland: provisional data, Poland: estimated data, France: definition differs (average price of arable land and permanent grassland), Belgium, Germany, Cyprus, Italy and Portugal: not available. EU average: Eurostat estimate

eurostat

– hektar trajnih travnjaka koštao je 1.774 eura, dok je hektar obradivog zemljišta dosegao 36.824 eura. U Bugarskoj su trajni travnjaci najjeftiniji u EU, s prosječnom cijenom od 1.986 eura po hektaru, što je četiri puta manje od prosječne cijene obradivog zemljišta u toj zemlji (8.215 eura).

Cijene i najamnine poljoprivrednog zemljišta ovise o brojnim faktorima, koji uključuju nacionalne i regionalne zakone – u nekim zemljama postoje ograničenja za kupovinu zemljišta od strane stranih investitora, dok druge nude porezne olakšice za poljoprivrednike; klimatske i agroekološke uvjete – regije s plodnim tlom i povoljnom klimom postižu više cijene, dok područja s ograničenom produktivnošću imaju niže cijene zemljišta; blizinu urbanih centara i prometne infrastrukture – zemljište u blizini gradova često je skuplje zbog mogućnosti prenamjene za građevinske ili industrijske svrhe; subvencije i poticaji – državne potpore poljoprivrednicima mogu povećati potražnju za zemljištem, što dovodi do rasta cijena; tržišne sile ponude i potražnje – osim poljoprivrednika, interes za kupnju zemljišta dolazi i od investitora koji planiraju koristiti zemljište u nepoljoprivredne svrhe.

Rast cijena u Srbiji

Prema najnovijim podacima Republičkog geodetskog zavoda, cijene poljoprivrednog zemljišta u Srbiji nastavile su rasti u 2024. godini, pri čemu su najveće vrijednosti

zabilježene u Vojvodini i beogradskoj regiji, dok su najniže cijene evidentirane u južnoj i istočnoj Srbiji. Prema statističkim podacima, najskuplje poljoprivredno zemljište u 2024. godini prodano je u Južnobačkom okrugu, gdje je maksimalna cijena dostigla 31.400 eura po hektaru. Visoke cijene zabilježene su i u Srijemskom okrugu, gdje su hektari dostizali 30.000 eura, dok je u Zapadnobačkom okrugu maksimalna cijena iznosila 29.850 eura po hektaru.

S druge strane, najjeftinije poljoprivredno zemljište u Srbiji nalazi se u južnoj i istočnoj Srbiji, gdje je minimalna cijena zemljišta u 2024. godini bila 400 eura po hektaru. Iako su pojedine parcele dostizale cijene i do 25.750 eura, prosječne vrijednosti u ovim regijama ostaju znatno niže u usporedbi s Vojvodinom. Zanimljivo je da je i beogradska regija zabilježila značajan rast cijena poljoprivrednog zemljišta. U ovom području, minimalna cijena zemljišta iznosila je 1.400 eura po hektaru, dok je maksimalna dostigla 40.750 eura, što ga čini jednim od najskupljih u Srbiji. Visoke cijene u ovoj regiji posljedica su blizine glavnog grada i potencijala za urbanizaciju. Analiza podataka pokazuje da su cijene zemljišta u Srbiji u porastu u svim regijama, pri čemu Vojvodina i Beograd i dalje prednjače po vrijednosti zemljišta. U Sjevernobačkom okrugu maksimalna cijena zemljišta dosegla je 20.000 eura po hektaru, dok je u Srednjobanatskom okrugu zabilježena najviša vrijednost od 21.000 eura.

I. U.

Slavonsko-baranjsko-srijemski Ogranak Društva hrvatskih književnika, Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata i Općina Tovarnik raspisuju

Natječaj za najbolju neobjavljenu kratku priču nadahnutu djelima Antuna Gustava Matoša ili njegovim životom

Prigodom obilježavanja 152. obljetnice rođenja i 111. obljetnice smrti Antuna Gustava Matoša (Tovarnik, 13. VI. 1873. – Zagreb 17. III. 1914.)

Autor/autorica se može natjecati jednom pričom duljine do 12.000 znakova (uključujući i prorede) napisanom na hrvatskom jeziku.

Priče ne smiju biti do sada objavljene u tisku, na internetu ili u video/audio zapisu.

Priče koje se neće referirati na Antuna Gustava Matoša i njegovo djelo neće se uvrstiti u konkurenciju, kao ni priče koje budu dulje od 12.000 znakova s proredima, što je približna duljina prve objavljene Matoševe priče *Moć savjesti* (objelodanjene 13. kolovoza 1882., u *Viencu* br. 33).

Prijavom na natječaj autori i autorice pristaju na objavljivanje odabranih priča u posebnoj zbirci koja će biti objavljena 2026., i predstavljena u sklopu 10. Dana Antuna Gustava Matoša.

Suorganizatori će imenovati povjerenstvo sastavljeno od književnika i/ili književnih kritičara, koje će izabrati tri najbolje priče čiji/e će autori/ice, biti nagrađeni prigodnom poveljom i novčanim iznosom:

1. nagrada 500 eura
2. nagrada 300 eura
3. nagrada 200 eura

Proglašenje najboljih priča održat će se u u Tovarniku, u sklopu manifestacije **9. dani Antuna Gustava Matoša, u lipnju 2025. godine.**

Priču treba poslati, uz navedeno ime i prezime autora/ice, adresu, e-adresu, broj telefona/mobitela i kratku biografiju duljine do 1000 znakova s proredima, na službeni mail Ogranka DHK: **dhksbs@gmail.com do 30. travnja 2025.**

Hrvatska glazbena udruga *Festival bunjevački pisama* raspisuje

NATJEČAJ

**Za skladbe koje će se izvesti na
25. FESTIVALU BUNJEVAČKI PISAMA**

Festival će biti održan 28. 9. 2025. u Subotici. Temeljna svrha ovoga festivala je promocija i popularizacija nove bunjevačke pisme i poticaj svima, a osobito mladima kako bi sami pridonijeli očuvanju i unapređenju kulturne baštine svoga roda i naroda.

PROPOZICIJE NATJEČAJA:

1. Tekst i glazba trebaju predstavljati život i običaje bačkih Bunjevaca – Hrvata;
2. Tekst pjesme mora biti pisan ikavicom ili ijekavicom;
3. Pjesma može imati 3 ili 4 strofe;
4. Dužina pjesme je od 3 do 5 minuta;
5. Note (melodija, akordi) i tekst treba dostaviti u PDF obrascu;
6. Uz tekst i melodiju obvezno dostaviti i demo snimku (WAV);
7. Radovi prethodno ne smiju biti izvođeni (premijerno izvođenje);
8. Jedan autor može dostaviti najviše 3 skladbe;
9. Primljeni radovi se ne vraćaju;
10. Radovi se šalju putem maila na hgu.fbp@gmail.com s naznakom: ZA 25. FESTIVAL BUNJEVAČKI PISAMA
11. Nakon odabira najboljih radova, stručna komisija će autore izvijestiti o rezultatima;
12. Festival se organizira isključivo na volonterskim principima, te se radovi neće honorirati;
13. Autor skladbe koja je odabrana za izvedbu na festivalu samim njezinim slanjem daje svoj neopozivi pristanak da se skladba studijski snimi, izda na nosaču zvuka, video zapisu radi popularizacije festivala i objavi putem društvenih mreža.

Natječaj je otvoren **do 31. 5. 2025. godine.**

Skladbe slati na mail adresu: hgu.fbp@gmail.com s naznakom: ZA 25. FESTIVAL BUNJEVAČKI PISAMA.

Pokrajinski natječaji za kulturu

NOVI SAD – Pokrajinsko tajništvo za kulturu, javno informiranje i odnose s vjerskim zajednicama raspisalo je jedanaest natječaja za financiranje i sufinanciranje projekata u kulturi u AP Vojvodini za 2025. godinu. Među ostalim, raspisan je i Natječaj za financiranje – sufinanciranje projekata od značaja za kulturu i umjetnost nacionalnih manjina – nacionalnih zajednica. Za kulturu nacionalnih manjina (područja zaštite nematerijalne kulturne baštine i suvremenog umjetničkog stvaralaštva te nakladničku djelatnost) bit će izdvojeno ukupno 35 milijuna dinara. Rok za podnošenje prijave je do 28. veljače. Opširnije na: www.kultura.vojvodina.gov.rs u rubrici *Konkursi*.

Petrovaradinski karneval odgađa se za proljeće

SUBOTICA – Petrovaradinski karneval ove će se godine umjesto u veljači, kako je prvobitno planirano, održati krajem svibnja ili početkom lipnja zbog suosjećanja sa žrtvama koje su stradale u Novom Sadu. Na sastanku koji je održan 3. veljače u Hrvatskom domu – Matici bilo je riječi o programu karnevala, koji organiziraju HKPD Jelačić, Color Media i Zaklada Spomen-dom bana Josipa Jelačića.

Petrovaradinski karneval obnovljen je 2023. kao nova turistička manifestacija, budući da je Petrovaradin u prošlosti njegovao tradiciju karnevalskih okupljanja. Pored izložbi i predavanja, središnji događaj karnevala je svečani defile karnevalskih grupa u Podgrađu Petrovaradinske tvrđave.

Kolokvij o materijalnoj kulturnoj baštini

ZEMUN – Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata organizira 72. znanstveni kolokvij na temu *Materijalna kulturna baština Hrvata u Srbiji* u subotu, 15. veljače, u prostorijama župe Uznesenja Blažene Djevice Marije u Zemunu (Zmaj Jovina 24), s početkom u 18 sati. Kolokvij je organiziran u suradnji sa Zajednicom Hrvata Zemuna Ilija Okruglić uz potporu Hrvatskoga nacionalnog vijeća.

Predavač je stručni suradnik u Zavodu **Branimir Koplivić**, diplomirani povjesničar umjetnosti.

O višestoljetnoj nazočnosti Hrvata unutar panonskog kulturnog prostora jasno svjedoči bogato nasljeđe (gradiateljstvo, likovna umjetnost, jezična baština, tradicijske vještine, običaji i dr.). Znanstveni kolokvij dio je aktivnosti ZKVH-a čime započinje rad na izradi registra materijalne kulturne baštine Hrvata u Srbiji.

Predavanjem će biti prezentirana cjelina kulturnog nasljeđa Hrvata u Srbiji, a dodatna pozornost bit će posvećena spomeničkoj baštini koja je uvrštena i na zajednički kalendar hrvatskih institucija za 2025. godinu.

Bunjevačko prelo u Zagrebu

ZAGREB – Zajednica protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata organizira 15. veljače *Bunjevačko prelo u Zagrebu*. Prelo će biti održano u restoranu *Heart by Lido*, s početkom u 19 sati. U programu sudjeluju ansambl *Hajo* iz Subotice i HKPD *Matija Gubec* iz Tavankuta.

Šokačko prelo u Beregu

BEREG – HKPD *Silvije Strahimir Kranjčević* iz Berega organizira *Šokačko prelo* koje će biti održano u subotu, 15. veljače, u mjesnom Domu kulture, s početkom u 19 sati. Ulaznice se prodaju po cijeni od 2.300 dinara u što su uračunati jelo i piće za cijelu večer. Goste će zabavljati tamburaški sastav *Duvegije*. Za informacije, rezervaciju i kupovinu karata javiti se u inbox na Facebook stranici udruge.

Golubinačke mačkare 2025.

GOLUBINCI – HKPD *Tomislav* iz Golubinaca organizira *Golubinačke mačkare 2025.* koje počinju u subotu, 1. ožujka, pokladnim jahanjem u 12 sati. Pokladni program

nastavlja se u nedjelju, 2. ožujka, karnevalom na ulicama Golubinaca, s početkom u 14 sati.

Inače, *Golubinačke mačkare* uvrštene su 2022. godine u katalog nematerijalne kulturne baštine Hrvata u Srbiji koji je izradio ZKVH.

Predstavljen novi dvobroj *Nove riječi*

Točka okupljanja

»Nova riječ je prostor u kojem se komunicira stvaralaštvo, prilika da sebe predstavimo u onome što mislimo da je vrijedno i kada je u pitanju kulturni prostor naše zajednice ali i kada je riječ o susretima s drugim kulturama«, kazao je glavni urednik Tomislav Žigmanov

U organizaciji Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata i NIU *Hrvatska riječ* prošloga tjedna, 27. siječnja, u Subotici je održan još jedan *Književni salon*. Ovoga puta predstavljen je najnoviji dvobroj časopisa za književnost i umjetnost *Nova riječ*. Dvobroj za 2024. godinu na 360 stranica donosi obilje tekstova o recentnoj književnoj i umjetničkoj produkciji, ali i o temama iz književno-umjetničke baštine ovdašnjih Hrvata.

Suvremenost i naslijeđe

Nova riječ pokrenuta je 2013. godine i do sada je objavljeno četrnaest svezaka. O koncepciji i rubrikama časopisa u uvodu je govorio glavni i odgovorni urednik **Tomislav Žigmanov**. Po njegovim riječima, *Nova riječ* odraz je knjiške scene ovdašnjih Hrvata, točka koja okuplja i povezuje aktere kulturnog života.

»To je prostor u kojem se komunicira stvaralaštvo, prilika da sebe predstavimo u onome što mislimo da je vrijedno i kada je pitanju kulturni prostor naše zajednice ali i kada je riječ o susretima s drugim kulturama. Osnov uređivačke politike oduvijek je sustavno i planski predstaviti suvremenu književnu i umjetničku produkciju po svojim dijelovima, uz kritičko iščitavanje našeg naslijeđa koje je bogato a nedovoljno poznato. Baštinu istražujemo i interpretiramo iz vizura suvremenih znanstvenih paradigmi. Pokušavamo okupljati sve što vrijedi, uključujemo mlađe ljude, imamo plejadu novih imena u proteklih dvanaest godina koliko časopis postoji«, kazao je Žigmanov.

U novom dvobroju Žigmanov je istaknuo radove o listu *Neven* prigodom 140. godišnjice od njegovog pokretanja te izbor pjesama iz *Bunjevačkih i šokačkih novina* i *Bunjevačke i šokačke vile*. Također, časopis nastoji otkrivati nepoznate a vrijedne osobe i djela koji su javnosti vojvo-

đanskih Hrvata ranije bili nepoznati. U tom smislu ukazao je na tekst o uglednoj povjesničarki umjetnosti i sveučilišnoj profesorici **Jadranki Damjanov** te sakralnoj baštini u mjestima u kojima žive šokački Hrvati.

»Ukoliko mi to ne učinimo, neće, vjerujte, nitko umjesto nas. Jer naše su kulturne prakse bile više desetljeća, možda čak i stoljeća, zatirane, prešućivane i zatomičane. Kroz različite projekte, pa i *Novu riječ*, mi to radikalno prekidamo«, kazao je Žigmanov.

Edicija prve knjige

Jedan od suradnika *Nove riječi* **Davor Bašić Palković** govorio je o tematu »Prva knjiga mladih pjesnika NIU *Hrvatska riječ*« što ga je priredio za novi broj časopisa. Kako je kazao, pod okriljem NIU *Hrvatska riječ* desetak autora

različitih generacija doživjelo je izdavanje svoje prve knjige, a od 2018. uvedena je neformalna edicija prve knjige, s ciljem jače afirmacije mlađih autora i regeneriranja književne scene. U okviru ove edicije do sada je objavljeno šest naslova, i to **Vedrana Horvackog** iz Subotice, **Tatjane Čačić** iz Golubinaca/Zagreba, **Darka Baštovanovića** iz Beočina, **Marije Brzić** iz Surčina, **Zvonimira Franje Vuka** iz Zemuna te **Anite Đipanov Marijanović** iz Monoštora.

»Pristupi i poetike, teme i motivi u poeziji ovih autora, očekivano, variraju uz poneke dobro poznate konstante kao što su pitanja patnje, ljubavi, smisla ili pak pravde i istine u društvu ili svijetu u kojem pjesnici žive. Zajednička im je refleksivnost, promišljanje u pjesmama, a propitivanje zadanih okvira držim da je vrijednost po sebi. Glede stilova, iako mladi, ne pišu u maniri suvremenih trendova, odnosno postmodernističkih igara, nema samoironije, krize značenja, intertekstualnosti, fragmentarnosti... U tom smislu, zanimljivo je susresti se s okušajima u klasičnim pjesničkim 'formatima', poput soneta kod Darka Baštovanovića ili rime kod Zvonimira Franje Vuka. Vidljiv je i jasan odnos prema tradiciji, primjerice u slučaju Đipanov Marijanović koja piše na šokačkoj ikavici i bavi se šokačkim naslijeđem«, kazao je Bašić Palković.

Mlađi naraštaj bošnjačkih pjesnika

Darko Baštovanović predstavio je temat »Pjesme najmlađeg naraštaja bošnjačkih pjesnika u Sandžaku« koji je realiziran u okviru stalne rubrike *Književna susretanja* a priredio ga je nagrađivani književnik **Enes Halilović**. U okviru ove rubrike već ranije predstavljeno je suvremeno pjesništvo manjinskih zajednica u Vojvodini (Mađari, Slovaci, Rusini, Rumunji), ali i recentnih dobitnika poznate *Brankove nagrade*.

»Mi smo do sada prikazivali pjesništva koja su nam relativno bliska, slavenskih i kršćanskih naroda s povijesnim iskustvom iz središnje Europe, odnosno onoga što se naziva naslijeđem Austro-Ugarske Monarhije. Međutim, sada imamo jedan binarni opozit, to je pjesništvo iz regije koju nikako ili slabo poznajemo, drukčiji kulturološki kod i religija, pučanstvo koje ima autohtonost ali se, poput Hrvata u

Srbiji, još uvijek nalazi u izgradnji vlastitih institucionalnih kapaciteta. Zajednice koja je izišla iz raspada zajedničke države te traga za time da svoju vlastitost ugradi u određene kodove. I njih je zaobišao modernistički period i sad u postmoderni imaju izazov kako izgraditi vlastitu kulturu koja će moći odgovoriti na suvremene izazove«, rekao je Baštovanović.

U tematu su zastupljeni **Izudin Aščerić**, **Sehada Baždarević**, **Aida Camović**, **Rebeka Čilović**, **Ajtana Dreko- vić**, **Birsena Džanković**, **Mirza Halilović**, **Amar Ličina**, **Merisa Misirlić** i **Haris Plojović**.

»Kako možemo primijetiti, svi autori su visokoobrazovani, Enes Halilović ih okuplja na radionicama kreativnog pisanja, upoznaje ih s onim što su trendovi u književnosti. Kad je u pitanju jezik, bošnjački autori pišu na standardnom srpskom jeziku a tek mali broj njih na onome što zovemo bosanskim jezikom. Pjesnici se bave temama od interesa za zajednicu, progovaraju o statusu žene u tradicionalnom islamskom svijetu, o mladosti u regiji u kojoj nije adekvatna uposlenost, koja nema adekvatan socijalni standard, koja se suočava s različitim svakodnevnim izazovima. Oni su glasovi koji iz te svoje vlastitosti teže onim širim procesima, glasovi jedne zajednice na razmeđu tradicionalnosti i težnje za onim što je moderno. U pitanju su različite poetike, poetike koje oduševljavaju. Istaknuo bih i to kako je veliki broj pjesnika iz bošnjačke zajednice osvajao reprezentativne nagrade diljem Srbije, dakle nagrade koje nemaju manjinski predznak«, naveo je Baštovanović.

Digitalizirana baština

Izvršna urednica časopisa **Katarina Čeliković** smatra kako je *Nova riječ* pravi kulturološki fenomen jer donosi izrazito bogat sadržaj iz jedne relativno male zajednice s malim brojem profesionalno uposlenih. Čeliković je ujedno i autorica teksta o digitaliziranoj baštini.

»Kada netko o nama želi nešto saznati, teško će nabaviti neku od knjiga koje mi imamo tu u *Biblioteci Croatica*. Zbog toga radimo na digitalizaciji, uglavnom stare građe i to su monografske ali i serijske publikacije. U tekstu je popis 190 monografskih i 30 naslova periodičnih publikacija te notne građe sa šest zapisa dostupnih na internetskoj stranici ZKVH-a kako bismo čitatelje *Nove riječi* pozvali na njihovo korištenje. Digitalizaciju radimo sa skromnim kadrovskim resursima«, rekla je Čeliković.

Kako je dodala, *Nova riječ* ujedno je čuvar i jezika ovdašnjih Hrvata skupa s govorima – bunjevačkim i šokačkim.

»U časopisu otvaramo prostor susretanja među nama i gradimo mostove s drugim zajednicama. Slična je ideja i *Književnog salona*, jer riječi nas mogu samo spajati«, zaključila je ona.

Uredništvo časopisa pozvalo je sve zainteresirane da čitaju *Novu riječ* te da se jave radi eventualne suradnje. U okviru večeri, priređena je i manja izložba dizajnerskih radova **Darka Vukovića** iz Novog Sada, zastupljenih na stranicama *Nove riječi*.

H. R.

Republika Srbija
Autonomna Pokrajina Vojvodina
Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice
Bulevar Mihajla Pupina 16, 21000 Novi Sad
T: +381 21 487 4867
Ounz@vojvodina.gov.rs

POKRAJINSKO TAJNIŠTVO ZA OBRAZOVANJE, PROPISE, UPRAVU I NACIONALNE MANJINE – NACIONALNE ZAJEDNICE

objavljuje

OBAVIJEST O JAVNOM NATJEČAJU ZA FINANCIRANJE I SUFINANCIRANJE PROGRAMA I PROJEKATA U PODRUČJU JAČANJA JEZIČNIH KOMPETENCIJA UČENIKA OSNOVNIH I SREDNJIH ŠKOLA U AP VOJVODINI ZA 2025. GODINU

Tekst javnog natječaja objavljuje se u *Službenom listu Autonomne Pokrajine Vojvodine* i na internetskoj prezentaciji Pokrajinskog tajništva www.puma.vojvodina.gov.rs.

Natječaj se raspisuje od 29. 1. 2025. godine.

Rok za podnošenje prijava istječe 14. 2. 2025. godine.

Republika Srbija
Autonomna Pokrajina Vojvodina
Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice
Bulevar Mihajla Pupina 16, 21000 Novi Sad
T: +381 21 487 4867
Ounz@vojvodina.gov.rs

POKRAJINSKO TAJNIŠTVO ZA OBRAZOVANJE, PROPISE, UPRAVU I NACIONALNE MANJINE – NACIONALNE ZAJEDNICE

objavljuje

OBAVIJEST O JAVNOM NATJEČAJU ZA SUFINANCIRANJE POTPROJEKTA »MULTIKULTURALIZAM NA KLIK« U 2025. GODINI

Tekst javnog natječaja objavljuje se u *Službenom listu Autonomne Pokrajine Vojvodine* i na internetskoj prezentaciji Pokrajinskog tajništva www.puma.vojvodina.gov.rs.

Natječaj se raspisuje od 29. 1. 2025. godine.

Rok za podnošenje prijava istječe 28. 2. 2025. godine.

Tekst javnog natječaja objavljuje se u *Službenom listu Autonomne Pokrajine Vojvodine* i na internetskoj prezentaciji Pokrajinskog tajništva www.puma.vojvodina.gov.rs.

Natječaj se raspisuje od 29. 1. 2025. godine.

Rok za podnošenje prijava istječe 28. 2. 2025. godine.

Republika Srbija
Autonomna Pokrajina Vojvodina
Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice
Bulevar Mihajla Pupina 16, 21000 Novi Sad
T: +381 21 487 4867
Ounz@vojvodina.gov.rs

POKRAJINSKO TAJNIŠTVO ZA OBRAZOVANJE, PROPISE, UPRAVU I NACIONALNE MANJINE – NACIONALNE ZAJEDNICE

objavljuje

OBAVIJEST O JAVNOM NATJEČAJU ZA FINANCIRANJE I SUFINANCIRANJE PROJEKTA U PODRUČJU PODIZANJA KVALITETE OBRAZOVNO-ODGOJNOG PROCESA OSNOVNOG I SREDNJEG OBRAZOVANJA – TROŠKOVI OBUKE TALENTIRANIH UČENIKA OSNOVNIH I SREDNJIH ŠKOLA S TERITORIJA AP VOJVODINE I ANGAŽIRANJA STRUČNIH SURADNIKA NA ANDREVLJU ZA 2025. GODINU

Tekst javnog natječaja objavljuje se u *Službenom listu Autonomne Pokrajine Vojvodine* i na internetskoj prezentaciji Pokrajinskog tajništva www.puma.vojvodina.gov.rs.

Natječaj se raspisuje od 29. siječnja 2025. godine.

Rok za podnošenje prijava isječe 28. veljače 2025. godine.

Republika Srbija
Autonomna Pokrajina Vojvodina
Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice
Bulevar Mihajla Pupina 16, 21000 Novi Sad
T: +381 21 487 4867
Ounz@vojvodina.gov.rs

POKRAJINSKO TAJNIŠTVO ZA OBRAZOVANJE, PROPISE, UPRAVU I NACIONALNE MANJINE – NACIONALNE ZAJEDNICE

objavljuje

OBAVIJEST O JAVNOM NATJEČAJU ZA FINANCIRANJE I SUFINANCIRANJE PROGRAMA I PROJEKATA U PODRUČJU PODIZANJA KVALITETE OBRAZOVNO-ODGOJNOG PROCESA SREDNJEG OBRAZOVANJA – TROŠKOVI ORGANIZIRANOG PRIJEVOZA UČENIKA SREDNJIH ŠKOLA SA SJEDIŠTEM U AP VOJVODINI NA SAJAM OBRAZOVANJA U NOVOM SADU ZA 2025. GODINU

Tekst javnog natječaja objavljuje se u *Službenom listu Autonomne Pokrajine Vojvodine* i na internetskoj prezentaciji Pokrajinskog tajništva www.puma.vojvodina.gov.rs.

Natječaj se raspisuje od 29. 1. 2025. godine.

Rok za podnošenje prijava istječe 14. 2. 2025. godine.

Republika Srbija
Autonomna Pokrajina Vojvodina
Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice
Bulevar Mihajla Pupina 16, 21000 Novi Sad
T: +381 21 487 4867
Ounz@vojvodina.gov.rs

POKRAJINSKO TAJNIŠTVO ZA OBRAZOVANJE, PROPISE, UPRAVU I NACIONALNE MANJINE – NACIONALNE ZAJEDNICE

objavljuje

OBAVIJEST O JAVNOM NATJEČAJU ZA SUFINANCIRANJE PROGRAMA I PROJEKATA OČUVANJA I NJEGOVANJA MULTIKULTURNOSTI I MEĐUNACIONALNE TOLERANCIJE U AP VOJVODINI U 2025. GODINI

Republika Srbija
Autonomna Pokrajina Vojvodina
Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice
Bulevar Mihajla Pupina 16, 21000 Novi Sad
T: +381 21 487 4867
Ounz@vojvodina.gov.rs

POKRAJINSKO TAJNIŠTVO ZA OBRAZOVANJE, PROPISE, UPRAVU I NACIONALNE MANJINE – NACIONALNE ZAJEDNICE

objavljuje

OBAVIJEST O JAVNOM NATJEČAJU – NATJEČAJ ZA FINANCIRANJE I SUFINANCIRANJE PROGRAMSKIH AKTIVNOSTI I PROJEKATA ZA PODIZANJE KVALITETE UČE- NIČKOG STANDARDA U AP VOJVODINI U 2025. GODINI

Tekst javnog natječajja objavljuje se u *Službenom listu Auto- nomne Pokrajine Vojvodine* i na internetskoj prezentaciji Pokra- jinskog tajništva www.puma.vojvodina.gov.rs.

Natječaj se raspisuje od 29. siječnja 2025. godine.

Rok za podnošenje prijava istječe 14. veljače 2025. go- dine.

Republika Srbija
Autonomna Pokrajina Vojvodina
Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice
Bulevar Mihajla Pupina 16, 21000 Novi Sad
T: +381 21 487 4867
Ounz@vojvodina.gov.rs

POKRAJINSKO TAJNIŠTVO ZA OBRAZOVANJE, PROPISE, UPRAVU I NACIONALNE MANJINE – NACIONALNE ZAJEDNICE

objavljuje

OBAVIJEST O JAVNOM NATJEČAJU – NATJEČAJ ZA REGRESIRANJE PRIJEVOZA UČENIKA SREDNJIH ŠKO- LA NA TERITORIJU AP VOJVODINE U 2025. GODINI

Tekst javnog natječajja objavljuje se u *Službenom listu Auto- nomne Pokrajine Vojvodine* i na internetskoj prezentaciji Pokra- jinskog tajništva www.puma.vojvodina.gov.rs.

Natječaj se raspisuje od 29. siječnja 2025. godine.

Rok za podnošenje prijava istječe 28. veljače 2025. go- dine.

Republika Srbija
Autonomna Pokrajina Vojvodina
Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice
Bulevar Mihajla Pupina 16, 21000 Novi Sad
T: +381 21 487 4867
Ounz@vojvodina.gov.rs

POKRAJINSKO TAJNIŠTVO ZA OBRAZOVANJE, PROPISE, UPRAVU I NACIONALNE MANJINE – NACIONALNE ZAJEDNICE

Objavljuje

OBAVIJEST O JAVNOM NATJEČAJU NATJEČAJ ZA FINANCIRANJE I SUFINANCIRANJE NABAVE OPRE- ME – VIDEONADZORA U FUNKCIJI PROMOVIRANJA I

UNAPRJEĐENJA SIGURNOSTI UČENIKA ZA USTANOVE OSNOVNOG I SREDNJEG OBRAZOVANJA I ODGOJA NA TERITORIJU AUTONOMNE POKRAJINE VOJVODINE U 2025. GODINI

Tekst javnog natječajja objavljuje se u *Službenom listu Auto- nomne Pokrajine Vojvodine* i na internetskoj prezentaciji Pokra- jinskog tajništva www.puma.vojvodina.gov.rs.

Natječaj se raspisuje od 29. siječnja 2025. godine.

Rok za podnošenje prijava istječe 28. veljače 2025. go- dine.

Republika Srbija
Autonomna Pokrajina Vojvodina
Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice
Bulevar Mihajla Pupina 16, 21000 Novi Sad
T: +381 21 487 4867
Ounz@vojvodina.gov.rs

POKRAJINSKO TAJNIŠTVO ZA OBRAZOVANJE, PROPISE, UPRAVU I NACIONALNE MANJINE – NACIONALNE ZAJEDNICE

objavljuje

OBAVIJEST O JAVNOM NATJEČAJU ZA FINANCIRANJE I SUFINANCIRANJE IZRADE TEHNIČKE DOKUMENTACIJE ZA POTREBE USTANOVA OSNOVNOG I SREDNJEG OBRAZOVANJA I ODGOJA NA TERITORIJU AUTONOMNE POKRAJINE VOJVODINE ZA 2025. GODINU

Tekst javnog natječajja objavljuje se u *Službenom listu Auto- nomne Pokrajine Vojvodine* i na internetskoj prezentaciji Pokra- jinskog tajništva www.puma.vojvodina.gov.rs.

Natječaj se raspisuje od 29. 1. 2025. godine.

Rok za podnošenje prijava istječe 28. 2. 2025. godine.

Republika Srbija
Autonomna Pokrajina Vojvodina
Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice
Bulevar Mihajla Pupina 16, 21000 Novi Sad
T: +381 21 487 4867
Ounz@vojvodina.gov.rs

POKRAJINSKO TAJNIŠTVO ZA OBRAZOVANJE, PROPISE, UPRAVU I NACIONALNE MANJINE – NACIONALNE ZAJEDNICE

objavljuje

OBAVIJEST O JAVNOM NATJEČAJU ZA SUFINANCIRANJE PROGRAMA I PROJEKATA USMJERENIH NA UNAPRJEĐENJE PRAVA NACIONAL- NIH MANJINA – NACIONALNIH ZAJEDNICA U AP VOJVODINI U 2025. GODINI

Tekst javnog natječajja objavljuje se u *Službenom listu Auto- nomne Pokrajine Vojvodine* i na internetskoj prezentaciji Pokra- jinskog tajništva www.puma.vojvodina.gov.rs.

Natječaj se raspisuje od 29. 1. 2025. godine.

Rok za podnošenje prijava istječe 28. 2. 2025. godine.

Svijećnica, Dan posvećenog života i početak devetnice

Život predan Gospodinu

Na blagdan Prikazanja Gospodinova – Svijećnicu, 2. veljače u franjevačkoj crkvi sv. Mihovila arkanđela u Subotici proslavljen je i Dan posvećenog života, te je započela devetnica u čast Gospi Lurdskoj.

Misno slavlje predvodio je biskup Subotičke biskupije **Franjo Fazekas** u zajedništvu s gvardijanom subotičkog

samostana fra **Ivanom Miklenićem** i svećenicima i redovnicima ove biskupije.

Budući da se na ovaj blagdan, počevši od 1997. godine, a na inicijativu pape **Ivana Pavla II.**, u Crkvi diljem svijeta slavi i Dan posvećenog života svetoj misi su nazočile redovnice i redovnici iz Subotice i Sombora, kao i postulanti Karmelskog reda iz Sombora.

U prigodnoj homiliji biskup Fazekas podsjetio je da je ova godina koju smo nedavno započeli Sveta godina i obilježava se pod znakom nade. Papa je, kako je biskup istaknuo, svoju bulu nazvao »Nada ne razočarava«, a kršćane je nazvao *hodočasnici nade*.

»Ovaj naziv *hodočasnici nade* daje i posebnu poruku našim redovnicama i redovnicima za osmišljavanje njihovog poziva, i to u korist čitavog Božjeg naroda. Oni su na osobit način u svojim zavjetima *hodočasnici nade* koji će se u listopadu svi zajedno okupiti u Rimu pod geslom 'Hodočasnici nade na putu mira'. Kada nas Crkva poziva na hodočašće, ne poziva nas na bilo kakvo putovanje. Poziva nas na *hodočašće nade*. Turisti se obično nadaju lijepom i ugodnom vremenu. Vjernik se nada na svom životnom putovanju drugačijom nadom. Njegova je nada usidrena na dragoga Boga koji ga neće iznevjeriti. On dakle hodočasti s vjerom i nadom. Vjera je čvrsto držanje da postoji Bog i da je svaka Njegova riječ istina. Vjera nužno uključuje i življenje prema tom uvjerenju. Nada je stoga sestra blizanka vjere. Uvijek ide s vjerom, a sastoji se u pouzdanju da će Gospodin ispuniti svoja obećanja«, rekao je biskup Fazekas.

Biskup je također rekao kako dok promatramo Mariju i Josipa koji prikazuju Isusa u hramu, možemo vidjeti kako

ga oni zapravo predaju u Božje ruke da on čini s Njim što mu je volja. U tom kontekstu je spomenuo i redovnice i redovnike koji su se zavjetovali na siromaštvo, poslušnost i čistoću, te svoj život predali Gospodinu.

Misnom slavlju prethodio je obred blagoslova svijeća. U narodu je poznat izraz *marinske svijeće*, odnosno svijeće blagoslovljene na Marin koje vjernici nose domovima, te ih pale kod grmljavine i zla vremena.

Svima je poznato da je broj redovnika i redovnica, kako u Subotičkoj, tako i u drugim biskupijama opao, a brojni samostani su zatvoreni ili u njima boravi tek mali broj redovnika.

Kada je u pitanju Subotička biskupija, tu djeluje oko 30 redovnica i 10 redovnika u različitim zajednicama. Biskup Fazekas je i ovom prigodom pozvao narod da se moli za posvećene osobe i nova duhovna zvanja u biskupiji i svijetu. Ovom svetom misom započela je i devetnica u čast Gospi Lurdskoj koja će trajati do samog blagdana, 11. veljače. Svakoga dana molitva krunice je u 17. 30 sati, a sveta misa s razmatranjem u 18 sati.

Ž. V.

Nova Nada

Ovog tjedna iz tiska je izašao 16. broj Informativno-pastoralnog lista Srijemske biskupije. U novoj *Nadi* možete čitati što se događalo u Crkvi u Srijemu tijekom posljednjih mjeseci. Uz ovaj broj izašao je dodatak o najznačajnijem događaju za Srijemsku biskupiju: obilježavanju 325 godina od potpisivanja Karlovačkog mira. Tom prigodom Srijem je posjetio državni tajnik Svete stolice kardinal **Pietro Parolin**. U dodatku se mogu pronaći govori državnih dužnosnika i vjerskih predstavnika, te bogata fotogalerija. Kako najavljuju iz Tiskovnog ureda Srijemske biskupije, u ovom broju je predstavljeno HKD **Dr. Nikola Dogan** iz Hrtkovaca, a tu je i intervju s hrtkovačkim župnikom vlč. **Ivicom Živkovićem** povodom dvjestote obljetnice župne crkve sv. Klementa, pape i mučenika.

Iz Tiskovnog ureda pozivaju i druge na suradnju i oblikovanje *Nade*, a tekstovi se mogu slati na mail info@srijembiskupija.net.

Otvoren natječaj za prijem novih skladbi za *HosanaFest* 2025.

Organizacijski odbor raspisuje natječaj za prijem novih skladbi za 20. *HosanaFest*. Festival će biti održan 19. listopada 2025. u Subotici. Slogan ovogodišnjega festivala je »Glazbom do svetosti«.

Festival hrvatskih duhovnih pjesama *HosanaFest* dobrotvorne je naravi i natjecateljskoga karaktera. U tu svrhu Organizacijski odbor *HosanaFesta* raspisuje natječaj za prijem novih skladbi.

Natječaj je otvoren od 1. veljače do 1. travnja tekuće godine, a uvjeti su sljedeći: skladbe tematski moraju imati kršćanski karakter; ne smiju biti već objavljene niti javno izvođene; trajanje skladbe ne smije prijeći 4 minute; uredno potpisani autori glazbe, teksta i obrade; autor i glavni izvođač pjesme ne smije biti mlađi od 16 godina; u vokalno-instrumentalnom sastavu ne smije biti više od 15 osoba.

Prijava na natječaj dostavlja se putem elektroničke pošte, a obvezno mora sadržavati sljedeće:

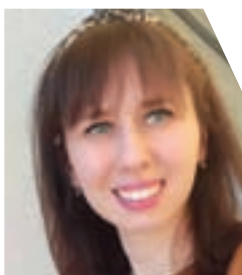
oglednu demo snimku pjesme (snimka ne mora biti studijska, ali glazbeno-produkcijski treba biti što sličnija izvedbenoj verziji). Pjesma može biti poslana i u mp3 formatu s minimalnom rezolucijom od 192 kbps; tekst pjesme (preporučuje se u Word formatu); kraću biografiju izvođača sa svim potrebnim podacima (adresa, telefon, e-mail, web i sl.), te navesti zajednicu u kojoj se djeluje i potvrda svećenika.

Rezultati natječaja autorima će biti objavljeni 20. travnja.

Radove slati ili dostaviti na adresu: Festival *HosanaFest*, Limska 3, 24000 Subotica, Vojvodina, Srbija

Tel: +381 (0)62244974 ili na e-mail: hosanafest@yahoo.com

Više o ovom čitajte na mrežnoj stranici www.hosanafest.org.

Piše: dipl. theol. Ana Hodak

Susret koji sve mijenja

Ove nedjelje Božja riječ nam kroz liturgijska čitanja poručuje kako susret s Gospodinom mijenja čovjeka i donosi preokret u njegov dotadašnji život. Prvi primjer nam je prorok Izaija, koji opisuje svoj poziv u proročku službu (usp. Iz 6,1-2a.3-8), potom u drugom čitanju Pavao Korinćanima spominje susret s Kristom koji ga je promijenio (usp. 1Kor 15,1-11), te na kraju iz Lukinog evanđelja čitamo susret Isusa i nekih njegovih učenika, koji žive tih učenika mijenja iz korijena (usp. Lk 5,1-11).

Životni zaokreti

Bog oduvijek želi susresti čovjeka, zato mu prvi prilazi jer ta blizina omogućava ljudima da mijenjaju svoje živote i vraća ih na pravi put s krivih putova na koje su zalutali. On još u Starom zavjetu prilazi bliže svome narodu preko proroka tako što ih najprije poziva u svoju službu. Nakon tog susreta prorok se potpuno stavlja Bogu na raspolaganje. Iako je to često bilo suviše teško i zahtjevno, čak i po život opasno, iskustvo Božje blizine koje je proživio osnaživalo ga je da izdrži u službi sve do kraja.

Slično proročkom iskustvu, i Pavao, najprije žestoki progonitelj kršćana, doživljava susret s Gospodinom. Nakon tog susreta on mijenja svoj pogled na kršćane, na Krista, na život i svijet. Doživljava potpuni zaokret koji se naziva obraćenje i postaje najgorljiviji navjestitelj Radosne vijesti kojega je Crkva ikad imala. Njegovu borbu za Evanđelje nisu ugasili ni prvotno nepovjerenje apostola, ni neuspjesi među poganima, niti smrtno opasnosti kojima se izlagao. Nova služba koju mu je Krist povjerio postala je njegov život, sve je počelo susretom koji je njegov život postavio na potpuno novi kolosijek.

Luka u svom evanđelju opisuje susret Isusa i galilejskih ribara. Isus

u susretu s njima čini čudo i puni im lađu ribom, iako su cijelu noć bezuspješno lovili. Nakon ovog čuda »oni izvukoše lađu na kopno, ostaviše sve i pođoše za njim« (Lk 5,11). Postadoše tako, kao što je Isus i rekao, ne obični ribari, kakvi su bili, nego ribari ljudi. Njihov život od tog trenutka kreće potpuno drugim putem jer ni oni nakon ovog susreta s Mesijom nisu više isti. Prvo slijede Isusa, žele o njemu i od njega što više naučiti, a potom njegovu Radosnu vijest navijestiti, ne samo u svom kraju, nego i mnogo, mnogo dalje, do na kraj zemlje.

Bog i nas susreće

Svaki susret nas mijenja. Neki nas susreti oplemenjuju, neki nam otvaraju nove vidike, potiču nas na promišljanja i promjene. No, najviše nas mijenja susret s Bogom. U tom susretu postajemo svjesni svoje malenosti i grješnosti, kao Petar na Genezaretskom jezeru: »Idi od mene! Grešan sam čovjek, Gospodine!« (Lk 5,8). Iz te spoznaje dolazi uvijek želja i potreba za promjenom, za obraćenjem. Božja blizina nas nuka na to da se mijenjamo na bolje, da odbacimo grijeh i pobijedimo svoje slabosti. Njegova blizina čini nas njemu sličnijima.

Susret s Bogom za nas je čudo. Apostoli su u ovonedjeljnom evanđelju doživjeli materijalno čudo, ali Pavao i Izaija proživljavaju duhovno čudo. I jedno i drugo jednako su vrijedni te oni koji su ih proživjeli žele i trebaju o njima govoriti, svjedočiti o svome susretu sa Svevišnjim. Gospodin svakoga od nas susreće i želi da nas ti susreti mijenjaju, da nas učine svjedocima Radosne vijesti u ovom svijetu. Nemojmo zatvarati svoja srca za njega i svoje oči pred njegovim čudima, nego dopustimo da nas zahvati njegova milost i promijeni naš život te postanemo ono što trebamo biti – navjestitelji Evanđelja.

Nazorovo sjećanje na somborske salaše

»Falje Isus. Jeste radi prelu?«

»Pišemo pjesme o salašima, slikari slikaju salaše, pjeva se o salašu i odlučili smo to sve prikazati na jednom mjestu«, kaže Vinko Janković

Ako je nešto izgradilo karakter, način života i običaje bunjevačkih Hrvata onda je to salaš. Stoljećima vezani za salaš i zemlju mukotrpno su radili, teško živjeli, ali su tu ostajali. Odlazili su oni koji su bili »na velikim školama« ili stari »u kuću u varoš«. Ali onda se način života počeo brzo mijenjati i više nije bilo dovoljno samo mukotrpno raditi. Trebala je cesta, struja, voda... I salaši su počeli nestajati. Prvo bi se salašari odselili, pa bi se onda pod teretom nebrige počeli rušiti salaši oko kojih su ostali samo bagremari, pa su onda i oni posječeni i s njima je nestao svaki trag salaša i trag generacija koje su se tu rađale, živjele i umirale.

U Hrvatskom kulturno-umjetničkom društvu *Vladimir Nazor* u Somboru prigodnim programom koji je priređen u četvrtak, 30. siječnja, podsjetili su riječju, pjesmom i slikom na nekadašnji život na salašu, između Božića i korizme, što je bilo vrijeme zimskih prela. Program su osmislili **Vinko Janković** i **Marija Šeremešić**.

Riječ, pjesma i slika

»Faljen Isus. Jeste radi prelu?« Tim riječima ulazilo se u salaš domaćina koji su pozvali goste na prelo. A kako je to nekada bilo na prelu ispričala je **Katarina Firanj**. Ona je rođena u salašima Kočevi koji više ne postoje, a udajom je otišla u susjedne salaše Nenadić.

»Bilo je to zdravo lipo. Posli Božića i Nove godine kuća se čistila od slame i vraćalo se u sobu stan i razboj. Tkalo se, plelo, divanilo. Dolazile su na prelo udate ćeri, strine, tetke. Spremale su se kokice, kuvani kuruzi, perece, lakumići, pečene bundeve. Dica su se sigurala u kuhinji. Od kočanjica su pravili čardake, bebe, lekali se kukuruzima i gravom, davali su im i gra da ga tribe. Muškarci su se kartali, uz vino, rakiju i pismu. Taka su bila prela u vrime mog ditiinstva i mladosti«, kaže Katarina.

Neka prela bila su samo večernja okupljanja, ali ako su se na prelo zvale tete, ujne, strine, udane kćeri prelo je bilo cijelog dana.

»Za ručak se rizalo smrznite slanine i kobasice, pečeni krumpir, sir i kajmak. Posli ručka reduše su odlazile u pokućar da spremaju užnu, a gošće su se laćale ručnog rada. Za užnu je bila krumpirača il pivčiji paprikaš, kupus s mesom il čorba i meso sa sosom od paradajke. Majke su otezale tisto za prisnac ili bundevaru, jel misile kaku debelu gibanicu s makom i orasima. Posli užne žene su opet radile svoje ručne radove, uspavljivale dicu i divanile o svemu i svaćemu. Poso su prikidale tek kad bi reduša donela zdilu s dvi-tri fele dunca«, kaže Katarina Firanj.

Za Marin u domu u Nenadiću mladi su držali igranke i čajanke. Po salašima skupljali astale i klupe, donijeli bi i šporet i velike lonce u kojima se kuhao čaj od lipe i kamilice.

»O kartanju bi se moglo tušta divaniti, jer bilo je malo salaša u kojima nije bio barem jedan zagriženi kartaroš. Bio je to nekima i pravi porok. Kogod od gazda znao je tušta novaca utući u kartu. Kadgod bi koji s pijace svratio med katarošu pa začas planu novci od prodati prasica il kukuruza, dok oni kod kuće čekaju novce. Bilo je u Nenadić salašima nekoliko veliki kartaroša koji su se kartali priko cile godine, a ne samo kad su zimska prela. No, bilo je u salašima i onog zabavnog kartanja bez novaca, uz šale i smij. Često su i žene znale ostavit ručni rad, pa se s ljudima malo kartat da pokažu kako mogu bit bolje od nji«, sjeća se Katarina.

Vinko Janković kaže da je ideja o organiziranju programa koji će podsjetiti na nekadašnji život na salašu ideja članova literarne sekcije.

»Većina nas piše pjesme o salašima, slikari slikaju salaše, pjeva se o salašu i odlučili smo to sve prikazati na jednom mjestu«, kaže Janković.

Nije rođen na salašu, ali se oženio na Nenadić. S fijakerima i na neki način salašar je 40 godina.

Šokački salaši

Iako se salaši manje vezuju za Šokce, **Marija Šeremešić** kaže da su oko Monoštora bila 24 šokačka salaša.

»Okolo Monoštora je 60-ih godina bilo 24 salaša. Najviše na cesti između Sombora i Monoštora, od Kiđoša prema Monošturu do prije tri, četiri godine bilo je još nekoliko preostalih salaša. Salaša je bilo u Kozaračkoj šumi, prema Kupusini, Apatinu. Nisu bili ušoreni već u njivama i ataru, nosila su imena po ljudima ili obiteljima koje su tamo živjele«, kaže Šeremešić.

Kod Bunjevaca je bio običaj da su se stariji članovi obitelji selili u svoje kuće i varoši i salaš prepuštali mlađima.

»Kod Šokaca nije bilo tako, već su ukoliko su našli nešto drugo mladi odlazili sa salaša. To je jedan od razloga što salaša oko Monoštora više nema. Drugo, ti salaši bili su udaljeni od ceste, nije bilo struje. Posljednji koji je ostao bio je Pendin salaš. Do prije dvije godine još su se vidjeli ostaci salaša, a sada je to obična njiva«, kaže Šeremešić.

U programu koji je bio posvećen salašima sudjelovala je i vokalna solistica RTV Vojvodine **Zorana Iđuški** i slikari **Stipan Kovač** i **Jene Višinka**, koji su se također uklopili u temu salaša.

Z. V.

Foto: Ivan Janković

Tradicionalni nazivi umjesto komunističkih

Republičko Ministarstvo za državnu upravu i lokalnu samoupravu je nedavno, kao konačni organ države, dalo svoju suglasnost na zahtjev Skupštine općine Subotica i njene Komisije za nazive ulica i trgova i tako potvrdilo da se naziv Ulica Borisa Kidriča mijenja u Ulica Korzo, dosadašnji Trg 29. novembra u Trg Sinagoge, dio Trga cara Jovana Nenada u Franjevački trg, Ulica Ljubljanska u Ulicu Bele Gabrića (nedavno preminulog profesora i lingvista koji je darovao svoju kuću za Hrvatsku čitaonicu), u istoj ulici nadalje 133. nova ulica dobija ime dr. Franje Sudarevića (gradonačelnika Subotice, liječnika i dobrotvora) i na koncu da se vraćaju negdašnji tradicionalni nazivi Bajski put namjesto 15. maja, Somborski put umjesto Put JNA, Senčanski put umjesto Marksovog, Beogradski put umjesto Ulice Ivana Milutinovića i Jugoslovenske, Segedinski put namjesto Puta Moše Pijade, te Bikovački put i Majšanski put u svojim cjelinama. Također je namjesto Ulice Branka Krsmanovića lokacija postala Trg Lajosa Kossutha, a dosadašnja Felegijeva u Ulicu Istvána Szécsenyija. Osim toga, nove ulice na obodu grada dobile su imena starih obrta. Skupa sa, prije tri godine danim imenima novih ulica Josipa Vukovića Đide, Matije Poljakovića, Jakova Kopilovića, Ante Evertovića Miroljuba, dr. Josipa Andrića, Alekse Kokića, dr. Vinka Perčića i Balinta Vujkova, sada u Subotici ima 90 ulica znamenitih Hrvata i još oko 150 ulica s hrvatskim toponimima gradova, planina, pokrajina i otoka, što sve čini oko 240 hrvatskih naziva od 878 subotičkih ulica i trgova. **(Milivoj Prčić)**

Radio emisija za Hrvate

Obzirom da su Hrvati po brojnosti treća nacionalna skupina u Somboru, pokrenuta je inicijativa da se na Radio Somboru uvedu emisije na hrvatskom jeziku, po uzoru na Suboticu, koja ima emisiju na hrvatskom na općinskom radiju.

Ovu ideju je, prema našim informacijama, pored direktorice Radio Sombora **Anite Beretić** prihvatio i gradonačelnik Sombora **Jovan Vujičić**. Kako saznajemo, u tijeku su razgovori o rješavanju tehničkih i statusnih pitanja vezanih za pokretanje ove emisije. **(Josip Pekanović)**

»Lado« dobio novog šefa

Tavankutanin na čelu

ZAGREB – TAVANKUT: Orkestar *Lado*, jedan od najglasovitijih ansambala u Hrvatskoj, ima novog šefa. Nakon šest godina rada, tu je počast zaslužio *Pere Istvančić*, student glazbene akademije, rodom iz Tavankuta.

Ivan Ivković Ivandekić

Obnovljen rad »Tomislava«

GOLUBINCI - Poslije više od deset godina u srijemskom selu Golubinci obnovljeno je djelovanje jednog hrvatskog kulturno-prosvjetnog društva. Naime, iako je Društvo aktivno već sedam godina, tek je u kolovozu prošle godine Hrvatsko kulturno-prosvjetno društvo »Tomislav« i formalno osnovano, odnosno upisano u registar kod nadležnog državnog tijela. HKPD »Tomislav« je nastavljač i pravni nasljednik prethodnih hrvatskih društava (»Jelačić« 1928.-1945. i »Vladimir Nazor« 1948.-1990.). »Tomislav« svoj rad zasniva na očuvanju posebnosti srijemskih Hrvata, a okuplja oko 120 članova. Djeluju dva tamburaška orkestra koji »otimaju« od zaborava stare melodije ovog podneblja, te njeguju duhovnu glazbu, a dva folklorna ansambla svoj rad zasnivaju na njegovanju običaja srijemskih Hrvata. Osim ovih odjela, u Društvu su aktivni i literarni odjel, te odjel koji obučava mlade radu na računalu. U okviru Društva djeluje i odjel za izučavanje povijesti, te sportski, likovni i drugi odjeli.

Mato MM Groznica

Camino

Put Svetog Jakova ili Camino, kako ga kraće svi hodočasnici zovu, pješačka je ruta duga oko 800 km koja se proteže od Pirineja do španjorskog grada Santiago de Compostele. Prezicnije govoreći, u pitanju je tzv. klasična francuska ruta (postoji i portugalska, engleska, katalonska, baskijska i dr.) nastala još u prvoj polovici 12. stoljeća, čiji prvi spomen datira iz 1118. godine u zapisu kako je **Sancho III.**, kralj Navare, počeo stvarati mogućnost putanje za jedno ovakvo hodočašće. Osim ove rute, koja konkretno započinje u francuskom gradiću Saint Jean Pied de Port, postoje i druga mjesta iz kojih je, navodno, započinjala tradicionalna ruta, ali se svi oni ujedanjuju u mjestu Puente le Reina od kuda Camino i vodi kroz poznatija i veća mjesta poput Burgosa, Leona (spaja se sa španjolskom rutom koja starta iz Ovieda), Astorga i dr.

Pored milijuna hodočasnika iz cijeloga svijeta, i Subotica se može podičiti s nekoliko svojih predstavnika na jednom od najslavnijih hodočašća. Majka i kći, **Cecilija i Katarina Skenderović** prošle su skupa Camino čak dva puta, a zahvaljujući Ceciliji imamo priliku saznati i pojedine detalje iz prve ruke.

»Moja kći Katarina i ja prošle smo obje cijele rute, i francusku i portugalsku. Zapravo, kada se odlučiš okušati na Caminu pa ga prođeš, on te zarazi. Želiš opet i opet. Mislim da su rijetki koji samo jednom odu. Put je težak, tjelesno i mentalno zahtjevan. Svaki dan je nov, svaki dan je izazov i uzbuđenje. Hodaš po planinama, ravnicama, kamenju, blatu... Prolaziš kroz šume, gradove i sela, po suncu, kiši i vjetru. Usput smo sretali puno ljudi iz cijeloga svijeta, a najviše smo se radovali susretima s našim ljudima. Družili se, a s nekima smo ostali u kontaktu. Dojmila me solidarnost, druželjubivost i jednostavnost. Svi smo imali iste doživljaje teškoće, ljepote pa i trpljenja. Imaš prilike puno hodati i biti potpuno sam, sam sa sobom i razmišljati o svemu. Krenuli smo na naš prvi Camino iz čisto duhovnih, vjernihkih motiva. Zahvaliti se za ovaj naš život kakav je. Drugi Camino bio je za duše u čistilištu. Obišli smo puno crkvi, kapela, groblja i svetišta. U nekim crkvama bili smo izuzetno srdačno primljeni. Nakon večernje mise uslijedio bi blagoslov nas hodočasnika i nakon toga bismo se predstavili i rekli iz koje smo države. Često bismo dobili i neki blagoslovljeni prigodni poklončić za uspomenu. U Španjolskoj, kada smo stigli u Galiciju, mokri i promrzli na misi smo imali prilike svatko na svom jeziku pročitati na oltaru blagoslov hodočasnika. Bilo je zbilja prekrasno. Na oba Camina usput nađeš tek tako ostavljeno voće da se okrijepiš i osjećaš se dobrodošao. Čak je na posve zabačenim mjestima bilo tezgi sa svakakvim delicijama namijenjenim za hodočasnike. Poslužiš se i ostaviš neku novčanu svotu. Shvatiš koliko ti malo

treba stvari da budeš ispunjen i sretan. Kroz sve te izazove spoznaš koliko puno toga носиš u sebi i na sebi a to te usporava da budeš mobilan i uživaš u ljepoti oko sebe. Na put treba krenuti s malo stvari, ali uz puno molitve i puno ambicije. To je Camino!«, svjedočila nam je Cecilija Skenderović.

Putem Svetog Jakova hodalo je, prema saznanju autora, još nekoliko Subotičana: **Zvonimir Vojnić Tunić** prošao je i španjolsku dionicu, **Jašo Šimić, Ivan Budinčević**, a zanimljivo je istaknuti kako su sestre **Sarolta i Erzsébet Papp** zasigurno bile najmlađe. Kada su 2019. godine prošle Camino, starija sestra **Sárika** imala je dvadeset, dok je mlađoj Erzsiki bilo svega sedamnaest godina.

Glasovita hodočasnička ruta koja se proteže kroz nekoliko država (Francuska, Španjolska i Portugal) opisana je u brojnim knjigama i ekranizirana u mnoštvu filmova inspiriranim hodočasničkim doživljajima. Jedan od najpoznatijih svakako je američki film *The way* u kojem poznati holivudski star **Martin Sheen** glumi oca koji na Caminu traži utjehu za gubitak sina. Snimljeno je, u raznim svjetskim kinematografijama, još mnogo filmova na temu najglasovitijeg cestovnog hodočašća i napisane su brojne knjige na ovu nepresušnu i inspirativnu temu. Tko zna, možda ovaj tekst potakne nekog od Subotičana koji su hodali Camino da se i sam uhvati pera...

D. P.

Započeo kviz Čitam i skitam

Kako smo i naviknuli, prvog dana veljače započeo je kviz Gradske knjižnice Subotica *Čitam i skitam* koji je namijenjen učenicima osnovne škole. Osnovni cilj ovoga kviza jeste potaknuti osnovce na čitanje. Sudjelovanje je individualno, a uvjet je članstvo u Gradskoj knjižnici Subotica na Dječjem odjelu ili nekom od ogranka. Tijekom trajanja kviza članarina se može produljiti po promotivnoj cijeni od 300 dinara.

Kviz traje dva mjeseca, tijekom veljače i ožujka, a sudionici su podijeljeni u dvije dobne skupine: niže razrede od 1. do 4. razreda i više od 5. do 8. razreda

Za svaku dobnu skupinu pripremljen je materijal za čitanje i upitnik sa zadacima i formom za

osobne podatke, koji se mogu preuzeti na Dječjem odjelu Gradske knjižnice Subotica i u njegovim ograncima.

Nakon što sudionik pročita ponuđene tekstove potrebno je popuniti upitnik i predati ga na Dječji odjel ili neki od ogranka.

Rok za predaju upitnika je 31. ožujka. Svi ispravno popunjeni upitnici bit će uključeni u izvlačenje, koje će biti organizirano 2. travnja na Međunarodni dan knjige za djecu. Svi sudionici imaju jednake šanse osvojiti neku od brojnih nagrada.

Kako poručuju iz Gradske knjižnice, popis nagrađenih učenika bit će objavljen u sredstvima javnog informiranja, školama, na Dječjem odjelu, ograncima, te mrežnoj stranici Gradske knjižnice Subotica (subiblioteka.rs) i Facebook profilu (Gradska biblioteka Subotica-nova).

Riješi rebuse

Riješenje: opasnost, sokol, naslon, zastava

Blagoslov vrtića

Prošlog tjedna, 30. siječnja, mališani iz vrtića *Marija Petković – Biser* imali su blagoslov vrtića.

Vrtić je, kao i prijašnjih godina, blagoslovio župnik župe Marija Majka Crkve u Subotici (u Aleksandrovu) preč. **Željko Šipek**. Budući da je ovo jedan od vrtića u kojem ima i vjerski odgoj, djeca su ovom prilikom aktivno sudjelovala u blagoslovu, pjevajući i moleći, u zavisnosti od uzrasta.

Hrckov maskenbal

Poklade su. Vrijeme je prela, sijela, karnevala, maskara i čujem da vam dobro ide. Stoga, red je da najavimo i našu pokladnu zabavu – *Hrckov*

maskenbal, koji će biti održan 13. veljače za sve učenike u Subotici i okolici, pa i naše vrtićance. O tome će vas vaše učiteljice i učitelji sve detaljno obavijestiti, a na vama je samo da smislite i izradite masku, jer brzo će maskenbal. U što se prerusiti? Sigurna sam, već imate nekoliko ideja, sada ih još samo treba provesti u djelo, a one najbolje će biti i nagrađene.

Nemojte misliti da smo na ostale zaboravili. Ove godine *Hrcko* će se potruditi te obići i sve one koji izučavaju hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture u dogovoru s vašim nastavnicima i ravnateljima škola. To ćemo tek dogovarati i najavljivati, a vi se spremajte jer znate da *Hrcko* voli propitivati i darivati.

Ž. V.

Hrckov spomenar

ZOVEM SE: **Katarina Vukmanov Šimokov**
 IDEM U ŠKOLU: OŠ *Matko Vuković*, Subotica – 4. razred
 IZVANNASTAVNE AKTIVNOSTI: Idem na folklor u HKC *Bunjevačko kolo* i u glazbenu školu, gdje sviram violončelo
 VOLIM: životinje
 NE VOLIM: domaću zadaću
 U SLOBODNO VRIJEME: odmaram
 NAJ PREDMET: matematika
 KAD ODRASTEM ŽELIM BITI: odgojiteljica

Too Toth optika

DR. TOOTH

551-045

Subotica, kod glavne pošte.

Traže se vozači C i E kategorije s hrvatskim ili mađarskim putnim ispravama za posao u Njemačkoj u okolini Stuttgarta i Ludwigsburga.
Tel.: + 4917621561026 ili 064/1826160.

Hrvatska obitelj iz Zagreba koja živi u Segedinu (Mađarska) traži ženu za čuvanje osmomjesečnog djeteta i pomoć u kućanstvu na duže razdoblje. Plaćanje 800 eura. Stan i hrana osigurani, slobodni dani i ostalo po dogovoru. Kontakt telefon: Mirko, 0036-30-288-93-33.

Izdajem višenamjenski poslovni prostor u BiH, RS Srpska, Istočno Sarajevo u centralnoj gradskoj »A« zoni na šetnici Dr. M. Lazića, veličine 100 m² + 35m², idealan za predstavništvo kompanija, organizacija ureda ili automatskih kazina iz Srbije, Hrvatske, Mađarske. Kontakt email: lindov@yahoo.com ili viber: +964-781-891-68-75.

Tražim simpatičnu i lijepu Hrvaticu za međusobno učenje hrvatskog i mađarskog jezika. Ja sam »mlad« umirovljenik, po nacionalnosti Mađar. Tel.: 061/6566-577.

Potreban konobar ili konobarica za rad u sezoni na Pelješcu. Osigurana je hrana, smještaj, plaća je po dogovoru. Kontakt osoba Jasmina Kušić +385-99-5977155.

SOMBOR - Prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suterenom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel.: 025-5449220; 064-2808432.

Potrebne njegovateljice s europskim papirima za njemačku agenciju. Prijava na zdravstveno osiguranje dok radite. Ne plaćate proviziju. Plaće su za slabije znanje njemačkog jezika od 1.500 eura, a za bolje od 1.800 pa navise.

Ja sam uz vas 24 sata dok ste na šteli. Sva pitanja i prijave možete poslati putem WhatsAppa ili Vibera. +381-63-708-05-60. Budite i vi dio našeg tima. Jovanka

Prodajem poljoprivredno zemljište, parcele broj 33565/1 i 33564 k.o. Donji Grad, za 8.500 eura/jutro. Kontakt 064/3758889.

Izdajem u najam poslovni prostor – 320 m², uži centar – Apatin – Ulica svetog Save 25. Pogodno za auto salon ili trgovinu. Ukupna površina s dvorišnim dijelom – 700 m²
Tel: 063/738-97-85

Prodajem kuću u Mišićevu – stambeni dio 130 m², plac 2800 m², u ekonomskom dijelu ima štala, svinjac i krupara, čardak, košarnik, dvije garaže. Informacije na telefon: 064/3007614.

Prodajem nepokretnost površine 4.516 m² u Rudanovcu u okviru Nacionalnog parka »Plitvička jezera«, po cijeni od 165.829,00 eura. Informacije na telefon 063/888 71 34.

Prodajem mrežice za mlade voćke 270 komada, veličine 56 cm x 20 cm. Cijena 30 din/kom. Telefon: 064/9738601.

Prodajem plišanu otunku, strigansku maramu, tkane ponjave i pregače. Informacije na telefon 062/1789106.

Prvi kolumbarij u Bajskom groblju u Subotici

Subotičko Javno komunalno poduzeće *Pogrebno* završilo je izgradnju prvog kolumbarija za polaganje urni u Bajskom groblju. Kao i za sva ostala grobna mjesta, kupovina će biti moguća na deset mjesečnih rata, najavljuju nadležni i dodaju da se građani mogu interesirati od 1. ožujka.

Nakon što je *Pogrebno* izgradilo rozarije u nekoliko groblja za polaganje urni u zemlju, izgrađen je i prvi kolumbarij – za one koji žele pohraniti urne u zidne kazete. Kako objašnjava direktorica poduzeća **Vesna Prčić**, posljednjih godina su primijetili da postoji interesiranje da se urne umjesto u grobna mjesta, pohranjuju u za to primjerena mjesta.

»Nakon tri godine završili smo prvi kolumbarij u kom ima 66 zidnih kazeta, a u svaku se može pohraniti četiri urne. Parcela koja obuhvaća uređene rake i rozarijume završavamo u smislu da treba još nešto od urbanog mobilijara postaviti, nakon čega će građani moći kupiti mjesta u kolumbariju«, navodi direktorica i dodaje da je trenutačno u tijeku izgradnja kolumbarija u gradskom dijelu groblja Dudova šuma kao i proširenje parcela rozarija.

Isto se planira uraditi i na groblju Aleksandrovo gdje je smanjen broj grobnih mjesta i mjesta za nove sprovode, a u planu je i parcela rozarija. Nakon toga, kako prenosi TV Subotica, parcela rozarija gradit će se i u okviru Senčanskog i Paličkog groblja. Uz rozarije i kolumbarij, na Bajskom groblju izgrađene su i uniformirane rake.

Rozariji i kolumbariji su također uniformni i prilikom kupovine u cijenu su već uračunate desetogodišnje naknade. Kako napominju iz *Pogrebnog* za kremaciju je potrebno za života napraviti ovjerenu izjavu.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz *Hrvatske riječi* koji

VAŽI DO 11. 2. 2025.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojima možete objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priložen kupon kojega objavljujemo u svakom broju *Hrvatske riječi*. Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik*, u trajanju od deset minuta, emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine.

Emisija *Izravno* – rezime najvažnijih događaja u hrvatskoj zajednici tijekom tjedna – na programu je nedjeljom u 16, a *Svjetionik* – o političkim i kulturnim događanjima u zajednici – nedjeljom od 16.30 sati. Obje emisije traju pola sata.

Polusatne radijske emisije s raznovrsnim temama iz hrvatske zajednice, na Trećem programu Radija Novi Sad emitiraju se utorkom i subotom u terminu od 14.15 sati.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKD-a *Vladimir Nazor* iz Stanišića emitira se na valovima Radio *Fortuna*, na frekvenciji 106,6 Mhz, subotom od 16 do 17 sati.

Vijesti ove produkcije, u tekstualnom obliku, mogu se pročitati na internetskom izdanju Novog Radio Sombora.

HRT

Emisije programa za Hrvate izvan RH emitiraju se ponedjeljkom, utorkom, srijedom i četvrtkom na Drugom programu HTV-a poslije 18 sati i to prema sljedećem rasporedu:

- ponedjeljak u 18 sati i 20 minuta – dokumentarni film o Hrvatima izvan RH
- utorak u 18 sati i 20 minuta – *Glas domovine*
- srijeda u 18 sati i 20 minuta – *Pogled preko granice* – Hrvati u BiH
- četvrtak u 18 sati i 10 minuta – *Globalna Hrvatska*

Emisije se repriziraju ponedjeljkom i srijedom (dokumentarni filmovi o Hrvatima izvan RH i *Pogled preko granice*) na HTV 4 od 20 sati i 30 minuta, a *Globalna Hrvatska* reprizira se na HTV 4 subotom u 17 sati i 10 minuta. Na satelitskom HRT Int. sve spomenute emisije prikazuju se u skladu s vremenskim zonama, a mogu se pogledati i na multimedijskoj platformi HRTi te na internetskom portalu *Glas Hrvatske*.

VINKOVAČKA TELEVIZIJA

Televizijska emisija *Hrvatska rič iz Vojvodine* u trajanju od 45 minuta, emitira se petkom od 21 sati i 45 minuta. Emisiju realizira redakcija NIU *Hrvatska riječ*.

Horor destinacija

Strah kao geografska odrednica

Po prirodi sam osoba koja se oduševljava običnim i malim stvarima. Najviše oduševljenja kod mene izazivaju djeca. To i ne iznenađuje s obzirom na to da sam kao profesiju odabrala rad s djecom. Danas sam jednom dječaku pomagala napisati sastav na temu straha. Zadatak nam je bio opisati situaciju u kojoj se jako uplašio. Kada sam ga pitala što ga je uplašilo, uporno mi je pričao o zvuku koji se čuje iz fiksnog telefona kad mu je baterija prazna. Strpljivo sam čekala da prođe taj dio priče kako bismo došli do dijela u kojem se stvarno uplašio. Međutim, upravo taj zvuk bio je ono što je mog malog prijatelja plašilo, i to toliko da je završio u njegovom sastavu. Koliko su divna, strašljiva i jedinstvena naša djeca! Koliko ne znaju i koliko ih ne zanima zvuči li taj zvuk strašno drugim ljudima. Njima je dovoljno velik da zbog njega ostanu budni usred noći, a jedini spas vide u odlasku kod mame i tate u krevet. Živjela djeca i mi kao njihova utočišta. Doživljavajmo ih uvijek ozbiljno i ne umanjujmo njihove strahove.

Ne gledam horor filmove jer u strahovima ne nalazim ništa privlačno za popunjavanje slobodnog vremena. Kad sam bila mala i gledala neki strašan film, poslije nisam mogla spavati dani. Ipak, volim dobre filmove, pa mi nisu promakli ni neki čuveni horor. Ovoga tjedna putujemo na destinacije na kojima su snimani neki od najpoznatijih horor filmova.

Postoji nekoliko destinacija diljem svijeta koje su postale popularne upravo zbog toga što su na njima snimani neki od najpoznatijih horor filmova, a najpoznatija destinacija s ovog popisa vjerojatno je hotel *Stanley* u Coloradu (SAD). Razlog tome je što je hotel izravno povezan s jednim od najpoznatijih horor filmova svih vremena – *The Shining*.

Film *The Shining*, redatelja **Stanleyja Kubricka**, temelji se na istoimenom romanu **Stephena Kinga**. Hotel

je postao kulno mjesto za ljubitelje horora jer se smatra da je inspirirao Kinga da napiše svoju priču. Iako su film i roman različiti u mnogim stvarima, atmosfera hotela i njegova izoliranost bili su ključni za stvaranje horor dojma u filmu.

Hotel danas nudi posebne ture i tematske događaje, poput noćnih tura koje uključuju horor priče, istraživanje »ukletih« dijelova hotela i boravak u sobama poznatim po svojim paranormalnim aktivnostima. Također, hotel *Stanley* često organizira specijalne događaje tijekom *Noći vještica*, koji privlače posjetitelje iz cijelog svijeta.

Mnogi vjeruju da je hotel *Stanley* »uklet«, a priče o neobičnim zvucima, misterioznim pojavama i ukazanjima samo povećavaju njegovu popularnost. Posjetitelji i istražitelji paranormalnih aktivnosti često dolaze u hotel kako bi provjerili te priče i iskusili možda »nešto« natprirodno.

Jedna od najslavnijih scena iz *The Shining* je ona u kojoj **Jack Nicholson** kuca na vrata i viče »Here's Johnny«, što je postalo prepoznatljivo u pop kulturi. Mnogi posjetitelji hotela *Stanley* dolaze upravo kako bi vidjeli mjesto na kojem su snimani ovaj i drugi kulni trenuci iz filma.

Sam hotel je zaista impresivno mjesto, s prekrasnim pogledom na okolne planine i bogatom poviješću. Otvoren je 1909. godine, pa osim horor legende, ima i mnogo povijesnog šarma koji privlači turiste.

Dakle, popularnost hotela *Stanley* proizlazi iz njegovog izravnog odnosa prema jednom od najutjecajnijih horor filmova u povijesti, kao i iz njegovih parapsiholoških i povijesnih veza. To je pravo »must-see« za svakog ljubitelja horora ili bilo koga tko je zainteresiran za filmsku kulturu i paranormalne pojave. Ili, prosto dobar povod za interesantnu destinaciju.

Gorana Koporan

Srebro zlatnoga sjaja

Hrvatska je

viceprvak svijeta

Foto: HINA/ Damir SENČAR

Danska – Hrvatska 32:26

Čudo se, ipak, nije dogodilo. Četverostruki uzastopni svjetski prvaci Danci su bili prejaki i posve zasluženo slavili sa šest pogodaka šampionske razlike. Ali nema mjesta nikakvoj tuži i razočaranju, jer sjetimo se samo atmosfere nakon poraza od Egipta u prvom dijelu natjecanja. Hrvatska se digla i napravila senzacionalan niz pobjeda protiv Zelenortskih Otoka, Islanda, Slovenije, Mađarske i izborila plasman u polufinale SP-a protiv Francuske. Pobjedom protiv najneugodnijeg protivnika u svojoj trofejnoj povijesti (31:28), u prepunoj zagrebačkoj Areni pred 15.000 razdraganih navijača, momčad predvođena izbornikom **Sigurdssonom** i kapetanom **Duvnjakom** izborila je veliko finale protiv moćnih Danaca i osigurala medalju i prekid dugodišnjeg rezultatskog posta na velikim natjecanjima.

Srebrno finale je inspiracija budućnosti

Časnim porazom protiv superiorne Danske, sa srebrnom medaljom na prsimu u reprezentativnu mirovi-

nu ispraćena su tri velikana hrvatskog rukometa: Domagoj Duvnjak, **Igor Karačić** i **Ivan Pešić**. Ali bojazni za budućnost nema jer su na njihova mjesta, već tijekom ovoga Svjetskoga prvenstva, uskočili i odlično se uklopili **Ivan Martinović**, **Luka Lovre Klarica** i **Dominik Kuzmanović**. Uz naravno ostatak hrvatske mladosti na svim ostalim pozicijama. Finale SP-a je odlična škola za većinski dio ove generacije jer je norveško srebro njihova prva medalja na velikim natjecanjima (samo šestorica iz ove reprezentacije je igrala na EP-u 2020. kada je osvojeno srebro). Sumirajući prekrasne dojmove nakon uspješno okončanog mundiala kojemu je Hrvatska, uz Dansku i Norvešku, bila suorganizator, samo pozitivna može biti konačna ocjena. Momci su pokazali kako se mogu nositi sa svim protivnicima i da više ne smije biti mjesta nikakvoj malodušnosti koja je bila zaštitni znak proteklih godina (neuspjeh na OL 2024. – 9. mjesto, SP 2023. – 9. mjesto, SP 2021. – 15. mjesto i dr.). Nakon ovog SP-a više ništa neće biti kao prije, jer ova generacija je srebrna i s ponosom nosi naslov viceprvaka svijeta. A to svi drugi trebaju itekako respektirati. Slijede novi izazovi, jer je pred reprezentacijom nastavak kvalifikacija za sljedeće EP u Njemačkoj 2026. godine.

Martinović i Šoštarić u All Star momčadi SP-a

Dva hrvatska reprezentativca izabrana su u najbolju momčad proteklog Svjetskog prvenstva. Ivan Martinović

je najbolji desni vanjski, dok je **Mario Šoštarić** najbolje desno krilo. Za najboljeg igrača SP-a izabran je danski reprezentativac **Mathias Gidsel**.

D. P.

Veličanstven doček

U ponedjeljak, 3. veljače, u Zagrebu je priređen veličanstveni doček viceprvacima svijeta koje na Trgu bana Jelačića dočekalo nekoliko desetaka tisuća vjernih navijača.

Foto: HINA/ Damir SENČAR

TENIS

Davis cup

Davis cup reprezentacija Hrvatske u Osijeku je proteklog vikenda suvereno svladala Slovačku (3:0) i izborila plasman u sljedeću rundu u kojoj će sredinom rujna, ponovno na domaćem terenu, igrati protiv Francuske. Pobjednik ovog susreta izborit će plasman na završni turnir u Bologni (Italija).

KOŠARKA

Poraz Spartaka

Pomalo neočekivano košarkaši *Spartak Office Shoe*-sa doživjeli su poraz na gostovanju kod FMP-a (88:89) i ugrozili svoju osmu poziciju na tablici ABA lige. Priliku za popravni subotička momčad imat će ove subote, 8. veljače, protiv jakog *Dubaia*, a susret se igra od 19 sati. Nakon 19 odigranih *Spartak* ima skor od 10 pobjeda i 9 poraza.

POGLED S TRIBINA

Kolo iznenađenja

Dvadeseto prvenstveno kolo 1. HNL donijelo je posve nesvakidašnje i neočekivane susrete u kojima su igrale tri prvoplasirane momčadi. Naime, vodeća *Rijeka*, *Hajduk* i *Dinamo* pretrpjeli su poraze u duelima protiv znatno slabije plasiranih momčadi. Prvo su Riječani u Varaždinu (0:1) doživjeli prvi prvenstveni poraz ove sezone, a potom su sutradan u podnevnom terminu »stradali« Splićani protiv *Lokomotive* (2:3), da bi na koncu, u rano poslijepodne, *modri* bili poraženi u derbiju protiv domaćeg *Osijeka* (1:2). Tako je na tablici ostao status quo i nitko

od pretendena na naslov nije uspio iskoristiti kiks svojih rivala. Koliko je ovo kolo bilo loše za »gornji dom« toliko je na drugoj strani bilo odlično za tzv. donji dom jer im je donijelo vrijedne bodove i poboljšanje plasmana u prvenstvenom poretku. Također, ovakav nepredviđeni nogometni rasplet donio je ponovno potvrdu kako se u hrvatskom elitnom klupskom razredu igra dobar, atraktivan i krajnje nepredvidiv nogomet. Zanimljivo je istaknuti kako već sljedeće, 21. kolo donosi ponovno susrete vodećih protiv »outsidera« jer se sastaju *Rijeka – Istra*, *Hajduk – Varaždin* i *Dinamo – Šibenik*. Hoće li možda biti rezultatske reprize ostaje nam vidjeti tijekom predstojećeg vikenda.

D. P.

Umotvorine

- * Ne plaši se ljudi već neljudskog u njima.
- * Vratite sramotu u javni život. Sramota je važna.
- * Ne liječe se ožiljci tako što ih praviš drugima.

Vicevi, šale...

- Koliko tražiš za ovo?
- 100 eura.
- Promijeni cijenu za 20 eura.
- Ajd nek bude 120.
- Ha-ha-ha... Mislio sam da je spustiš za 20.
- Aha, ok, nek bude 100 eura.

Konobar:

– Ne služimo pijane goste.

Gost:

– A gojaznima dajete da jedu...

Aforizmi

- * Nikada ne znaš od kakve gore stvari te je sačuvala loša sreća.
- * Nemojte se na sebe ljutiti kad vam se dogode loši ljudi u životu; ne može čovjek prepoznati ono što ne nosi u sebi.
- * Govoreći o drugima, ljudi puno kažu o sebi. Samo treba pažljivo znati slušati.

Vremeplov – iz naše arhive

Skupština KPZH Šokadija, 2015.

Didine pripovitke (iz knjiga Balinta Vujkova)

Tri lina sina

Bio jedan kralj sa zdravo malo kraljevine, a po bogatstvu zdravo siroma. A bio taki da je voljio da svit ne trpi žeđi i glada, da bude lakše. On bi da svaki ide na niki rad, nek zemlju riva, nek traje dok je svita i vika, sam da je lakše. Eto, bio on taki čovek. Mora taki bit kad je u njegove kraljevine bogat ko ide u čorapa a ne bos.

E, sade taki jedan čovek čo da oma za čoškem iza njegove kuće jedan dada ima tri sina, pa lina, što samo spavaju. Njima oroz nikad ne kukuriče. Stalno mu ljudi dolazu i kažu:

– U ovo malo parče države oš ti trpit tako što?! Tima da je samo patoke, vina ko vatra, sve možu pojist, a još ni jedan na leđi nije teret nosio ni bro kukuruza.

Eto, mož on doć da vidi, njima je već dosadilo da slušu kako se pati dada ti momaka. Kako li je i njemu?! Siroma dada pita jednoga:

– Pa ku' ćemo, šta ćemo ovako?

Ništa onaj ne odgovoriva.

Pita drugog – ništa onaj ne odgovoriva, ništa ni treći. Da ide prid njima na noga i ruka – oni ništa, samo da je njima pojist, popit i spavat. Ništa ni ne divanu.

Sluša to kraljica pa potrkala.

– Šta 'š? – pita kralj.

Ona latila sukalo:

– Sa' ću ja nje po leđi!

A kralj:

– Nikad se neka nadat da 'š sukalom praviti čoveka.

I reko on:

– Ljudi, dovedite samo vi nje kod mene u dvor.

Oće ljudi, kad ne znu šta bi s tri lina.

On njima napravio jednu kolebu malu, do bašču, sve što triba za nji tri.

– Da vidim – kaže – šta će da radu.

Trišnje baš iscvale, triba bašču plivit, lozu dizat na lomaču, navući vode dva-tri kabla – baš da vidi šta će da radu nji tri. Do im ženu da sprima i nosi ranu.

Žena ta sprimi ranu, kolebu rasprimi, pa nogaj tamo nogaj otale, a oni pojidu sve i oma legnu. Tako uvik. Kralj jedared pita te ženske:

– Šta bar radu?

– Ništa! Ni ne divanu! Nekate mi reć to da više idem k njima, ja tako što ne možem više da gledim.

– Ni ne divanu?

– Ni da otvore oće!

Kraljica sluša pa:

– Sa' ću ja to sve iskršit, iskidat!

A kralj se smije:

– Čekaj, čekaj maličko. Lakše ću ja njima bućur rasprimit.

– Ta kako 'š drugače brez sukala.

Ona bi sam sukalom po leđi. Kralj misli drugače. Lipo on zapaljio kolebu da vidi šta će sade oni radit. Upaljila se vatra, koleba već plamti, onda će jedan od trojice:

– To kanda gori!

Al oće ni onda ne otvori i opet ćuti.

A drugi će:

– Ajde, ne mrzi ti divanit!

A treći:

– Ako komu tribamo, doće nas izbavit.

Pričao Adam Marjanović,

Bački Monoštor, r. 1911. g., sitan zemljoradnik

Do neba drvo, 1963.

Rič po rič

Piše: Željko Šeremešić

Da ni sona

Kad nas pajtaš Tuna juče razno sonma jedva sam se dovu-ko do vrati. I do kreveta j bilo silom doć. Jest da sam bio napatun al sam se na sona smrzio da se ne mož otkravit. Fala Bogu kako sam se do kreveta dovuco i zavuko pod dunju oma bolje. Ujtru se ne b digo. Čujem u kuće divan. Unilazim u kujnu a za astalem se divani kako ope triba it bacat snig. Promoljio glavu napolj kad ono ni za povirovat. Priko noći još zagruvalo. Ako j juče bilo do kolina sa j vala do trbuva sniga. Taman se počo češat iza glave pa tio pitat jel se faš Joza jav-ljo, žena se javlja: »Nemaš brige faš Joza već zvo. Ni brige, Tunin unuk će ope upreć vrance u sone pa će on i tvoj pajtaš Tuna doć po tebe da zajedno odete na divan kod faš Joze«. Ručali. Nisam se ni okrenio dobro evo pajtaš Tuna unilazi pa će: »Ajde pajtaš Marne, napolju nas sone čeku a vrance bisni«. Naputo se, idemo kroz snig, silom došli do sona. Ni smistili se redovno nismo, pajtaš Tunin unuk coknio jezikem, vrance trgli, sone skočile. Doletili do faš Joze. S putem vidim sve limuzine ostavite na sokaku zavijane, silom se vidu. Čeljadi, da ni sona ne znam kako b došli do faš Joze. Smistili se u kujnicu. Faš Jozina snaja nudi vina i rakijske, čaje. Nudi da nam kuva vina i rakijske. Bome donela i vrući kiflica. Pajtaš Tuna počinje: »E pajtaš Marne, jer se sićaš kako smo kad-god davno hasnirali vaše sone brez da platimo? Ni vi niste bili bogati al ste nam onda još i uzajmili novaca da vašarimo sone. Onake za radit a ni ovake kicoške što danaske imam. Ta još si mi čeko da platim i priko vrimena što smo dogovorili. E kaka smo bili onda sirotinja. Uplašim se sade kad se sitim. Ja i moji smo dovika tebe i tvojima dužni. Još ste nam mal potli uzajmili i za konje kupit kasu naši pocrkali od nikake sa-radže. Čeljadi, ta kako b drva iz šume doneli. Radila se i zimi. Pa kad naradiš i platiš moro si it i donet. Ako j spo snig nis mogo drugojačije neg sonma. Špediteri onda nisu pomagali. A bome su se drva i u varoš sonma nosila prodat«. »Bome istina pajto moj. Pa kako b drugojačije neg tako. Od maloći smo bili pajtaši. Sićam se da sam ko mali bio dosta sitniji od drugi a ti si mi uvik branio kasu mi tentali. Tio si se uvik samnom sigrat makar sam bio ohoho sitniji. I tvoj dada j uvik dolazio u mobu kod nas vozit drva. A bome i kukurušnjaka su se navukli sonma iz atara«, odgovaram. »Bome pajtaši moji, sićam se i kako sam išo u šumu s dadom tražit drva od kojih se pravu sone. Od bagrema jel divlje kruške su se pravile sone«. Faš Joza će. Objašnjavam: »A sićate se kase išlo led sić na Dunav. Birtaši i mesari su ga tribali kad otopli. A kako š ga vozit neg sonma. Mesari i birtaši su pravili, kopali lede-nice di se led čuvo priko godine. Kako b se meso čuvalo kad dođu vrućine? Ta da ni leda, sona i ledenica kako b za Petrov dana bilo ladnog špricera pajtaši moji?«. I tako smo po dana raspredali od sona. Bome kako vidim da ni sona i danaske se ne b ni makli od kuće. Ne b bilo ovog divana a kamo l da b se štagod za kuću prinelo, odnelo jel donelo da triba.

U NEKOLIKO SLIKA

Ornamenti na fasadama u Subotici

Republika Srbija
Autonomna Pokrajina Vojvodina
**Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje,
propise, upravu i nacionalne manjine –
nacionalne zajednice**
Bulevar Mihajla Pupina 16, 21000 Novi Sad
T: +381 21 487 4867
Ounz@vojvodina.gov.rs

**POKRAJINSKO TAJNIŠTVO ZA OBRAZOVANJE,
PROPISE, UPRAVU I NACIONALNE MANJINE – NACI-
ONALNE ZAJEDNICE**

objavljuje

OBAVIJEST O JAVNOM NATJEČAJU

**Natječaj za dodjelu proračunskih sredstava
tijelima i organizacijama u Autonomnoj Pokrajini
Vojvodini u čijem radu su u službenoj uporabi jezici i
pisma nacionalnih manjina – nacionalnih
zajednica za 2025. godinu**

Tekst javnog natječaja objavljuje se u *Službenom listu
Autonomne Pokrajine Vojvodine* i na internetskoj prezen-
taciji Pokrajinskog tajništva www.puma.vojvodina.gov.rs.

Natječaj se raspisuje od 5. veljače 2025. godine.

**Rok za podnošenje prijave istječe 7. ožujka 2025.
godine.**

Republika Srbija
Autonomna Pokrajina Vojvodina
**Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje,
propise, upravu i nacionalne manjine –
nacionalne zajednice**
Bulevar Mihajla Pupina 16, 21000 Novi Sad
T: +381 21 487 4867
Ounz@vojvodina.gov.rs

**POKRAJINSKO TAJNIŠTVO ZA OBRAZOVANJE,
PROPISE, UPRAVU I NACIONALNE MANJINE – NACI-
ONALNE ZAJEDNICE**

objavljuje

**OBAVIJEST O JAVNOM NATJEČAJU ZA
FINANCIRANJE I SUFINANCIRANJE REKON-
STRUKCIJE, ADAPTACIJE, SANACIJE, I
NVESTICIJSKO I TEKUĆE ODRŽAVANJE OBJEKA-
TA USTANOVA OSNOVNOG, SREDNJEG
OBRAZOVANJA I ODGOJA, UČENIČKOG
STANDARDI I PREDŠKOLSKIH USTANOVA
NA TERITORIJU AUTONOMNE POKRAJINE
VOJVODINE ZA 2025. GODINU**

Tekst javnog natječaja objavljuje se u *Službenom listu
Autonomne Pokrajine Vojvodine* i na internetskoj prezen-
taciji Pokrajinskog tajništva www.puma.vojvodina.gov.rs.

Natječaj se raspisuje od 5. 2. 2025. godine.

Rok za podnošenje prijave istječe 7. 3. 2025. godine.

Republika Srbija
Autonomna Pokrajina Vojvodina
**Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje,
propise, upravu i nacionalne manjine –
nacionalne zajednice**
Bulevar Mihajla Pupina 16, 21000 Novi Sad
T: +381 21 487 4867
Ounz@vojvodina.gov.rs

**POKRAJINSKO TAJNIŠTVO ZA OBRAZOVANJE,
PROPISE, UPRAVU I NACIONALNE – NACIONALNE
ZAJEDNICE**

objavljuje

OBAVIJEST O JAVNOM NATJEČAJU ZA

**FINANCIRANJE I SUFINANCIRANJE
NABAVE OPREME ZA OSNOVNE ŠKOLE KOJE
IMAJU STATUS JAVNO PRIZNATIH ORGANIZATORA
AKTIVNOSTI FORMALNOG OSNOVNOG OBRAZO-
VANJA ODRASLIH NA TERITORIJU
AP VOJVODINE ZA 2025. GODINU**

Tekst javnog natječaja objavljuje se u *Službenom listu
Autonomne Pokrajine Vojvodine* i na internetskoj prezen-
taciji Pokrajinskog tajništva www.puma.vojvodina.gov.rs.

Natječaj se raspisuje od 5. veljače 2025. godine.

**Rok za podnošenje prijave istječe 7. ožujka 2025.
godine.**

Republika Srbija
Autonomna Pokrajina Vojvodina
**Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje,
propise, upravu i nacionalne manjine –
nacionalne zajednice**
Bulevar Mihajla Pupina 16, 21000 Novi Sad
T: +381 21 487 4867
Ounz@vojvodina.gov.rs

**POKRAJINSKO TAJNIŠTVO ZA OBRAZOVANJE,
PROPISE, UPRAVU I NACIONALNE – NACIONALNE
ZAJEDNICE**

objavljuje

**OBAVIJEST O JAVNOM NATJEČAJU
o dodjeli proračunskih sredstava pokrajinskog
tajništva za obrazovanje, propise, upravu i
nacionalne manjine – nacionalne zajednice za fi-
nanciranje i sufinanciranje osnovnih i srednjih
škola u APV Vojvodini, koje realiziraju
dvojezičnu nastavu u 2025. godini**

Tekst javnog natječaja objavljuje se u *Službenom listu
Autonomne Pokrajine Vojvodine* i na internetskoj prezen-
taciji Pokrajinskog tajništva www.puma.vojvodina.gov.rs.

Natječaj se raspisuje od 5. 2. 2025. godine.

Rok za podnošenje prijave istječe 7. 3. 2025. godine.

KUDH „Bodrog“
vas poziva na
**„POKLADNI BAL
POD MASKAMA“**

nedjelja, 23. 2. 2025.
19 sati
Dom kulture, Monoštor

** Bogata tombola*
** Ansambl „Ruže“*

REPUBLIKA HRVATSKA
Središnji državni ured za Hrvate
izvan Republike Hrvatske

HKUD VLADIMIR NAZOR

91. Velika bunjevačka - šakačka prela

HRVATSKI DOM, SOMBOR

1.3.2025.

TS Fijaker, Osijek
TS Biseri, Subotica

BOGATA TOMBOLA I VEČERA

Okupljanje od 19 sati.
Početak programa u 20 sati.

Cijena ulaznice 3.200 dinara

Informacije i prodaja karata:
HKUD Vladimir Nazor
od 18-20 sati

Informacije: 025 416019 ;
060 758 9002 ; 064 6590715

JEDNOM POLISOM pokrijte 5 rizika

Maksimalan oprez u vožnji, briga o automobilu i ljudima u njemu nekada nisu dovoljni da nas zaštite od nepredviđenih okolnosti poput kvara vozila, loma stakala i prirodnih rizika. Bilo da ste na odmoru ili službenom putovanju, uz polisu **Paket 5+ Milenijum osiguranja** nećete morati da brinete zbog okolnosti koje nisu pod Vašom kontrolom.

Ovom polisom osiguraćete se od **pet najčešćih rizika** i obezbediti:

1. Osiguranje od loma stakala na putničkom vozilu;
2. Osiguranje putničkog vozila od oštećenja usled prirodnih rizika;
3. Osiguranje lica u putničkom vozilu od posledica nesrećnog slučaja – nezgode;
4. Pomoć na putu;
5. Zamensko vozilo.

www.mkos.rs

011/ 715 23 00

RADIO MARIJA

Kršćanski glas u vašoj kući!

FREKVENCJE:

NOVI SAD 90,0 MHz

SUBOTICA 90,7 MHz

SOMBOR 95,7 MHz

NIŠ 102,7 MHz

KONTAKT:

Ured: 024/600-099

Program: 024/600-011

SMS: 063/598-441

Slušajte nas i na aplikacijama:

Radio Marija Srbije

Radio Maria play

www.radiomarija.rs

@Radio.Marija.Srbije

@radiomarijasrbije

ILI-ILI

AKCIJA

Priključenje **BESPLATNO**

+ Birate između:

- 6 meseci po **1 dinar** ili
- 12 meseci sa **50% popusta**

AT

Astra

Telekom

011 44 22 009

ZIMSKI ORATORIJ

U BAČKOM MONOŠTORU

"I tebe sam vidio u svojim snovima!"

Don Bosco

15.2. - 17.2.

(subota - ponedjeljak)

Subota: 12 - 18 sati oratorij

Nedjelja: 10 sati zajednička Sveta misa, 15 - 18 sati oratorij

Ponedjeljak: 12 - 18 sati, u 17 sati završetak oratorija uz zajedničku Svetu misu i druženje

CIJENA: 800 din

U cijenu su uključeni ručak, grickalice, kape i materijali za radionice
(Cijena nije uvjet za prijavu)

PRIJAVE

Nataša Francuz 0644558600

Elena Brdar 062653199